

VÝVOJ EKONOMIKY ČESKÉ REPUBLIKY

1. čtvrtletí 2024

Souhrnná data o České republice

Praha, 17. 6. 2024

Kód publikace: 320193-24

Č. j.: CSU-007331/2024

Pořadové číslo v roce: 1

Zpracoval: odbor Kancelář předsedy

Ředitel odboru: Egor Sidorov, Ph.D.

Kontaktní osoba: Karolína Zábojníková, e-mail: karolina.zabojnikova@czso.cz

Zajímají vás nejnovější údaje o inflaci, HDP, obyvatelstvu, průměrných mzdách a mnohé další? Najdete je na stránkách ČSÚ na internetu: www.czso.cz

KONTAKTY V ÚSTŘEDÍ

Český statistický úřad | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 051 111 | www.czso.cz

Oddělení informačních služeb | tel.: 274 052 304, 274 052 451 | e-mail: infoservis@czso.cz

Prodejna publikací ČSÚ | tel.: 274 052 361 | e-mail: prodejna@czso.cz

Evropská data (ESDS), mezinárodní srovnání | tel.: 274 052 347 | e-mail: esds@czso.cz

Ústřední statistická knihovna | tel.: 274 052 361 | e-mail: knihovna@czso.cz

INFORMAČNÍ SLUŽBY V REGIONECH

Hl. m. Praha | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 052 673, 274 054 223
e-mail: infoservispraha@czso.cz | www.praha.czso.cz

Středočeský kraj | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 054 175
e-mail: infoservisstc@czso.cz | www.stredocesky.czso.cz

České Budějovice | Žižkova 1, 370 77 České Budějovice, tel.: 386 718 440
e-mail: infoserviscb@czso.cz | www.cbudejovice.czso.cz

Plzeň | Slovanská alej 36, 326 64 Plzeň, tel.: 377 612 108, 377 612 145
e-mail: infoservisplzen@czso.cz | www.plzen.czso.cz

Karlovy Vary | Závodní 360/94, 360 06 Karlovy Vary, tel.: 353 114 529, 353 114 525
e-mail: infoserviskv@czso.cz | www.kvary.czso.cz

Ústí nad Labem | Špálova 2684, 400 11 Ústí nad Labem, tel.: 472 706 176, 472 706 121
e-mail: infoservisul@czso.cz | www.ustinadlabem.czso.cz

Liberec | nám. Dr. Edvarda Beneše 585/26, 460 01 Liberec 1, tel.: 485 238 811
e-mail: infoservislb@czso.cz | www.liberec.czso.cz

Hradec Králové | Myslivečkova 914, 500 03 Hradec Králové 3, tel.: 495 762 322, 495 762 317
e-mail: infoserviszk@czso.cz | www.hradeckralove.czso.cz

Pardubice | V Ráji 872, 531 53 Pardubice, tel.: 466 743 480, 466 743 418
e-mail: infoservispa@czso.cz | www.pardubice.czso.cz

Jihlava | Ke Skalce 30, 586 01 Jihlava, tel.: 567 109 062, 567 109 073
e-mail: infoservisvys@czso.cz | www.jihlava.czso.cz

Brno | Jezuitská 2, 601 59 Brno, tel.: 542 528 115, 542 528 200
e-mail: infoservisbrno@czso.cz | www.brno.czso.cz

Olomouc | Jeremenkova 1142/42, 772 11 Olomouc, tel.: 585 731 516, 585 731 511
e-mail: infoservisolom@czso.cz | www.olomouc.czso.cz

Zlín | tř. Tomáše Bati 1565, 761 76 Zlín, tel.: 577 004 932, 577 004 935
e-mail: infoservis-zl@czso.cz | www.zlin.czso.cz

Ostrava | Repinova 17, 702 03 Ostrava, tel.: 595 131 230, 595 131 232
e-mail: infoservis_ov@czso.cz | www.ostrava.czso.cz

Obsah

1. Shrnutí	4
2. Souhrnná výkonnost.....	6
3. Výkonnost odvětví	10
4. Vnější vztahy	20
5. Ceny	24
6. Trh práce	30
7. Měnové podmínky	36
8. Státní rozpočet.....	38

Hlavní zdroje dat v celé analýze: ČSÚ, MF ČR, ČNB, MPSV, ČSSZ, Eurostat, propočty ČSÚ.
Poslední informace uváděné v této publikaci pocházejí z 6. června 2024.

1. Shrnutí

- Hrubý domácí produkt (HDP) v 1. čtvrtletí 2024 rostl mezičtvrtletně o 0,3 %¹. Pokračovalo mezičtvrtletní oživení domácí spotřeby a na růst HDP pozitivně působila i změna zásob. Oproti tomu investiční aktivita mezičtvrtletně klesala a růst HDP brzdila i zahraniční poptávka. Meziročně byl HDP vyšší o 0,2 %. Vyšší byla domácí spotřeba a zahraniční poptávka. Klesaly investice a meziročně negativně působila změna zásob. Hrubý domácí produkt v EU v 1. čtvrtletí meziročně rostl o 0,4 % a mezičtvrtletně o 0,3 %. V rámci středoevropského regionu se pozitivně vyvíjely ekonomiky Slovenska a Polska, zatímco Německo a Rakousko patřily mezi nemnohé ekonomiky, kde HDP meziročně zaostával.
- Hrubá přidaná hodnota (HPH) v 1. čtvrtletí meziročně klesla o 0,7 %. Klesala odvětví napříč celou ekonomikou s výjimkou peněžnictví a pojišťovnictví a stagnujících činností v oblasti nemovitostí. K výraznému meziročnímu propadu došlo ve stavebnictví a nižší byla také HPH v průmyslu. Oproti předchozímu kvartálu se hrubá přidaná hodnota v 1. čtvrtletí snížila o 0,1 %. Mezičtvrtletně nižší byla HPH v celém průmyslu a klesalo i stavebnictví. V rámci služeb se mezičtvrtletně snížila nejvíce HPH v činnostech v oblasti nemovitostí a naopak výrazné oživení bylo zaznamenáno v uskupení obchod, doprava, ubytování a pohostinství, ve veřejné správě a obraně, vzdělávání, zdravotní a sociální péči a v peněžnictví a pojišťovnictví.
- Vývoz zboží a služeb v 1. čtvrtletí 2024 reálně meziročně vzrostl o 2,5 %² a dovoz klesl o 1,1 %. Bilance zahraničního obchodu se zbožím a službami v běžných cenách v 1. čtvrtletí celkově dosáhla přebytku 131,6 mld. korun a ten se tak meziročně zvýšil o 69,0 mld., zejména vlivem zvýšení přebytku obchodu se zbožím. K tomuto zlepšení nejvíce přispěl obchod s elektrickými zařízeními těsně následovaný motorovými vozidly a dále různé dovážené suroviny, u kterých se v posledních letech nejprve prudce zvýšily ceny, a nyní naopak zlevňují. Bilance se naopak zhoršila u obchodu s elektřinou, plynem, párou a klimatizovaným vzduchem a koksem a rafinovanými ropnými produkty.
- Celková cenová hladina (podle deflátoru HDP) v 1. čtvrtletí meziročně vzrostla o 3,7 % a mezičtvrtletně se zvýšila o 1,6 %. Spotřebitelské ceny v 1. čtvrtletí byly meziročně vyšší o 2,1 % a mezičtvrtletně vzrostly o 1,4 %. Zpomalení meziročního přírůstku spotřebitelských cen ovlivnil především vývoj cen bydlení a energií a potravin. Zmírnění meziroční dynamiky ve zbytku spotřebního koše nebylo tak výrazné. Ceny průmyslových výrobců v 1. čtvrtletí mezičtvrtletně vzrostly o 2,3 %, ale meziročně klesly o 0,9 %, poprvé od 3. čtvrtletí 2020. V hlubokém poklesu setrvaly ceny zemědělských výrobců.
- V 1. čtvrtletí byly dál snižovány základní měnověpolitické úrokové sazby. Spolu s nimi klesaly úrokové sazby u většiny druhů klientských vkladů. Patrné bylo také snížení úrokových sazeb spotřebních a hypotečních úvěrů i úvěrů pro podniky.
- Celková zaměstnanost³ v 1. čtvrtletí byla meziročně vyšší o 0,3 %, zatímco mezičtvrtletně se nezměnila. Celková míra nezaměstnanosti od počátku roku kolísá okolo hranice 3 %. Průměrná hrubá měsíční nominální mzda v 1. čtvrtletí meziročně vzrostla o 7,0 % a dosáhla 43 941 korun. Reálně průměrná mzda vzrostla o 4,8 %. Mezičtvrtletní nominální navýšení průměrné mzdy činilo 1,7 %.
- Schodek hospodaření státního rozpočtu na konci 1. čtvrtletí 2024 dosáhl 105 mld. korun. Deficit byl meziročně o třetinu nižší. Výdaje se meziročně snížily o 2,6 %, což souvisí s odezníváním potřeby mimořádných výdajů domácnostem i firmám zasažených dopady vysoké inflace. Celkové příjmy se meziročně zvýšily o 11,6 % a projevilo se na tom daňové inkaso ovlivněné vyššími příjmy z povinného pojistného, posílením výběru spotřebních daní souvisejícím se zotavující se spotřebou domácností legislativními změnami (konsolidační balíček, změna rozpočtového určení daní).

¹ Data o HDP, hrubé přidané hodnotě a jejích složkách jsou vyjádřena ve stálých cenách a v očištění o sezónní a kalendářní vlivy.

² Podle metodiky čtvrtletních národních účtů (vývoz a dovoz v ocenění FOB/FOB).

³ Údaje o zaměstnanosti jsou uvedeny v pojetí národních účtů a očištěny o sezónní vlivy.

Vybrané hlavní ukazatele vývoje ekonomiky*

Ukazatel	Vyjádření	2023				2024		celý rok	
		1q	2q	3q	4q	1q	2022	2023	
Výkon ekonomiky									
Hrubý domácí produkt v ČR ¹	y/y, v %	-0,2	-0,1	-0,6	0,2	0,2	2,4	-0,2	
	q/q, v %	0,3	0,3	-0,8	0,4	0,3	x	x	
Hrubý domácí produkt v EU ¹	y/y, v %	1,2	0,6	0,1	0,2	0,4	3,4	0,4	
Celkové výdaje na konečnou spotřebu ¹	y/y, v %	-2,9	-1,6	-0,5	0,8	2,5	-0,3	-1,1	
Tvorba hrubého fixního kapitálu ¹	y/y, v %	0,7	5,0	5	6,2	-2,7	3,1	4,2	
Vývoz zboží a služeb ^{1,3}	y/y, v %	7,2	4,9	-0,5	1,0	2,5	7,2	3,1	
Dovoz zboží a služeb ^{1,3}	y/y, v %	3,4	1,6	-1,8	-4,7	-1,1	3,7	-2,2	
Saldo zahr. obchodu se zbožím i služ. ^{2,3}	v ml. Kč	62,5	98,0	89,3	128,2	131,6	65,7	378,0	
Saldo celkové důvěry v ekonomiku ⁶	v p. b.	1,2	-2,6	-3,8	0,8	1,2	-3,3	0,8	
Výkon hlavních odvětví									
Index průmyslové produkce ⁴	y/y, v %	0,5	0,3	-3,4	-0,7	-0,9	2,1	-0,8	
Index stavební produkce ⁴	y/y, v %	-1,8	-4,2	-0,6	-2,9	-4,3	3,3	-2,4	
Index tržeb ve službách ⁴	y/y, v %	1,6	-1,7	-3,8	-2,2	1,0	8,7	-1,6	
Index maloobchodních tržeb ⁴	y/y, v %	-7,8	-6,3	-3,1	-0,1	3,9	-3,9	-4,2	
Ceny									
Index spotřebitelských cen	y/y, v %	16,4	11,1	8,0	7,6	2,1	15,1	10,7	
Harmoniz. index spotřebitel. cen v ČR	y/y, v %	18,0	12,6	9,5	8,4	2,4	14,8	12,0	
Harmoniz. index spotřebitel. cen v EU	y/y, v %	9,4	7,2	5,7	3,4	2,8	9,2	6,4	
Index cen zemědělských výrobců	y/y, v %	19,4	-8,1	-14,7	-14,6	-17,2	31,8	-6,0	
Index cen průmyslových výrobců	y/y, v %	15,0	3,9	1,3	0,8	-0,9	24,3	5,0	
Index cen výrobců v tržních službách	y/y, v %	5,8	6,3	5,3	4,9	4,5	5,8	5,6	
Směnné relace v zahr. zbož. obchodu	v %	103,0	106,3	107,7	104,2	102,5	96,2	105,3	
Trh práce									
Počet zaměstnaných v ČR celkem ³	y/y, v %	1,3	0,9	0,5	0,4	0,3	1,5	0,8	
Obecná míra nezaměstnanosti v ČR ⁵	v %	2,5	2,6	2,6	2,6	2,8	2,2	2,6	
Obecná míra nezaměstnanosti v EU ⁵	v %	6,1	6,0	6,1	6,1	6,1	6,2	6,1	
Prům. mzda zaměstnance (nominálně)	y/y, v %	8,9	8,4	7,8	7,1	7,0	4,3	8,0	
Prům. mzda zaměstnance (reálně)	y/y, v %	-6,4	-2,4	-0,2	-0,5	4,8	-9,4	-2,4	
Měnové podmínky									
Dvoutýdenní repo sazba ⁶	v %	7,00	7,00	7,00	6,75	5,75	7,00	6,75	
Směnný kurz CZK / EUR		23,8	23,6	24,1	24,5	25,1	24,6	24,0	
Směnný kurz CZK / USD		22,2	21,7	22,2	22,8	23,1	23,4	22,2	
Státní rozpočet⁷									
Saldo stát. rozpočtu v ČR (nominálně)	v ml. Kč	-166	-49	35	-108	-105	-360	-289	
Státní dluh (nominálně) ⁶	v ml. Kč	2997	3044	3115	3111	3221	2895	3111	

Zdroj dat: ČSÚ, ČNB, MF, Eurostat

* Není-li uvedeno jinak, ukazatele se vztahují k ČR.

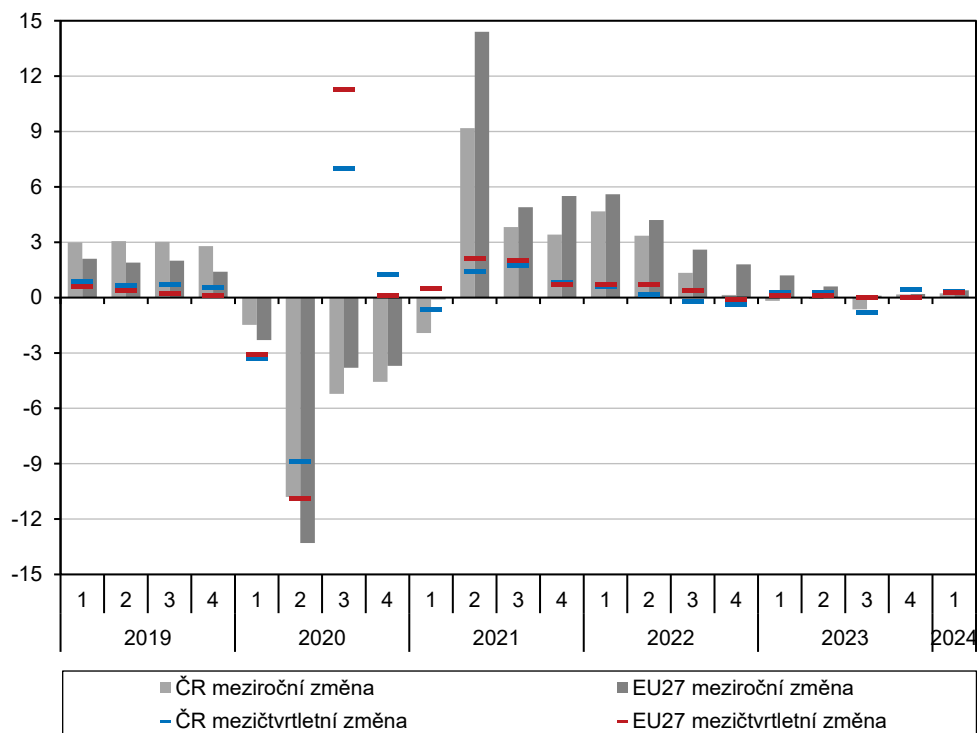
¹ sezónně a kalendářně očištěné údaje ve stálých cenách² sezónně a kalendářně očištěné údaje v běžných cenách³ v pojetí národních účtů, ve fyzických osobách⁴ očištěno o kalendářní vlivy⁵ sezónně očištěno, věková skupina 15–74 let⁶ stav na konci období⁷ dle pokladniho plnění

2. Souhrnná výkonnost

Česká ekonomika v 1. čtvrtletí rostla.

Růst české ekonomiky v 1. čtvrtletí roku 2024 zůstával na poměrně nízké úrovni. Meziroční přírůstek hrubého domácího produktu (HDP) dosáhl v 1. čtvrtletí 0,2 % a mezičtvrtletně HDP vzrostl o 0,3 %⁴. Reálné zvýšení domácí spotřeby a zahraniční poptávky podpořilo růst v případě meziročního vývoje HDP. Proti tomu ale silně působily kapitálové výdaje – klesaly investice a negativní vliv měla i změna zásob. Mírnému mezičtvrtletnímu přírůstku HDP napomohlo další oživení domácí spotřeby a změna zásob. Naopak poměrně hluboce mezičtvrtletně klesla investiční aktivita a růst HDP brzdila i zahraniční poptávka.

Graf č. 1 HDP (objemové indexy, očištěno o sezónní a kalendářní vlivy, v %)

Zdroj: ČSÚ, Eurostat

Mírný růst HDP si udržovala i ekonomika EU.

Hrubý domácí produkt v EU v 1. čtvrtletí 2024 meziročně vzrostl o 0,5 % a mezičtvrtletně se zvýšil o 0,3 %. Oproti předchozímu čtvrtletí dynamika HDP mírně posílila. Většina ekonomik EU meziročně rostla. Výjimkou byly Irsko (-5,9 %), Estonsko (-2,1 %), Rakousko (-1,3 %), Finsko (-1,1 %), Nizozemsko (-0,5 %), Lucembursko (-0,4 %) a Německo (-0,2 %). Stejně období minulého roku překonal nejsilněji HDP na Maltě (4,6 %), v Chorvatsku (3,9 %) a na Kypru (3,4 %). V mezičtvrtletním srovnání klesal HDP jen v Dánsku (-1,8 %), Estonsku (-0,5 %), a v Nizozemsku (-0,1 %). Nejvýraznější mezičtvrtletní přírůstek měly v 1. čtvrtletí ekonomiky Maltě (1,3 %), Kypru (1,2 %) a Chorvatska (1,0 %). Dynamika HDP v Česku se v rámci EU držela blízko celkového průměru. Mezi našimi nejbližšími sousedy se výrazně lépe dařilo ekonomikám Slovenska (meziroční růst o 2,7 % a mezičtvrtletní o 0,7 %) a Polska (HDP vzrostl meziročně o 1,3 % a mezičtvrtletně o 0,5 %). Německo i Rakousko vykázaly meziroční propad HDP a mezičtvrtletně rostly shodně o 0,2 %.

⁴ Vývoj HDP, hrubé přidané hodnoty a jejich složek je vyjádřen prostřednictvím objemových indexů (tj. očištěn o vliv cen) a po očištění o sezónní a kalendářní vlivy. Údaje jsou platné k 31. 5. 2024.

Objem vyplácených mezd a platů meziročně vzrostl.

Objem vyplácených mezd a platů v 1. čtvrtletí nominálně meziročně vzrostl o 6,0 % při navýšení celkové zaměstnanosti o 0,3 %⁵. Zmírnění cenového růstu znamenalo také opětovné posílení reálného navýšení mezd a platů na 3,4 %⁶. Nejvíce se meziročně zvýšil objem vyplácených mezd a platů v ostatních činnostech⁷ (7,5 % při navýšení zaměstnanosti o 1,2 %), profesních, vědeckých, technických a administrativních činnostech (6,7 %, zaměstnanost o 1,2 %), v uskupení obchod, doprava, ubytování a pohostinství (6,7 %, zaměstnanost o 0,9 %) a v informačních a komunikačních činnostech (6,5 % při růstu zaměstnanosti o 1,4 %). Přesně průměrný byl přírůstek mezd a platů ve veřejné správě a obraně, vzdělávání, zdravotní a sociální péči (6,0 %, zaměstnanost vzrostla o 1,6 %). Výrazně zpomalilo meziroční tempo růstu mezd a platů v činnostech v oblasti nemovitostí (5,4 % při poklesu zaměstnanosti o 0,6 %) a podprůměrná byla dynamika také ve zpracovatelském průmyslu (5,5 %, zaměstnanost -1,5 %), ve stavebnictví (4,9 %, zaměstnanost -1,2 %), v peněžnictví a pojišťovnictví (2,7 %, zaměstnanost -0,9 %) a v zemědělství, lesnictví a rybářství (2,0 % při navýšení zaměstnanosti o 1,9 %).

Mezičtvrtletní dynamika mezd a platů zrychlila.

Mezičtvrtletní přírůstek objemu vyplácených mezd a platů v 1. čtvrtletí zrychlil na 2,8 % při nezměněné zaměstnanosti. Reálně mzdy a platy mezičtvrtletně vzrostly o 1,7 %. Oproti meziročnímu srovnání byla mezičtvrtletní dynamika mezd a platů napříč odvětvími různorodější. Nejvíce vzrostly vyplácené mzdové prostředky v ostatních činnostech (8,6 %, zaměstnanost klesla o 0,3 %), ve veřejné správě a obraně, vzdělávání, zdravotní a sociální péči (3,8 %, zaměstnanost vzrostla o 1,0 %), v činnostech v oblasti nemovitostí (3,2 % při poklesu zaměstnanosti o 2,2 %) a v profesních, vědeckých, technických a administrativních činnostech (3,0 %, zaměstnanost -1,0 %). Shodně o 2,5 % mezičtvrtletně vzrostly mzdy a platy v uskupení obchod, doprava, ubytování a pohostinství (zaměstnanost o 0,1 %) a ve zpracovatelském průmyslu (zaměstnanost zde klesla o 0,8 %). V zemědělství, lesnictví a rybářství mzdy a platy mezičtvrtletně vzrostly o 2,4 %, přičemž se zaměstnanost navýšila o 4,6 %. Mírný přírůstek mezd a platů byl zaznamenán také ve stavebnictví (2,1 %, zaměstnanost se nezměnila) a v informačních a komunikačních činnostech (1,0 % při růstu zaměstnanosti o 0,8 %). Pouze v peněžnictví a pojišťovnictví mzdy a platy mezičtvrtletně klesly (-2,6 % při růstu zaměstnanosti o 1,7 %).

Domácí spotřeba se v 1. čtvrtletí oživila.

Výdaje na konečnou spotřebu byly v 1. čtvrtletí 2024 meziročně vyšší o 2,5 % a přispívaly tak 2,0 p. b.⁸ k celkovému růstu HDP. Po sedmi čtvrtletích poklesů poměrně solidně meziročně vzrostla spotřeba domácností (2,1 %), zatímco vládní spotřeba dál pokračovala v silném růstu (3,5 %). Mezičtvrtletně vzrostla spotřeba v 1. čtvrtletí o 0,9 %. Z toho spotřeba domácností byla vyšší o 1,0 % a navázala tak posílením přírůstku na oživení, které bylo patrné už ve 4. kvartálu 2023. Shodně o 1,0 % vzrostla mezičtvrtletně spotřeba vládních institucí. Spotřeba domácností členěná z hlediska trvanlivosti⁹ ukazuje výrazné oživení v oblasti krátkodobé spotřeby (mezičtvrtletně o 6,7 % a meziročně o 5,7 %). Solidní mezičtvrtletní přírůstek měly také výdaje na spotřebu předmětů střednědobé spotřeby (3,1 %, meziročně zde byla spotřeba vyšší o 0,6 %). Jen mírně mezičtvrtletně vzrostla dlouhodobá spotřeba (0,9 %, meziroční přírůstek 2,3 %). U služeb došlo k mezičtvrtletnímu poklesu výdajů o 2,6 % a meziročně spotřeba služeb zaostávala o 0,8 %.

⁵ Zaměstnanost v pojetí národních účtů (osoby), údaj je sezónně očištěn.

⁶ Do reálného vyjádření převedeno s pomocí deflátoru spotřeby domácností.

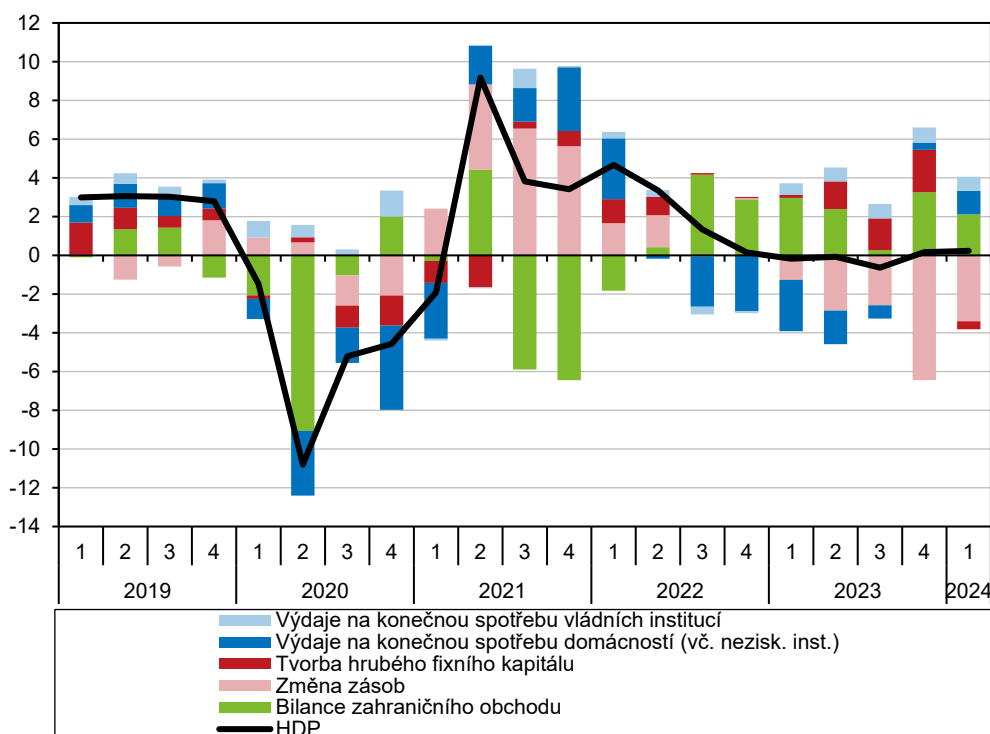
⁷ Tato sekce zahrnuje činnosti organizací sdružujících osoby za účelem prosazování společných zájmů, opravy počítačů a výrobků pro osobní potřebu a převážně pro domácnost a řadu jiných osobních služeb (kosmetické, kadeřnické apod.).

⁸ Příspěvky ke změně HDP po vyloučení dovozu pro konečné užití.

⁹ Údaje o spotřebě dle trvanlivosti jsou v domácím pojetí.

Investiční aktivita klesala. Výdaje na tvorbu hrubého kapitálu v 1. čtvrtletí meziročně zaostávaly o 13,3 %. Na propadu se výrazně podílela změna zásob¹⁰. Ale meziročně klesla také tvorba hrubého fixního kapitálu (investice, -2,7 %). Vývoj kapitálových výdajů tak celkově přispíval ve směru meziročního poklesu HDP 3,8 p. b. Mezičtvrtletně výdaje na tvorbu hrubého kapitálu vzrostly o 0,2 %. Přispěla k tomu změna zásob, oproti tomu investiční aktivita mezičtvrtletně klesla o 7,9 %. K meziročnímu poklesu investic přispěly výdaje na obydlí (-4,3 %) i ostatní budovy a stavby (-4,8 %) a za úrovní loňského 1. kvartálu zaostávaly také investice do ICT a ostatních strojů a zařízení (-7,1 %) a produktů duševního vlastnictví (-1,2 %). Silný meziroční růst si naopak držely investice do dopravních prostředků a zařízení. Hluboký mezičtvrtletní propad investiční aktivity souvisel se snížením všech druhů investičních výdajů s výjimkou obydlí, kde pokračovalo oživení (2,9 %). Investice do ICT a ostatních strojů a zařízení mezičtvrtletně klesly o 12,9 %, do ostatních budov a staveb o 9,9 %, do dopravních prostředků a zařízení o 8,7 % a produktů duševního vlastnictví o 5,3 %.

Graf č. 2 Příspěvky výdajových složek k reálné změně HDP* (objemové indexy, meziroční růst, příspěvky v p. b., HDP v %)

Zdroj: ČSÚ
* po vyloučení dovozu pro konečné užití

Bilance zahraničního obchodu se zbožím a službami skončila v přebytku.

Vývoz zboží a služeb¹¹ v 1. čtvrtletí meziročně reálně vzrostl o 2,5 %. Mírněji se navýšil export zboží (1,5 %), zatímco růst vývozu služeb zrychlil na 7,7 %. Oproti tomu dovoz zboží a služeb meziročně zaostával o 1,1 %, zejména pod vlivem importu zboží (-2,3 %). Dovoz služeb byl vyšší o 5,3 %. Mezičtvrtletně se export zboží a služeb v 1. čtvrtletí reálně zvýšil o 2,2 % a rostl export zboží (1,8 %) i služeb (3,7 %). Mezičtvrtletní přírůstek dovozu byl ale silnější (2,7 %), především importu zboží (2,9 %), zatímco dovoz služeb mezičtvrtletně vzrostl o 1,9 %. Výsledná bilance zahraničního obchodu v běžných cenách v 1. čtvrtletí dosáhla 131,6 mld. korun a meziročně bylo saldo vyšší o 69,0 mld. Meziroční zlepšení přebytku lze přičíst

¹⁰ Změna zásob (v běžných cenách a sezónně neočištěná) v 1. čtvrtletí 2024 dosáhla 5,9 mld. korun, zatímco v roce 2023 to bylo 57,0 mld.

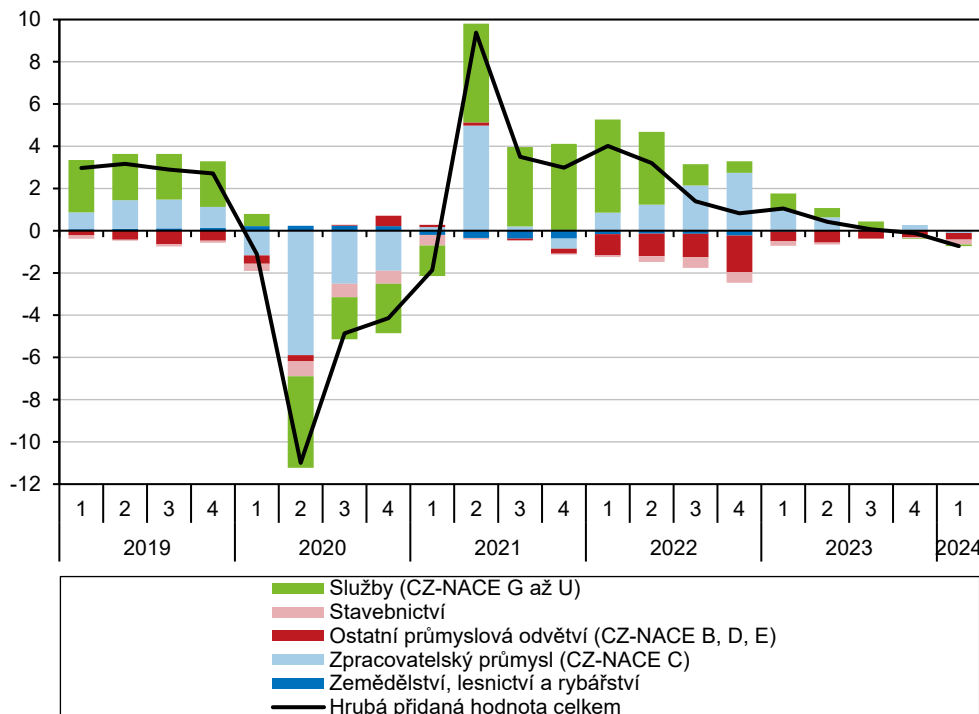
¹¹ Podle metodiky čtvrtletních národních účtů (vývoz a dovoz v ocenění FOB/FOB). Bilance zahraničního obchodu v běžných cenách a po sezónním očištění.

zejména obchodu se zbožím (+61,4 mld. korun), zvýšil se ale rovněž přebytek zahraničního obchodu se službami (+7,7 mld.). Mezičtvrtletně se přebytek bilance zahraničního obchodu zvýšil o 3,4 mld. korun, výhradně pod vlivem obchodu se zbožím (+5,8 mld.).

Graf č. 3 Příspěvky odvětví k reálné změně HPH (objemové indexy, meziroční příspěvky v p. b., HPH v %)

Zdroj: ČSÚ

Hrubá přidaná hodnota byla meziročně nižší.

Hrubá přidaná hodnota (HPH) v 1. čtvrtletí meziročně klesla o 0,7 %¹². Meziročně klesala HPH napříč celou ekonomikou s výjimkou peněžnictví a pojišťovnictví (4,9 %) a stagnujících činností v oblasti nemovitostí. Průmysl klesl o 1,5 %, z toho v dominantním zpracovatelském průmyslu HPH meziročně zaostávala o 0,4 %. Ve stavebnictví došlo k propadu HPH o 4,0 %. V rámci služeb nejvíce meziročně klesla HPH v ostatních činnostech (-2,5 %). Mírně zaostávala HPH ve veřejné správě a obraně, vzdělávání, zdravotní a sociální péči (-0,6 %), v uskupení obchod, doprava, ubytování a pohostinství (-0,4 %), v informačních a komunikačních činnostech (-0,3 %) a v profesních, vědeckých, technických a administrativních činnostech (-0,1 %). V zemědělství, lesnictví a rybářství došlo k poklesu o 0,8 %.

Průmysl v 1. čtvrtletí zpomaloval.

Oproti předchozímu kvartálu se hrubá přidaná hodnota v 1. čtvrtletí snížila o 0,1 %. Mezičtvrtletně nižší byla HPH v celém průmyslu (-1,8 %), z toho ve zpracovatelském průmyslu klesla o 2,1 %. Ve stavebnictví došlo k poklesu o 0,6 %. V rámci služeb se mezičtvrtletně snížila HPH v činnostech v oblasti nemovitostí (-2,0 %), v ostatních činnostech (-0,5 %) a v informačních a komunikačních činnostech (-0,4 %). Naopak výrazné oživení bylo zaznamenáno v uskupení obchod, doprava, ubytování a pohostinství (1,9 %), rostly také veřejná správa a obrana, vzdělávání, zdravotní a sociální péče a peněžnictví a pojišťovnictví (1,7 %), profesní, vědecké, technické a administrativní činnosti (0,6 %). V zemědělství, lesnictví a rybářství došlo k poklesu o 1,3 %.

¹² Rozdíl mezi dynamikou HDP a HPH prohlubovaly rostoucí daňové výnosy související s oživením spotřeby a na druhé straně propad dotací, ve kterých byly loni zachyceny stropy cen elektřiny.

3. Výkonnost odvětví

Celkový výkon odvětví mezikvartálně nadále stagnoval. Meziročně se mírně snížil.

Hrubá přidaná hodnota (HPH) na počátku letošního roku mezikvartálně fakticky stagnovala (–0,1 %) a pokračovala tak v obdobném vývoji jako na konci loňského roku. Mírný růst výkonu většiny odvětví služeb byl kompenzován nepříznivým vývojem v průmyslu i stavebnictví. Meziročně se pokles HPH mírně prohloubil (na –0,7 %, nejhorší výsledek od vrcholu pandemie na počátku roku 2021). Z hlavních odvětví rostl výkon pouze v peněžnictví a pojišťovnictví (+4,9 %), k růstu celé ekonomiky nicméně přispěl pouze 0,2 p. b. Rozhodující roli měl pokles výkonu průmyslu (–1,5 %), jenž byl výsledkem nepříznivého vývoje jak zpracovatelského průmyslu, tak ostatních jeho částí.

Hrubá tuzemská produkce masa se meziročně zvýšila, takřka výhradně vlivem oživení výroby vepřového.

Dva roky trvající meziroční pokles fyzického objemu výroby masa na jatkách se loni ve 4. čtvrtletí zastavil a tento obrat potvrdilo i 1. čtvrtletí 2024 (+0,8 %). K letošnímu růstu přispělo takřka výhradně jen mírné oživení výroby vepřového (+2,1 %), u hovězího i drůbežího výroba na jatkách stagnovala. U mléka pokračoval dlouhodobý mírný růst produkce – přímý nákup mléka od producentů se meziročně zvýšil o 3,2 % (z toho samotný nákup mlékárnami o 3,8 %). Hrubá tuzemská produkce odpovídající celkovým dodávkám z českých chovů na jatka (v tuzemsku i zahraničí) se v 1. čtvrtletí meziročně zvýšila u vepřového masa o 3,8 %. Projevilo se posílení vývozu živých prasat k porážce (zejména na Slovensko a Maďarsko). U hovězího masa produkce naopak o 0,8 % klesla, zejména vlivem poklesu vývozu živých zvířat (např. do Německa i Rakouska) a došlo k mírnému nárůstu jejich dovozu. U drůbežího masa produkce stagnovala (+0,1 %), velmi mírný pokles výroby na tuzemských jatkách byl kompenzován vyšším exportem živých zvířat. Po započítání bilance dovozu a vývozu masa se předběžně kalkulovaná spotřeba masa meziročně zvýšila u všech tří druhů: u hovězího o 3,9 %, u vepřového o 3,2 % a u drůbežího o 8,9 %. Ovlivnila ji nejen vyšší produkce na našich jatkách, ale také zvýšený dovoz jak vepřového, tak drůbežího i hovězího.

Spotřeba všech hlavních druhů masa rostla, a to i vlivem posíleného dovozu.

Většinu průmyslových odvětví stále limituje slabá poptávka a doznívající efekt zvýšených výrobních nákladů z období energetické krize.

Průmysl v tuzemsku i v EU se na počátku letošního roku stále potýkal s utlumenou poptávkou. Na konci roku 2023 sice jeho výkon v Česku ožil, neboť produkce¹³ mezikvartálně vzrostla o 1,9 % (nejvíce od sklonku roku 2020), avšak na tomto vývoji měla významný podíl pouze výroba dopravních prostředků s nejbližšími návaznými obory. Automobilový průmysl ale v následujícím kvartálu již neudržel velmi vysoké tempo výroby, jež zčásti ještě pramenilo z finalizace většího objemu zakázek nahromaděných z období ovlivněného narušením dodavatelským řetězců. Vzhledem k jeho vysoké váze¹⁴ tak nebylo překvapivé, že výkon celého průmyslu se v 1. čtvrtletí 2024 mezikvartálně snížil o 0,7 %. Na druhou stranu produkce většiny energeticky náročných zpracovatelských oborů se díky postupnému zklidnění situace na energetických trzích již patrně odráží od svého dna. Např. výkon ve výrobě stavebních materiálů se po sedmi čtvrtletích nepřetržitých poklesů¹⁵ letos na počátku roku mezikvartálně zvýšil skoro o 8 %. Výroba základních kovů, hutnictví a slévárenství je ovšem stále výrazně utlumená, a to nejen v Česku, ale také ve většině zemí EU. Se slabou poptávkou se nadále potýká i těžební průmysl a energetika. Výše uvedené vlivy vedly k tomu, že produkce celého průmyslu v 1. čtvrtletí za svým vrcholem z období předpandemické konjunktury (2. čtvrtletí 2019) mírně zaostala (o 1,7 %)¹⁶.

Průmyslová produkce se tak na počátku roku 2024 mezikvartálně mírně snížila.

¹³ Zahnuje odvětví těžby a dobývání, zpracovatelského průmyslu a také energetiky (zde pojímané jako odvětví výroby a rozvodu elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu). Všechna meziroční tempa produkce jsou očištěna o kalendářní vlivy, mezičtvrtletní tempa i o vliv sezónnosti.

¹⁴ Na celkové hodnotě průmyslové produkce se toto odvětví v 1. čtvrtletí podílelo takřka celou pětinou.

¹⁵ Za období od 2. čtvrtletí 2022 do 4. čtvrtletí 2023 se produkce v odvětví ostatních nekovových minerálních výrobků v úhrnu snížila o 24 %. Srovnatelný propad zde přítom v novodobé éře nastal pouze během let 2008 až 2009.

¹⁶ Za svým vrcholem z období let 2015 až 2019 letos v 1. čtvrtletí zaostávalo 17 z 25 hlavních průmyslových oborů – nejvíce těžba uhlí (o 58 %), výroba základních kovů, hutní zpracování a slévárenství (–30 %), textilní průmysl a energetika (shodně –20 %) a tiskárenství (–19 %). Z větších oborů dále zejména chemický (–12 %) a strojírenský průmysl (–11 %) a kovovýroba (–5 %). Naopak nad předkrizovou úroveň produkce se aktuálně nacházela zejména výroba ostatních dopravních prostředků (+20 %), farmacie (+18 %), výroba motorových vozidel (+16 %), ostatní zpracovatelský průmysl (+15 %), elektrotechnický průmysl (+13 %), papírenský průmysl (+12 %), a z dalších oborů např. potravinářství (+4 %).

Za meziročním poklesem průmyslu stálo především strojírenství.

Pokračující útlum produkce energetiky odrážel dopad nebývalé teplé zimy i přetrvávající slabé ekonomické aktivity většiny výrobních odvětví.

Nadále se vytěžilo méně uhlí i stavebních materiálů.

Energeticky náročné obory hutnictví či kovodělného průmyslu čelily slabé poptávce i stále zvýšeným výrobním nákladům.

Dařilo se výrobě motorových vozidel, jejich fyzická produkce byla rekordní. Rostl i výkon ve výrobě ostatních dopravních prostředků.

V 1. čtvrtletí 2024 se průmyslová produkce meziročně snížila o 0,9 %, pokles pokračoval třetí kvartál v řadě. Za tímto vývojem stála, stejně jako na konci loňského roku, především nižší produkce strojírenství (o 13 %, příspěvek k růstu -1,1 p. b.). Přetrvávající slabší důvěra podnikatelů v ekonomiku spolu se zhoršenou dostupností úvěrového financování (vlivem vysokých úrokových sazeb) podvazuje růst tuzemské soukromé investiční aktivity. Strojírenství ovšem aktuálně naráží i na slabší poptávku ze zahraničí. Výkon průmyslu citelně tlumila energetika (-0,5 p. b.), byť pokles produkce v ní oproti loňskému rekordnímu propadu¹⁷ zmírnil na -5 %. Pokračující snižování výkonu ovlivnila v prvé řadě nižší produkce uhelných elektráren. Významně se nadále projevuje přetrvávající pokles tuzemské poptávky související letos především s nebývalé vysokými teplotami ve druhé půli zimního období¹⁸. Roli ovšem stále hrála i celková snížená poptávka ve většině výrobních odvětví, což je důsledek přetrvávající slabé ekonomické aktivity. Naopak vliv úsporných opatření motivovaných vysokými cenami energií, jenž byl klíčový v letech 2022 i 2023, vyprchává¹⁹. S vývojem v energetice souvisí i pokračující řízený útlum v těžebním průmyslu. Dvojciferný pokles produkce zde pokračoval pátý kvartál v řadě, aktuálně činil meziročních 15 % (a proti růstu výkonu celého průmyslu působil -0,3 p. b.). Negativně se projevuje hlavně pokles ve stále méně rentabilní těžbě uhlí (-21 %), slabá domácí poptávka však stále limituje rovněž výkon v těžbě stavebních materiálů (-7,5 %).

Slabé poptávce i stále zvýšeným výrobním nákladům (ve vztahu k roku 2020 i 2021) čelily i na počátku letošního roku některé energeticky náročné obory. V základní kovovýrobě, hutnictví a slévárenství se produkce meziročně snížila desátý kvartál v řadě, aktuálně o 7,2 %. Firmám chyběla nejvíce zahraniční poptávka. Mírněji se snížil výkon také v kovodělném průmyslu (-1,2 %), kde lze však pozorovat náznak příznivějšího vývoje zahraniční poptávky. Na tuzemském trhu se navíc stále pozitivně projevují státní zakázky v dílčím segmentu zbrojní výroby. O 2,4 % se v 1. čtvrtletí snížila produkce ve výrazně proexportním i dovozně náročném a investičně orientovaném elektronickém průmyslu. V pozadí nadále stála oslabená zahraniční poptávka, ale nově i ustupující „boom“ rozvoje fotovoltaiky na domácím trhu. Mírný útlum celého odvětví přitom zřetelně předznamenal pokles meziročních temp dovozu výrobních komponent, patrný po většinu loňského roku. Přetrvávající recese v tuzemském stavebnictví ovlivňovala na počátku roku vývoj ve výrobě ostatních nekovových minerálních výrobků i v textilním průmyslu (skrze slabší poptávku v dominantním segmentu výroby technických textilií). V obou případech ale meziroční pokles výroby zmírňuje a v mezikvartálním srovnání je patrný náznak oživení.

Přestože meziroční růst produkce v automobilovém průmyslu zmírnil v 1. čtvrtletí na rovná 2 % (nejméně za posledních osm kvartálů), přispíval k vývoji celého průmyslu prorůstově ze všech jeho oborů stále nejvíce (+0,4 p. b.). Výrobci aut nadále profitovali ze solidního růstu domácí i zahraniční poptávky²⁰. O dobré aktuální kondici celého odvětví svědčí rovněž údaje o fyzické produkci²¹, jakož i vysoké využití výrobních kapacit (to na počátku 2. čtvrtletí 2024 vystoupalo na 93,5 % a plně tak dorovnálo úroveň z vrcholu předpandemické konjunktury). Dařilo se rovněž výrobě ostatních (především kolejových) vozidel, v níž produkce i díky státním zakázkám v oblasti obrany vzrostla o 7,3 %. V dalších

¹⁷ Za celý rok 2023 se výkon energetiky snížil o 11,1 %, tedy zdaleka nejvíce ve srovnatelné řadě po roce 2000.

¹⁸ Průměrná teplota ovzduší v ČR byla dle Českého hydrometeorologického úřadu v únoru o 6,1 stupně Celsia vyšší než dlouhodobý průměr (z období let 1991–2020), v březnu o 3,8 stupně a v lednu o 0,9 stupně.

¹⁹ Dle předběžných údajů Energetického regulačního úřadu se fyzická spotřeba zemního plynu v ČR v 1. čtvrtletí 2024 snížila o 4,3 % (meziroční pokles nastal jedenáctý kvartál v řadě). Spotřeba přepočtená na dlouhodobý teplotní normál se ovšem mírně zvýšila (+0,5 %), k nárůstu zde předtím došlo naposledy ve 2. čtvrtletí 2021.

²⁰ Dle Evropského sdružení výrobců automobilů vzrostly za leden až duben 2024 počty registrací nových osobních aut v EU meziročně o 8 %, ještě svižnější dynamiky přitom vykázal segment elektrických vozidel.

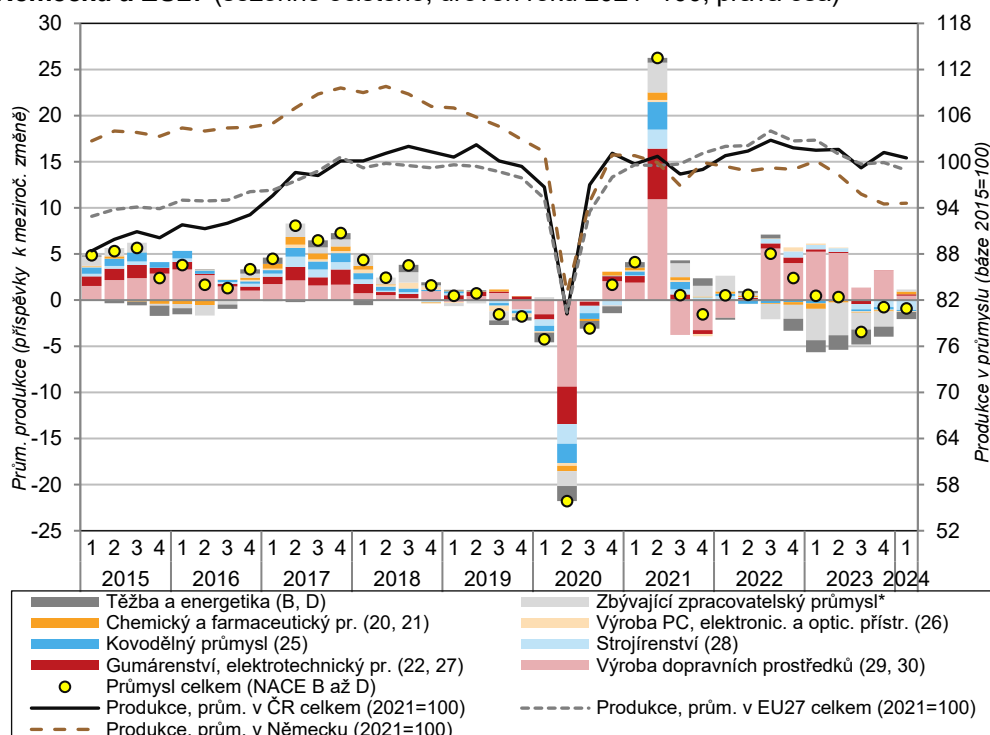
²¹ Dle Sdružení automobilového průmyslu bylo za první čtyři měsíce letošního roku v Česku vyrobeno 531 tis. osobních automobilů (meziročně o 14 % více a současně 7 % více než v rekordním roce 2017). Kromě března byla letos dosud výroba v rámci shodných měsíců dokonce nejvyšší v historii. Na rozdíl od předchozích let se vyznačovala nebývalou rovnoměrností (ve všech měsících výroba mírně překročila 130 tis. vozů), což naznačuje výrazné zklidnění v oblasti dodavatelských řetězců. K meziročnímu poklesu naopak došlo ve výrobě elektrických vozidel (vč. vozů s hybridním pohonem), které se zatím letos na celkové produkci osobních automobilů podílely 7,5 % (o rok dříve 12,1 %). Meziroční posílení výroby bylo naopak zaznamenáno u výrobců ostatních druhů silničních motorových vozidel.

návazných oborech automobilového průmyslu produkce naopak letos spíše jen stagnovala, nicméně aktuální růst zakázek (hlavně v elektrotechnickém průmyslu) naznačuje příznivější vyhlídky.

Pozitivní obrat nastal v energeticky náročných provozech chemického a papírenského průmyslu a též v některých oborech těžících ze zvýšené spotřeby domácností.

K významnému obratu došlo letos v chemickém průmyslu, kde produkce v 1. čtvrtletí meziročně vzrostla poprvé za posledních 1,5 roku (+5,4 %). Pozitivní vliv zde mělo posílení domácí poptávky. Oživení nastalo i v dalším energeticky náročném, avšak malém oboru – papírenském průmyslu. Produkce zde dokonce rostla ze všech průmyslových oborů nejvíce (+9,3 %). Pozitivní obrat naznačuje rovněž vyšší produkce v některých malých oborech orientovaných převážně na produkty krátkodobé spotřeby (potravinářský, nápojový a oděvní průmysl). Naopak dlouhodobě (prakticky bez narušení i přes éru pandemie) se rozvíjí farmaceutický průmysl. Za téměř 5% růstem jeho produkce v 1. čtvrtletí stála vyšší poptávka z tuzemska i zahraničí.

Graf č. 4 Příspěvky dílčích odvětví k meziroční změně průmyslové produkce v ČR (očištěno o kalendářní vlivy, reálně, v p. b.) a produkce v celém průmyslu v ČR, Německu a EU27 (sezónně očištěno, úroveň roku 2021=100, pravá osa)

Poznámka: Tržby jsou uvedeny v běžných cenách.
 *Příspěvek zbývajícího zpracovatelského průmyslu zahrnuje i vliv celkové metodické diskrepance pramenící ze změny vah.
 Zdroj: ČSÚ, Eurostat

Pokles hodnoty průmyslových zakázek se v 1. čtvrtletí zastavil. Dařilo se zejména segmentu automotive a návazným oborům.

Dynamika nových průmyslových zakázek potvrzovala na počátku roku mírné oživení. Zatímco po většinu loňského roku se nominální hodnota zakázek ve sledovaných průmyslových oborech²² meziročně snižovala, v 1. čtvrtletí 2024 vzrostla o 4,1 %. To lze s ohledem na stagnaci cen průmyslových výrobců považovat za náznak budoucího hospodářského oživení celého odvětví. Mírný růst signalizovaly jak objednávky z tuzemska (+3,4 %), tak ze zahraničí (+4,5 %). Růst celkových zakázek byl stejně jako za posledních 1,5 roku nejvíce tažen vyšší poptávkou po motorových vozidlech (+12,9 %), dařilo se také návazné výrobě elektrických zařízení (+9,0 %). Pozitivní vyhlídky byly díky tuzemské poptávce patrné i u ostatních dopravních prostředků, ta má ovšem v tomto relativně menším odvětví značně volatilní charakter. Podobné platí rovněž o oděvním a papírenském průmyslu, kde k mírnému (zhruba 5%) růstu zakázek pomohla hlavně vyšší

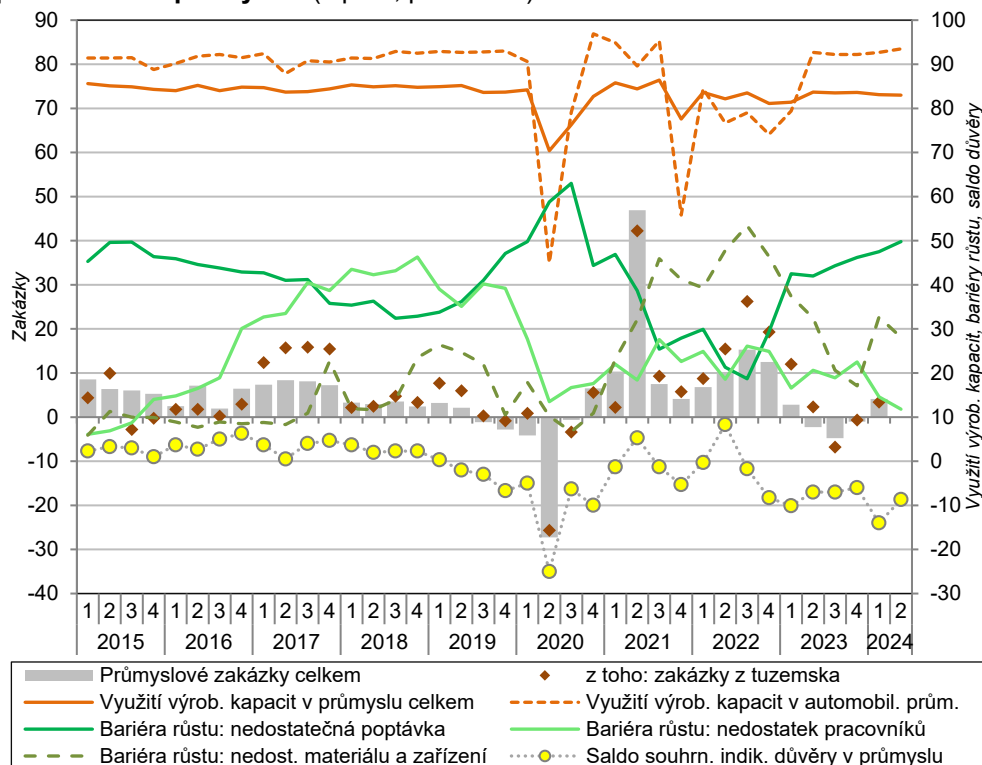
Ve strojírenství a hutnictví však domácí i zahraniční poptávka nadále citelně klesala.

²² Zjišťování zakázek probíhá jen ve dvanácti zpracovatelských odvětvích vyrábějících převážně na zakázku, s dlouhodobějším výrobním cyklem a s většími zásobami zakázek. Meziroční tempa zakázek jsou očištěna o kalendářní vlivy, mezikvartální tempa také o vliv sezónnosti.

poptávka ze zahraničí. Řada nosných zpracovatelských oborů byla ovšem stále limitovaná slabou poptávkou. V hutnictví propadla meziročně téměř o pětinu, ve strojírenství takřka o desetinu.

Graf č. 5 Nové zakázky v průmyslu (nominálně, meziročně, v %), využití výrobních kapacit v průmyslu, vybrané bariéry růstu* (v %, pravá osa) a saldo důvěry podnikatelů v průmyslu* (v p. b., pravá osa)

*Využití průmyslových kapacit i bariéry růstu vyjadřují stav v prvním měsíci daného čtvrtletí, saldo důvěry podnikatelů je vztaheno ke druhému měsíci čtvrtletí. Zakázky jsou očištěny o kalendářní vlivy, ostatní ukazatele jsou sezónně očištěny. Podniky mohly uvést více hlavních růstových bariér současně. Zdroj: ČSU, Eurostat

Důvěra podniků v průmyslu byla nadále nízká. Již skoro polovinu firem omezovala nedostatečná poptávka. Aktuální i očekávaný vývoj zaměstnanosti zůstává nepříznivý.

Podniky v dubnu mírně zlepšily svá očekávání v oblasti výroby i vlastní ekonomické situace.

Výkon stavebnictví stále ovlivňovaly významné nákladové tlaky i slábnoucí soukromá investiční aktivity.

Důvěra podnikatelů v průmyslu zůstávala již bezmála dva roky v negativním pásmu. Letos v únoru sestoupila nejnižší od protipandemických uzávěr výroby (na jaře 2020). Následně sice došlo k mírnému zotavení, avšak i v dubnu setrvala důvěra výrazně pod svým dlouhodobým průměrem (o 7,5 p. b.). Přestože u nákladových tlaků došlo ke stabilizaci (podniky v krátkodobém horizontu již téměř neplánují další zdražování své produkce) a do normálu se vrátil i objem naskladněných zásob, podniky napříč většinou odvětví stále limituje nedostatečná poptávka. Její role jako klíčové růstové bariéry od poloviny loňského roku roste (aktuálně omezuje již 50 % firem²³). Naopak nedostatek zaměstnanců sužoval jen 12 % podniků (nejméně za poslední čtyři roky). Firmy navíc plánují v nejbližším kvartálu lidi spíše propouštět (15 % oproti 7 % očekávajících zvyšování zaměstnanosti), což zapadá i do vývoje posledních měsíců (evidenční počet zaměstnanců v průmyslu se v 1. čtvrtletí 2024 meziročně snížil o rovná 2 %). Nicméně v krátkodobých očekáváních výroby i celkové vlastní ekonomické situace zavládl v dubnu (na rozdíl od počátku roku) mezi podniky velmi mírný optimismus.

Na stavebnictví i na počátku letošního roku působily přetrvávající nákladové tlaky. Byť ceny stavebních prací začaly po tříletém zvyšování od loňského podzimu meziročně mírně klesat, výraznější poklesu realizovaných i očekávaných cen stavební výroby²⁴ bránil svižný růst nákladů práce ovlivněný chronickým nedostatkem zejména kvalifikované pracovní síly.

²³ Podniky mohou uvést více růstových bariér současně.

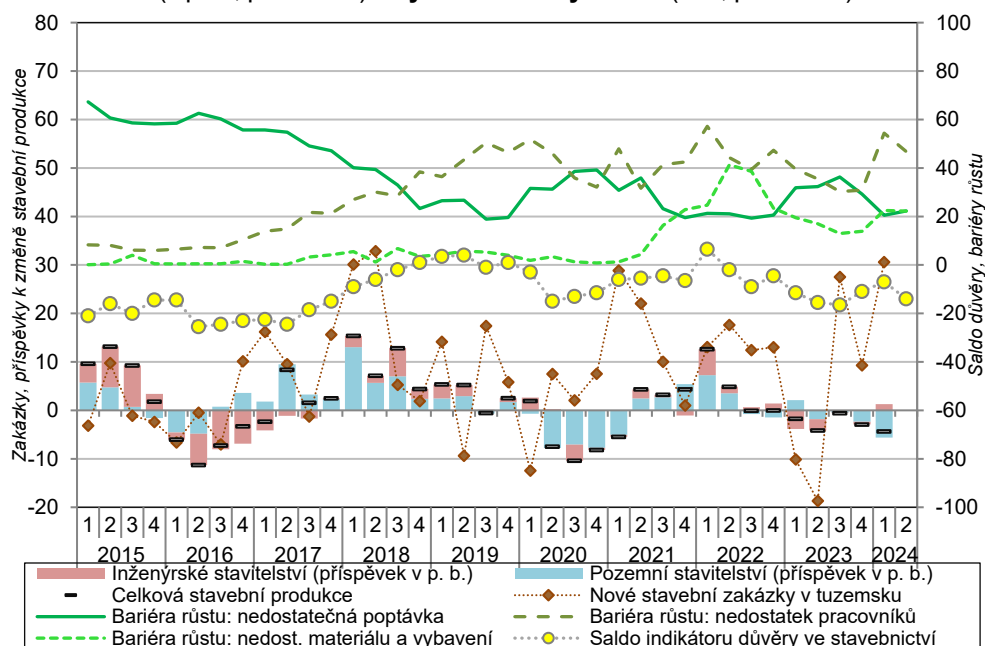
²⁴ Dle konjunkturálních průzkumů z května 2024 očekávala růst cen vlastní produkce (v horizontu tří měsíců) stále více než třetina tuzemských stavebních podniků. Šlo jednoznačně o nejvyšší podíl mezi všemi hlavními odvětvími. Zatímco v těchto odvětvích inflační tlaky již z velké části vprchaly, ve stavebnictví se vlivem delšího výrobního cyklu projevuje vyšší setrvačnost.

Stále se projevovala i nízká investiční aktivita v soukromé sféře související se slabší důvěrou podniků i domácností v ekonomiku a zhoršenými možnostmi financování (např. kvůli přetrvávajícím zvýšeným úrokovým sazbám). Proti hlubšímu útlumu výkonu stavebnictví naopak působily veřejné investice²⁵, včetně prostředků z rozpočtu EU určených na výstavbu i modernizaci dopravní infrastruktury či na snížení energetické náročnosti v oblasti bydlení.

Stavební produkce se meziročně snížila sedmý kvartál v řadě. V mezičtvrtletním pohledu ale došlo vlivem příznivého počasí k mírnému oživení.

Stavební produkce²⁶ na počátku roku 2024 mezikvartálně vzrostla o 0,6 % a zastavila tak svůj pokles, jenž vyplnil většinu loňského roku. K letošnímu oživení zásadně přispělo nebývale teplé zimní období, které vedlo zejména v únoru²⁷ k razantnímu posílení v inženýrském stavitelství (a v menší míře i v ostatních segmentech celého odvětví). V 1. čtvrtletí 2024 zaostával výkon celého odvětví za vrcholem z období poslední konjunktury (3. čtvrtletí 2019) o 5,1 % (z toho pozemní stavitelství o rovných 8 %). Ve srovnání se stejným obdobím předcházejícího roku klesla stavební produkce o 4,3 % a snižovala se tak sedmý kvartál v řadě. K meziročnímu poklesu přispěla zejména výstavba budov. Relativně nejvíce ovšem klesl výkon v segmentu specializovaných stavebních činností (-9,5 %), které zahrnují např. kompletační a dokončovací elektroinstalační či instalatérské práce a jsou spíše doménou menších stavebních firem. Naopak v inženýrském stavitelství se po slabším loňském roce produkce v 1. čtvrtletí zvýšila o 4,9 %, zčásti i vlivem nižší loňské základny.

Graf č. 6 Příspěvky odvětví k meziroční změně stavební produkce (reálně, v p. b.), nové stavební zakázky (nominálně, meziročně, v %), saldo důvěry podnikatelů ve stavebnictví* (v p. b., pravá osa) a vybrané bariéry růstu* (v %, pravá osa)

Poznámka: Údaje o stavební produkci jsou očištěny o kalendářní vlivy.

*Saldo důvěry podnikatelů i bariéry růstu jsou sezónně očištěny a vyjadřují stav ve druhém měsíci daného čtvrtletí. Podniky mohou uvést více hlavních bariér současně. Zdroj: ČSÚ, Eurostat

Počet zahájených bytů dále klesal, objem výstavby byl v rámci

Ve výkonech pozemního stavitelství se v 1. čtvrtletí 2024 stejně jako po celý loňský rok negativně promítala utlumená bytová výstavba. Počet zahájených bytů se meziročně propadl o 15,1 %, když činil jen 8,1 tis. bytů (nejméně za posledních šest let). K letošnímu poklesu

²⁵ Např. kapitálové výdaje státního rozpočtu ČR vzrostly letos od ledna do dubna meziročně o 4 % (na 55 mld. korun). Státní fond dopravní infrastruktury počítá na celý letošní rok s celkovými výdaji ve výši 150 mld. korun, což je jen nepatrně méně než v rekordním loňském roce (151 mld.).

²⁶ Údaje o stavební produkci jsou ve stálých cenách, meziroční tempa jsou očištěna o kalendářní vlivy, mezičtvrtletní též o vliv sezónnosti.

²⁷ Jednalo se o nejteplejší únor zaznamenaný na území ČR v dostupné řadě od roku 1961 s rekordně vysokou odchylkou průměrné měsíční teploty vzduchu od normálu 1991–2020 (+6,1 °C) a minimálním výskytem mrazivých dní (žádný den v únoru neklesla průměrná denní teplota pod +2 °C). Teplotně nadprůměrné (byť mírnější) byly i všechny ostatní měsíce letošní zimy.

1. čtvrtletí nejnižší za posledních šest let.	přispěly hlavně byty vzniklé úpravou ve stávajících bytových domech a také byty v rodinných domech. Objem celkové výstavby klesl ve většině regionů, absolutně nejvíce v Praze a středních Čechách. Snižoval se rovněž počet všech dokončených bytů (na 8,0 tis.), vzhledem k vyšší rozestavěnosti z předchozích let byl však pokles ve srovnání se zahajovanou výstavbou zatím relativně nevýznamný (v 1. čtvrtletí činil 2,2 %).
Pokračoval růst hodnoty stavebních povolení i nových tuzemských zakázek.	Některé předstihové ukazatele ve stavebnictví mohou zavdávat mírnému optimismu. Orientační hodnota povolených staveb za 1. čtvrtletí 2024 meziročně vzrostla o 7,2 % (nepatrně více než ceny stavebních prací) a zvyšovala se pátý kvartál v řadě. Letošní výsledek příznivě ovlivnil březen, kdy bylo povoleno šest staveb s rozpočty nad 1 mld. V úhrnu za celý kvartál ovšem klesla hodnota povolení u výstavby bytových i nebytových budov a rovněž u dopravní infrastruktury. Ke zřetelnému oživení došlo v oblasti stavebních zakázek ²⁸ . Hodnota nových tuzemských zakázek byla v 1. čtvrtletí meziročně skoro o více než 30 % vyšší a současně rostla třetí kvartál v řadě. Na aktuálním růstu se významně podílelo jak pozemní, tak inženýrské stavitelství. Celková zásoba dosud nerealizovaných zakázek byla na konci letošního března meziročně vyšší o 13,8 %, tradičně hlavně díky veřejným zadavatelům. Poprvé za posledních pět kvartálů se ovšem meziročně zvýšila i hodnota soukromých tuzemských zakázek. Naopak pokles u zahraničních zakázek trvá již dva a půl roku.
Celková zásoba stavební práce vzrostla letos i díky oživení soukromých zakázek.	Přestože se celková důvěra podnikatelů ve stavebnictví letos během jara postupně mírně zhoršovala, negativní sentiment zde přesto není tak výrazný jako ve většině loňského roku. Stablně zhruba čtvrtina firem hodnotí současnou poptávku jako nedostatečnou, krátkodobé výhledy v oblasti stavební činnosti, zaměstnanosti i vlastní ekonomické situace podniků zůstaly i letos v květnu mírně negativní. Klíčovou růstovou bariérou zůstává nedostatek zaměstnanců, což trvá s drobnými přerušeními již zhruba šest let.
Pesimismus podnikatelů ve stavebnictví přetrvává.	Poptávka po službách pozvolna oživala, což souvisí se zlepšenou kondicí celé tuzemské ekonomiky. Stabilizace hladiny spotřebitelských cen pomohla po delším období nastartovat růst reálných mezd zaměstnanců, což se odrazilo v příznivější finanční situaci domácností. Na služby působila letos pozitivně i mírně rostoucí podniková poptávka, jež byla po většinu loňského roku ještě dosti utlumená. Tržby ve službách ²⁹ v poslední čtvrtině loňského roku mezikvartálně vzrostly o 0,6 % a zaznamenaly tak první posílení od 3. čtvrtletí 2022. V 1. čtvrtletí 2024 růst tržeb zrychlil na 2,2 % – tedy nejvíce za posledních sedm čtvrtletí. Na tomto oživení se podílela téměř všechna hlavní odvětví služeb, klíčovou roli měla ovšem doprava a skladování (+5,8 %). Celkové tržby ve službách se letos nacházely lehce nad úrovní z vrcholu poslední konjunktury v předpandemickém období (oproti 2. čtvrtletí 2019 byly vyšší o 1,6 % ³⁰).
Mezikvartální pokles tržeb ve službách se na přelomu let 2023 a 2024 zastavil. Oživení poptávky nastalo téměř ve všech hlavních odvětvích služeb.	Na mezikvartální růst tržeb v odvětví dopravy a skladování se nejvíce podílela letecká doprava. Pozitivní obrat v poptávce po službách je patrný i v meziročním pohledu. Tržby zde po loňské recesi opět mírně vzrostly (+1,0 %). Výkon váhově nejvýznamnějšího odvětví dopravy a skladování ale vzrostl jen 0,5 % a přispěl k růstu služeb +0,1 p. b. Díky rozvoji cestovního ruchu rostly svižně zejména tržby leteckým dopravcům (+22,4 %), za maximální úroveň z období konjunktury 2015 až 2019 však stále o desetinu zaostávaly. Alespoň mírný růst poptávky ovšem pocítily takřka všechny druhy dopravy (vyjma potrubní dopravy). V pozemní dopravě mírně rostly výkony silniční dopravy, které částečně kompenzovaly pokles v železniční dopravě. V poštovních a kurýrních činnostech se tržby zvýšily poprvé za posledních šest kvartálů (+3,0 %), z velké části díky rychlejšímu oživení u internetových prodejů. Naopak ve skladování a vedlejších činnostech v dopravě pokles tržeb pokračoval (–1,8 %).
Na meziročním růstu tržeb v odvětví dopravy a skladování se nejvíce podílela letecká doprava.	

²⁸ Zakázky jsou sledovány pouze u podniků s 50 a více zaměstnanci.

²⁹ Bez obchodu, peněžnictví, pojišťovnictví, vědy, výzkumu a veřejných služeb. Všechny údaje za tržby ve službách jsou ve stálých cenách, meziroční data jsou očištěna o kalendářní vlivy, mezičtvrtletní jsou očištěna o sezónní vlivy (včetně vlivu počtu pracovních dnů).

³⁰ Z hlavních odvětví za úrovní z 2. čtvrtletí 2019 zaostávaly letos tržby nejvíce v ubytování, stravování a pohostinství (–14,2 %) a v administrativních a podpůrných činnostech (–8,0 %). Oproti tomu tuto úroveň překonaly zejména informační a komunikační činnosti (+11,2 %) a činnosti v oblasti nemovitostí (+4,5 %).

<p>Růst počtu ubytovaných hostů v HUZ zrychlil. Rozvoj turismu nadále táhli zejména nerezidenti. Nezvykle teplé počasí i „předsunutí“ Velikonoc podpořil hlavně městský cestovní ruch.</p>	<p>Mezi hlavními odvětvími služeb se tržby v 1. čtvrtletí meziročně nejvíce zvýšily v ubytování, stravování a pohostinství (+2,9 %). Růst poptávky zde byl tažen zejména stravováním a pohostinstvím. To vedle postupně se zotavující spotřeby tuzemských domácností profitovalo také ze svižně se rozvíjejícího příjezdového cestovního ruchu. Do hromadných ubytovacích zařízení (HUZ) přijelo meziročně o 9,9 % hostů více (růstové tempo ve srovnání s 2. pololetím loňského roku lehce zrychlilo). Celková poptávka po cestovním ruchu (zachycená počtem přenocování) rostla o 7,7 %³¹, v tom ze strany nerezidentů o 17,2 %, od domácí klientely jen o 0,6 % (u ní dokonce poptávka ve 2. pololetí 2023 lehce klesla). K růstu poptávky tak již osmý kvartál v řadě přispívali zejména zahraniční hosté³². Návštěvnost v 1. čtvrtletí výrazně ovlivnilo počasí (velmi teplý únor a březen – tedy období jarních školních prázdnin) a „předsunutí“ Velikonoc (ty kromě letoška spadly do 1. čtvrtletí naposledy v roce 2016).</p>
<p>Poptávka po pronájmu a operativním leasingu vzrostla, pokračoval dlouhodobější pokles tržeb pracovních agentur.</p>	<p>Rozvoj turismu se v 1. čtvrtletí odrazil také ve svižně rostoucích tržbách cestovních agentur a kanceláří (+14,5 % meziročně), jejichž reálná výše již překonala úroveň z 1. čtvrtletí 2019. Tato oblast i letos zásadně ovlivnila růst tržeb v celém odvětví administrativní a podpůrné činnosti (+2,5 %). Svižně se zde ovšem zvyšovaly také tržby v oblasti pronájmu a operativního leasingu (za stroje, zařízení či za výrobky pro osobní potřebu a převážně pro domácnost, např. rekreačních a sportovních potřeb). Naopak u řady méně sofistikovaných podnikových služeb přetrvávala slabší poptávka. Šlo především o pracovní agentury, kde tržby klesaly již bezmála tři roky, v 1. čtvrtletí 2024 o více než desetinu³³. Tlak na snižování nákladů i rozvoj digitalizace vyústily ve slabší poptávku po úklidových činnostech či po bezpečnostních a pátracích činnostech.</p>
<p>Mírně rostla poptávka po většině sofistikovanějších podnikových služeb.</p>	<p>V profesních, vědeckých a technických činnostech, soustřeďujících typicky sofistikovanější služby pro podniky, meziroční růst tržeb letos zvolnil (na 1,7 %). Navzdory potížím ve stavebnictví přispěly k růstu celého odvětví architektonické a inženýrské činnosti (kde se tržby zvýšily o 3,2 %). Dlouhodobý růst poptávky zaznamenaly činnosti vedení podniků a poradenství v oblasti řízení. Ve srovnání s celým loňským rokem zrychlil růst tržeb v ostatních profesních, vědeckých a technických činnostech³⁴ (na +7,2 %, oproti roku 2019 však byla poptávka stále o více než 15 % nižší). Tržby v oblasti reklamy se mírně snížily, naopak poprvé od konce roku 2021 vzrostla poptávka v oblasti průzkumu trhu a veřejného mínění.</p>
<p>V dlouhodobě prosperujících informačních a komunikačních</p>	<p>V tradičně dynamickém odvětví informační a komunikační činnosti tržby v 1. čtvrtletí tržby meziročně spíše stagnovaly (+0,4 %) a navázaly tak na nevýrazné loňské výsledky. Nejvíce se zvýšila poptávka v tvorbě rozhlasových a televizních programů a vysílání (+10,6 %),</p>

³¹ Meziroční růst u přenocování byl tažen takřka výhradně hotely (kde jich přibýlo o 10,5 % - nejvíce 5* - o 15,7 %). Naopak celková poptávka v penzionech se vlivem poklesu počtu tuzemských hostů mírně snížila (-1,6 %). V kempech byl počet přenocování vyšší skoro o polovinu. Regionálně klesla celková poptávka v 5 krajích (nejvíce v Libereckém - o 5 %), z významné části vlivem úbytku domácí klientely v horských oblastech. Naopak v Praze počet přenocování vzrostl o 18,4 %, v některých krajích podpořilo poptávku i pořádání významných sportovních akcí (MS v cyklokrosu v Táboře a MS v biatlonu v Novém Městě na Moravě). Na Vysočině tak meziročně přibýlo přenocování o 20 % (z toho nerezidentů o 44 %).

³² K růstu počtu přenocování nerezidentů přispěla v 1. čtvrtletí 2024 tradičně dominantní skupina hostů z Německa (jejich poptávka vzrostla meziročně o 15,3 %), silně rostla i klientela ze Španělska (+61 %) a Itálie (+30 %). Mezi nejvýznamnějšími národnostmi vykázali pokles přenocování jen Ukrajinci (-12 %), z dalších podstatnějších skupin klesl zájem z Ruska a Nizozemska. I přes nepříznivou geopolitickou situaci počet hostů i přenocování Izraelců vzrostl o více než desetinu.

Proti 1. čtvrtletí 2019 se letos v Česku ubytovalo o 3,2 % hostů více, ale počet přenocování zaostal za touto předpandemickou úrovní o 1,5 % (u zahraničních hostů o 7 %, u těch z Česka byl však vyšší o 3,9 %). Počet zahraničních hostů zaostával za rokem 2019 o 65 tis. (-3,2 %), hlavně vlivem nižšího počtu hostů z Ruska (-121 tis., -93 %), z Číny (-69 tis., -76 %) a Jižní Korey (-42 tis., -48 %) a Japonska (-15 tis., -55 %). Přibýlo naopak zejména Němců (+94 tis., +23 %), Slováků (+36 tis., +25 %), z významnějších skupin pak Italů (+17 %) a Španělů (+13 %). Z návštěvníků ze zemí EU zaostávali nejvíce Švédové a Finové (shodně okolo 40 %) a dalších šest států (např. Francie o 15 %).

³³ K poklesu tržeb zde došlo i při vysokém růstu počtu pracujících cizinců v ČR. Na něm se v posledních dvou letech významně podíleli uprchlíci z Ukrajiny. Vzhledem ke statutu dočasné ochrany, který byl těmto osobám přiznán, je jejich zaměstnávání v tuzemsku administrativně jednodušší (oproti ostatním skupinám migrantů z tzv. třetích zemí) a ti tak mohou snáze nalézt práci „napřímo“ (bez zprostředkovatele). Kromě výše uvedeného se na poklesu tržeb může podílet i snížená poptávka pracovních agentur ze strany klíčových výrobních odvětví procházejících recesí (průmysl a stavebnictví).

³⁴ Toto dílčí odvětví, v němž hrají významnou roli drobní podnikatelé, zahrnuje především zprostředkovatelské činnosti, návrhářské, překladatelské a fotografické služby nebo činnosti stavebního dozoru.

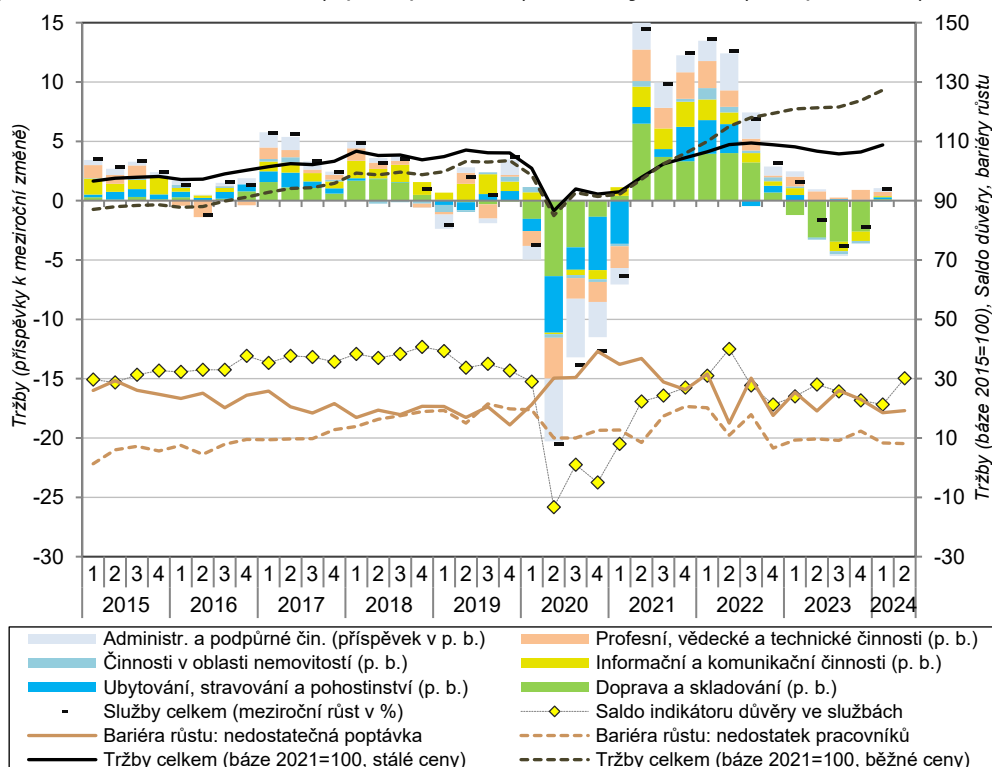

činnostech tržby pouze stagnovaly.

k růstu celého odvětví ovšem přispěla zejména vyšší poptávka v dlouhodobě se rozvíjejících činnostech v oblasti informačních technologií (zahrnujících např. programování či správu počítačového vybavení). Opačně působil především propad tržeb tzv. filmového a hudebního průmyslu (-39 %) ³⁵, který souvisel primárně s nepravidelnou fakturací (mohl být ovlivněn také nepřímými dopady delší stávky v Hollywoodu z konce loňského roku). S nižší poptávkou se vyrovnávaly také informační činnosti ³⁶, tržby zde klesly šestý kvartál v řadě (aktuálně o 1,1 %). Zhruba o 5 % se letos, obdobně jako za celý loňský rok, snížily tržby za vydavatelské činnosti a nacházely se tak mírně pod úrovní z počátku roku 2019.

Graf č. 7 Příspěvky dílčích odvětví k meziroční změně tržeb ve službách* (reálně, v p. b.), celkové tržby ve službách* (báze 2021=100, pravá osa), saldo důvěry podnikatelů ve službách** (v p. b., pravá osa) a bariéry růstu** (v %, pravá osa)

Poznámka: všechny údaje jsou sezónně očištěny, pouze příspěvky dílčích odvětví k růstu tržeb jsou očištěny jen o kalendářní vlivy.
 *Bez odvětví obchodu, peněžnictví, pojišťovnictví, vědy, výzkumu a veřejných služeb.
 **Zahrnuje i finanční sektor. Saldo důvěry podnikatelů i bariéry růstu vyjadřují stav v prvním (bariéry růstu), resp. ve druhém měsíci daného čtvrtletí (saldo důvěry). Podniky mohly uvést více hlavních bariér současně. Zdroj: ČSÚ, Eurostat

Cenová stabilizace v ekonomice vedla rychle ke zlepšení spotřebitelské důvěry. Posílil i optimismus obchodníků.

Rovněž vývoj maloobchodu zaznamenal v posledních měsících pozitivní obrát. Jeho klíčovým předpokladem byl návrat spotřebitelské inflace do běžných růstových pásem spojený navíc s patrně dočasným, avšak relativně významným poklesem cen potravin. To spolu s dobrou kondicí trhu práce vedlo rychle k opětovnému růstu kupní síly domácností a zlepšení jejich celkové důvěry v ekonomiku. Ta vystoupala letos v dubnu nejvýše za poslední dva a půl roku a zároveň mírně překonala i dlouhodobý průměr (z období let 2003 až 2023). Souběžně s tím posiloval i optimismus obchodníků, úroveň jejich důvěry v ekonomiku tak byla v květnu nejvyšší za posledních dvanáct měsíců. K oživení maloobchodu přispělo rovněž znatelné oživení příjezdového cestovního ruchu. Tržby v maloobchodu ³⁷ po sedmi čtvrtletích nepříznivého vývoje vykázaly již ve 3. čtvrtletí 2023

³⁵ Podstatně lépe si vedl segment filmové distribuce. Dle údajů Unie filmových distributorů klesly letos od ledna do dubna hrubé nominální tržby provozovatelů tuzemských kin meziročně o 2,6 %. Celková návštěvnost se analogicky snížila o 5,9 %, naopak počet odehraných představení narostl o 5,2 %. Ve srovnání se stejným obdobím rekordního roku 2019 ovšem letos stále scházely bezmála dvě pětiny diváků a více než čtvrtina tržeb.

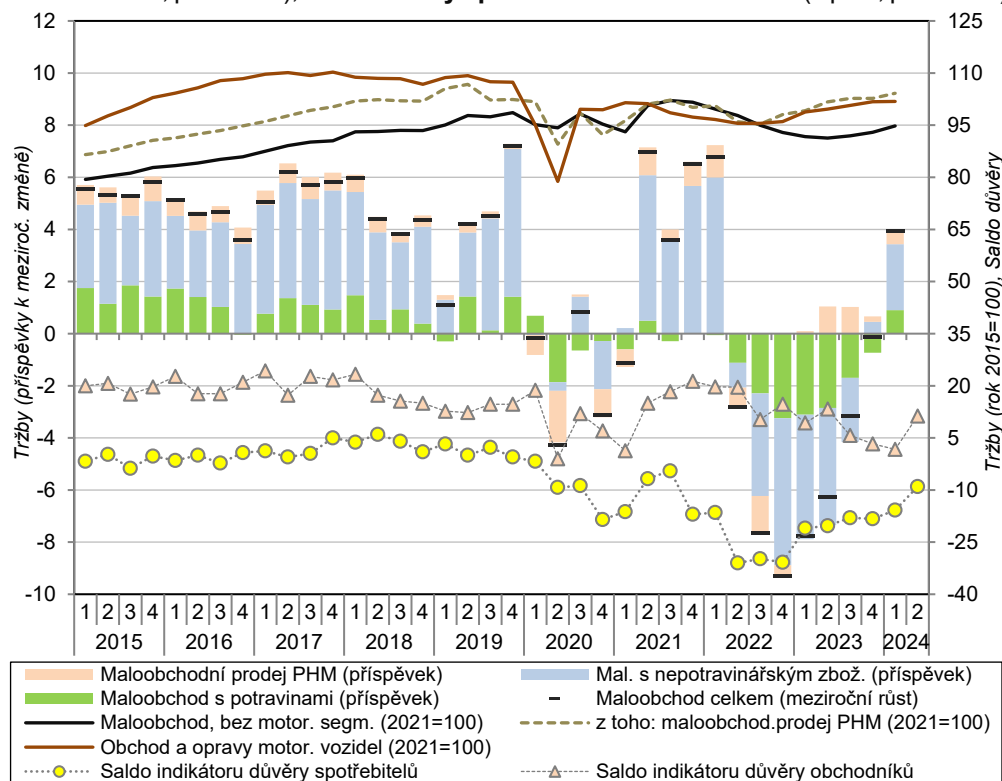
³⁶ Zahrnují zejména činnosti webových portálů, zpravodajských tiskových kanceláří a agentur či zpracování dat a hosting.

³⁷ Všechna meziroční tempa tržeb za maloobchod jsou uvedena ve stálých cenách a očištěna o kalendářní vlivy, mezičtvrtletní tempa jsou očištěna o sezónní vlivy (včetně vlivu počtu pracovních dnů). Maloobchod zahrnuje odvětví CZ-NACE 47.

Maloobchodní tržby mezikvartálně vzrostly již potřetí v řadě, úrovně z roku 2019 ale nedosáhly.

mírný mezikvartální růst (+0,7 %), jenž následně posiloval a na počátku letošního roku dosáhl 2,0 %. I přesto aktuální úroveň tržeb za svým předkrizovým maximem (ze 4. čtvrtletí 2019) skoro o 4 % zaostávala.

Graf č. 8 Příspěvky dílčích odvětví k meziroční změně tržeb v maloobchodu* (reálně, v p. b.), tržby v maloobchodu a v motoristickém segmentu obchodu** (reálně, úroveň roku 2021=100, pravá osa), saldo důvěry spotřebitelů i obchodníků*** (v p. b., pravá osa)

* Tržby jsou očištěny o kalendářní vlivy. ** Tržby jsou sezónně i kalendářně očištěny.
 *** Salda důvěry jsou sezónně očištěna a vyjadřují stav ve druhém měsíci daného čtvrtletí.

Zdroj: ČSÚ

K meziročnímu růstu tržeb přispělo skoro z poloviny razantní oživení internetového prodeje.

V rámci specializovaných prodejen se nejvíce zvyšoval zájem o kosmetické a toaletní výrobky.

Tržby za potraviny rostly relativně nejvíce od konce roku 2019.

V 1. čtvrtletí 2024 se maloobchodní tržby meziročně zvýšily o 3,9 % a zastavily tak pokles trvajících téměř dva roky. K růstu přispěly veškeré významné segmenty maloobchodu. Klíčovou roli sehrál vyšší prodej nepotravinářského zboží (+5,2 %, příspěvek +2,5 p. b.) tažený v první řadě razantním oživením internetového a zásilkového prodeje (+15,2 %). Ten patrně absorbuje i část poptávky specializovaných kamenných prodejen (např. tržby za obchod s počítačovým a komunikačním zařízením v těchto prodejnách se v 1. čtvrtletí snížily o 4,7 %). Pouze lehce nižším tempem klesly také tržby za výrobky převážně pro domácnosti³⁸. Jen minimální růst poptávky (po slabším loňském roce) registrovaly prodejny s výrobky a pro kulturu a rekreaci a také prodejny s oděvy, obuví a koženým zbožím³⁹. Nejvíce v rámci specializovaných prodejen⁴⁰ rostly tržby za kosmetické a toaletní výrobky (+19,2 %) a dále za farmaceutické a zdravotnické zboží (+6,6 %), což jsou v obou případech produkty, u nichž se poptávka významně nesnížila ani během pandemického období. Tržby za potraviny se zvýšily relativně skromněji (+2,3 %, příspěvek k růstu celého maloobchodu činil +0,9 p. b.), i tak se jednalo o nejvyšší tempo od konce roku 2019. Růst poptávky byl zde koncentrován do velkých řetězců, neboť tržby menších specializovaných prodejen s potravinami (z nichž váhově nejvýznamnější sortimentní skupinu představují

³⁸ Ty zahrnují především železářské zboží, stavebniny, barvy, sklo, potřeby pro kutily, elektrospotřebiče, elektroniku, nábytek, svítidla, koberce či bytový textil.

³⁹ Poptávku v obou těchto kategoriích specializovaných prodejen silně poznamenaly restriktce během pandemického období. Ve srovnání s počátkem roku 2019 byly např. aktuální tržby za oděvy, obuv a kožené zboží stále nižší o celou pětinu.

⁴⁰ Mimo specializované prodejny již třetí rok v řadě (vyjma krátkodobého poklesu loni ve 2. čtvrtletí) svižně rostly tržby v malém segmentu ostatního maloobchodu s převahou nepotravinářského zboží (letos v 1. čtvrtletí o 18,2 %). Ten zahrnuje typicky menší provozovny orientované na prodej různorodého drobného zboží, zpravidla ve slevových akcích.

tabákové výrobky) se snížily o 2,1 % a klesaly osm kvartálů v řadě. Naproti tomu po loňském oživení, zčásti stimulovaném příznivější spotřebitelskou cenou, pokračoval růst poptávky po pohonných hmotách (v 1. čtvrtletí 2024 zde tržby posílily o rovná 4 % a k růstu maloobchodu přispěly +0,5 p. b.).

Mírný růst tržeb nastal ve všech částech motoristického segmentu obchodu.

Tržby v motoristickém segmentu obchodu se v 1. čtvrtletí meziročně zvýšily o 2,5 % a obdobně jako PHM navázaly na své loňské oživení. Mírný růst poptávky se letos projevoval ve všech částech tohoto segmentu. Oproti 4. čtvrtletí 2017, kdy byl tento segment obchodu na svém vrcholu, byly letos jeho tržby nižší o 7,7 %, z toho v oblasti motocyklů (obchod, opravy a údržba) však tuto úroveň převýšily o více než desetinu.

4. Vnější vztahy

Vývoz zboží v 1. čtvrtletí 2024 meziročně vzrostl jen mírně.

Hodnota vývozu zboží v 1. čtvrtletí 2024 dosáhla 1 164,0 mld. korun⁴¹ a meziročně se tak zvýšila o 5,2 mld. (0,5 %). Poměrně slabý meziroční přírůstek souvisí s vysokou srovnávací základnou začátku loňského roku. Z podrobnějších údajů ale vyplývá, že vývoj exportu zrcadlí situaci v celém průmyslu – stále pozitivní vývoj v oblasti motorových vozidel, proti kterému stojí zaostávání zbytku průmyslu včetně důležitých oborů navázaných na export. Svůj vliv měl také meziroční pokles cen surovin⁴². Podle sezónně očištěných údajů se hodnota exportu mezičtvrtletně zvýšila o 3,0 %.

Tabulka č. 1 Oddíly klasifikace CPA s největším vlivem na vývoj vývozu zboží v 1. čtvrtletí 2024 (meziročně)

	mld. Kč	%
Motorová vozidla (kromě motocyklů) a díly	+23,5	+7,5
Počítače, elektronické a optické přístroje a zařízení	+7,0	+7,1
Potravinářské výrobky	+3,2	+7,6
Ostatní výrobky zpracovatelského průmyslu	+1,7	+7,2
Sběr, příprava, likvidace a zpracování odpadu	+1,3	+13,4
Produkty zemědělství a myslivosti	+0,9	+6,4
Textilie	-1,1	-6,6
Ostatní nekovové minerální výrobky	-1,1	-5,1
Nábytek	-1,3	-13,6
Produkty lesnictví, těžby dřeva	-1,5	-31,4
Dřevo a dřevěné a korkové výrobky	-1,5	-11,9
Elektrická zařízení	-4,8	-3,9
Základní kovy	-6,3	-13,7
Stroje a zařízení	-8,0	-5,9
Elektřina, plyn, pára a klimatizovaný vzduch	-9,0	-47,9

Zdroj: ČSÚ

Tabulka č. 2 Země s největším vlivem na vývoj vývozu zboží v 1. čtvrtletí 2024 (meziročně)

	mld. Kč	%
Velká Británie	+8,6	+19,1
Polsko	+7,8	+9,8
Japonsko	+7,4	+239,5
Itálie	+4,0	+8,0
Turecko	+3,9	+25,2
Spojené státy americké	+2,3	+8,5
Maďarsko	+2,1	+6,1
Čína	+1,9	+18,9
Izrael	-2,1	-27,7
Švédsko	-2,8	-13,8
Slovensko	-3,3	-3,1
Francie	-3,6	-5,9
Rakousko	-4,7	-9,5
Nizozemsko	-5,1	-12,7
Německo	-25,6	-7,0

Zdroj: ČSÚ

Klesal vývoz do zemí EU.

Zhoršení situace domácích průmyslových exportérů v 1. čtvrtletí dokládá i meziroční pokles vývozu do zemí EU (-26,1 mld. korun, -2,8 %). Naproti tomu export do mimounijních zemí byl meziročně vyšší o 31,1 mld. korun (14,4 %). Jak je patrné z tabulky č. 2, k nárůstu celkové hodnoty vývozu nejvíce přispíval export do Velké Británie, Polska a Japonska. Významné byly také přírůstky v případě Itálie, Turecka, Spojených států amerických a Maďarska. Relativně velké zvýšení vývozu ve srovnání s vývojem v uplynulých třech letech bylo v 1. kvartálu zaznamenáno také v případě Číny. Nejvíce se v 1. čtvrtletí meziročně propadla hodnota exportu do Německa, což také značně ovlivnilo celkový výsledek vývozu do EU. Kromě vlivu klesajících cen elektřiny se na vývozu k našemu největšímu sousedu projevilo také zpomalení v mnoha exportně důležitých odvětvích s výjimkou motorových vozidel. Významně ve směru celkového poklesu vývozu působil také export do Nizozemska, Rakouska, Francie, na Slovensko, do Švédska nebo Izraele.

Pokračoval růst vývozu motorových vozidel.

Z hlediska zboží struktury působila ve směru růstu hodnoty vývozu v 1. čtvrtletí nejvíce motorová vozidla (viz Tabulka č. 1). Ta tak navázala na vývoj v loňském roce, kdy růst jejich vývozu z velké části vyvažoval pokles u mnoha ostatních druhů zboží. Významný meziroční přírůstek měl v 1. čtvrtletí také export počítačů, elektronických a optických přístrojů, potravinářských výrobků, ostatních výrobků zpracovatelského průmyslu nebo sběr, příprava, likvidace a zpracování odpadu. Nadále výrazně meziročně klesal vývoz elektřiny, plynu, páry

⁴¹ Údaje za zahraniční obchod se zbožím od roku 2020 jsou přepočítávány aktualizovanou metodou založenou na vyšší míře detailu, viz <https://www.czso.cz/csu/aktualizace-metody-propoctu-zahranicni-obchod-se-zbozim>. Není-li uvedeno jinak, jsou všechny údaje sezónně neočištěné a v běžných cenách.

⁴² Ceny vývozu zboží loni klesly o 0,7 % a v samotném 4. čtvrtletí byly meziročně nižší o 2,2 %. Mezičtvrtletně ceny vývozu vzrostly o 0,6 %. Ceny ostatních surovin se loni propadly o 18,6 % a minerálních paliv o 0,9 %. Ve 4. čtvrtletí ale ceny minerálních paliv meziročně klesly o 13,7 %.

a klimatizovaného vzduchu, prohloubil se pokles u strojů a zařízení, přetrvávalo meziroční snížení vývozu základních kovů a klesl export elektrických zařízení. Snížení bylo zaznamenáno také u vývozu nábytku, produktů lesnictví a těžby dřeva, dřeva a výrobků z něj, textilií nebo ostatních nekovových minerálních výrobků.

Dovoz zboží se meziročně propadl.

Hodnota dovozu zboží v 1. čtvrtletí 2024 meziročně klesla o 39,1 mld. korun (-3,5 %) na 1 079,5 mld. Import v běžných cenách se meziročně snížil počtvrté v řadě. Kromě poklesu cen dovážených surovin⁴³ se ale projevilo také snížení hodnoty dovozu zboží, které odebírá domácí průmysl. Sezónně očištěné údaje ukázaly v 1. čtvrtletí poměrně výrazný mezičtvrtletní nárůst importu o 4,6 %. Meziročně se snížil dovoz ze zemí EU (-16,0 mld. korun, -2,3 %) i ze států mimo Unii (-25,2 mld., -6,1 %). Největší pokles (viz Tabulka č. 4) byl zaznamenán u dovozu z Číny (třetí propad v řadě), kde došlo k výraznému snížení dovozu elektrických zařízení, a dále u Norska, kde se projevilo pokles cen zemního plynu. Snížení bylo významné také v případě dovozu z Jižní Koreje, Německa, Rakouska, Polska, Velké Británie, Itálie, Japonska nebo Slovenska. Meziročně klesal dovoz z většiny sledovaných zemí a mezi několik výjimek patřilo Rusko, Tchaj-wan, Spojené státy americké, Malajsie nebo Kazachstán⁴⁴.

Tabulka č. 3 Oddíly klasifikace CPA s největším vlivem na vývoj dovozu zboží v 1. čtvrtletí 2024 (meziročně)

	mld. Kč	%
Motorová vozidla (kromě motocyklů) a díly	+7,9	+4,8
Počítače, elektronické a optické přístroje a zařízení	+7,5	+6,4
Potravinářské výrobky	+4,2	+7,8
Koks a rafinované ropné produkty	+2,2	+10,2
Produkty zemědělství a myslivosti	+0,8	+4,3
Kovodělné výrobky	-0,9	-1,8
Oděvy	-1,4	-8,8
Ostatní dopravní prostředky a zařízení	-1,4	-9,0
Rudy	-1,8	-40,8
Elektřina, plyn, pára a klimatizovaný vzduch	-2,1	-34,3
Černé a hnědé uhlí a lignit	-4,1	-53,2
Chemické látky a chemické přípravky	-4,1	-4,6
Základní kovy	-9,4	-10,4
Stroje a zařízení	-11,7	-11,0
Elektrická zařízení	-22,2	-18,1

Zdroj: ČSÚ

Tabulka č. 4 Země s největším vlivem na vývoj dovozu zboží v 1. čtvrtletí 2024 (meziročně)

	mld. Kč	%
Rusko	+5,4	+37,0
Tchaj-wan	+4,8	+65,6
Spojené státy americké	+3,0	+10,2
Malajsie	+2,3	+41,1
Kazachstán	+2,3	+69,0
Slovensko	-1,6	-2,9
Japonsko	-2,1	-9,0
Itálie	-2,2	-4,5
Velká Británie	-2,3	-11,6
Polsko	-3,2	-3,2
Rakousko	-3,7	-11,5
Německo	-3,9	-1,5
Korejská republika	-4,5	-17,2
Norsko	-10,1	-42,9
Čína	-21,7	-15,0

Zdroj: ČSÚ

Na poklesu dovozu byly patrné cenové vlivy i nižší průmyslová poptávka.

K celkovému meziročnímu propadu dovozu zboží v 1. čtvrtletí nejvíce přispěla elektrická zařízení, stroje a zařízení a základní kovy (viz Tabulka č. 3). Velkou roli v celkovém snížení importu tak hrála slabší poptávka domácího průmyslu. Cenové vlivy lze vidět za poklesy dovozu chemických látek a přípravků, černého a hnědého uhlí a lignitu, u elektřiny, plynu, páry a klimatizovaného vzduchu a rud. Nižší byl také dovoz ostatních dopravních prostředků a zařízení nebo oděvů. Nejvíce se meziročně zvýšila hodnota dovozu motorových vozidel a počítačů, elektronických a optických zařízení. Významnější přírůstek byl zaznamenán dále u dovozu potravinářských výrobků a koku a rafinovaných ropných produktů.

Bilance zahraničního obchodu dosáhla rekordního přebytku.

Bilance zahraničního obchodu se zbožím v 1. čtvrtletí dosáhla přebytku 84,5 mld. korun⁴⁵ a meziročně se zlepšila o 44,3 mld. Příznivý vývoj salda zahraničního obchodu souvisí zejména s výraznějším poklesem dovozu u významných artiklů zpracovatelského průmyslu.

⁴³ Ceny dovozu zboží byly loni nižší o 5,7 %. Ve 4. čtvrtletí meziročně klesly o 6,1 % a mezičtvrtletně vzrostly o 1,5 %. Ceny importu minerálních paliv loni klesly o 27,7 %, ostatních surovin o 10,7 % a chemikálií o 7,9 %.

⁴⁴ Poměrně netypicky vysoký nárůst u Tchaj-wanu souvisel s nárůstem dovozu počítačů a elektronických a optických přístrojů, podobně jako u dovozu z Malajsie. Z Kazachstánu bylo dovezeno více ropy a zemního plynu.

⁴⁵ Podle dostupné časové řady jde o nejvyšší přebytek zaznamenaný v rámci 1. kvartálu.

Podle sezónně očištěných dat se ale přebytek bilance zahraničního obchodu mezičtvrtletně snížil. Bilance zahraničního obchodu se zbožím se zeměmi EU se v 1. čtvrtletí meziročně zhoršila o 10,1 mld. korun. Naopak v případě zemí mimo Unii došlo k meziročnímu zmírnění deficitu o 56,3 mld. korun. Ke zlepšení bilance nejvíce přispělo zmírnění deficitu obchodu s Čínou (viz Tabulka č. 6) související s výše zmíněným propadem dovozu. O více než 10 mld. korun se meziročně zlepšila také bilance obchodu s Polskem, Velkou Británií a Norskem. Výrazně ve směru zlepšení salda přispěl také zahraniční obchod s Japonskem, Itálií, Tureckem, Jižní Koreou, Švýcarskem nebo Spojenými arabskými emiráty. Oproti tomu se v 1. čtvrtletí meziročně prudce zhoršila bilance zahraničního obchodu se zbožím s Německem. Výrazné meziroční zhoršení bilance bylo zaznamenáno také v případě Ruska, Nizozemska, Tchaj-wanu, Švédska, Francie, Malajsie nebo Kazachstánu.

Tabulka č. 5 Oddíly klasifikace CPA s největším vlivem na vývoj bilance zahraničního obchodu se zbožím v 1. čtvrtletí 2024 (meziročně)

	mld. Kč
Elektrická zařízení	+17,5
Motorová vozidla (kromě motocyklů) a díly	+15,5
Chemické látky a přípravky	+4,5
Černé a hnědé uhlí a lignit	+4,4
Stroje a zařízení	+3,7
Základní kovy	+3,1
Ostatní výrobky zpracovatelského průmyslu	+1,9
Rudy	+1,8
Oděvy	+1,7
Ostatní dopravní prostředky a zařízení	+1,7
Papír a výrobky z papíru	+1,4
Produkty lesnictví, těžby dřeva	-1,5
Nábytek	-1,5
Koks a rafinované ropné produkty	-2,9
Elektřina, plyn, pára a klimatizovaný vzduch	-6,9

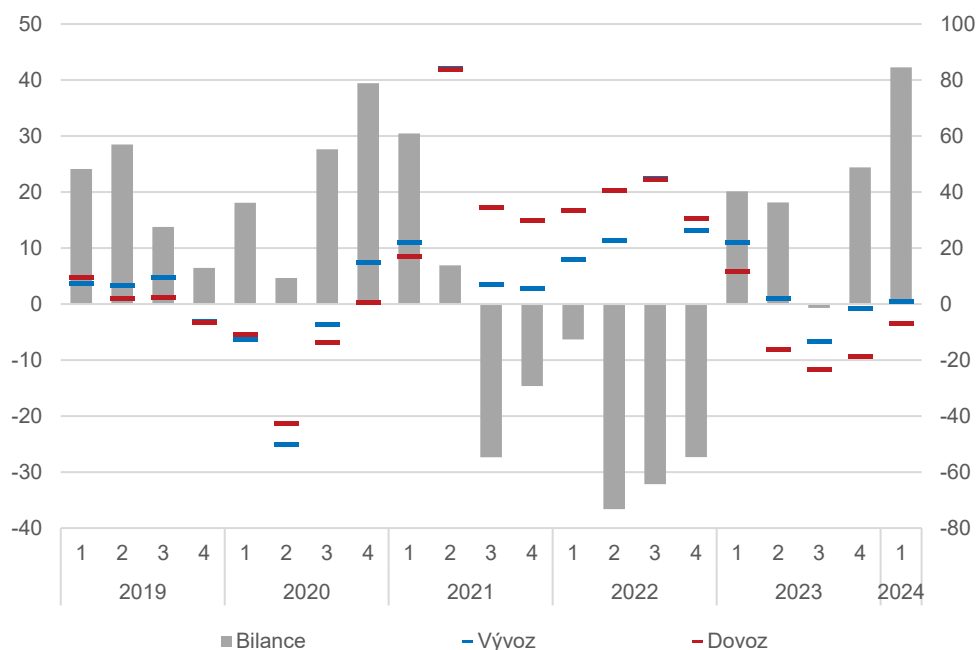
Zdroj: ČSÚ

Tabulka č. 6 Země s největším vlivem na vývoj bilance zahraničního obchodu se zbožím v 1. čtvrtletí 2024 (meziročně)

	mld. Kč
Čína	+23,6
Polsko	+11,1
Velká Británie	+10,9
Norsko	+10,3
Japonsko	+9,5
Itálie	+6,2
Turecko	+4,6
Korejská republika	+4,0
Švýcarsko	+2,4
Spojené arabské emiráty	+2,4
Francie	-3,1
Tchaj-wan	-4,0
Nizozemsko	-5,4
Rusko	-7,0
Německo	-21,6

Zdroj: ČSÚ

Graf č. 9 Vývoz a dovoz zboží (meziročně v %) a bilance zahraničního obchodu se zbožím (v mld. korun, pravá osa)

Zdroj: ČSÚ

Ve směru zlepšení bilance působil nejvíce obchod s elektrickými zařízeními a motorovými vozidly.

Z hlediska zbožové struktury ve směru meziročního zlepšení bilance zahraničního obchodu se zbožím nejvíce působil obchod s elektrickými zařízeními těsně následovaný motorovými vozidly (viz Tabulka č. 5). Zlepšilo se také saldo obchodu s chemickými látkami a přípravky, černým a hnědým uhlím a lignitem, stroji a zařízeními a základními kovy. Úroveň 1 mld. korun přesáhlo meziroční zlepšení bilance zahraničního obchodu s ostatními výrobky zpracovatelského průmyslu, rudami, oděvy, ostatními dopravními prostředky a zařízeními, papírem a výrobky z něj a sběrem, přípravou, likvidací a zpracováním odpadu. Mezi oddíly, kde se bilance zlepšila, tak mimo jiné figurují suroviny, u kterých se v posledních letech nejprve prudce zvýšily ceny, a nyní naopak zlevňují. S nižšími cenami souvisí rovněž meziroční zhoršení bilance obchodu s elektřinou, plynem, párou a klimatizovaným vzduchem a koksem a rafinovanými ropnými produkty. Ve směru zhoršení bilance působil také obchod s nábytkem, produkty lesnictví a těžby dřeva, ostatními nekovovými minerálními výrobky nebo potravinářskými výrobky.

5. Ceny

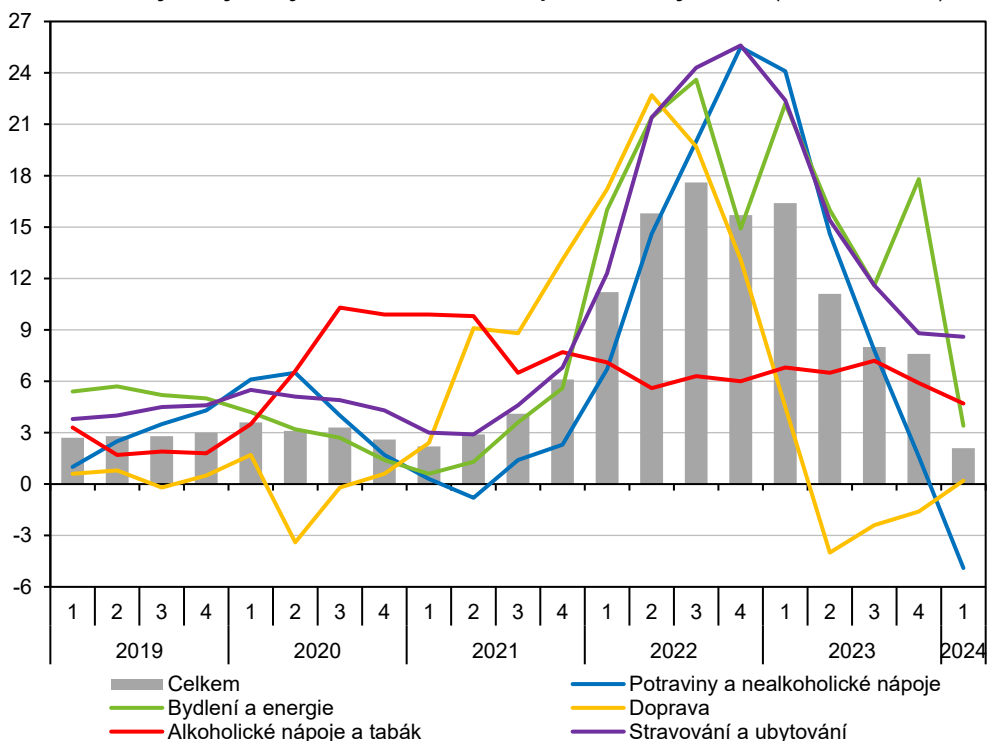
Celková cenová hladina v 1. čtvrtletí meziročně i mezičtvrtletně rostla.

Celková cenová hladina měřená deflátořem HDP se v 1. čtvrtletí 2024 meziročně zvýšila o 3,7 %. Dynamika tak výrazně zpomalila ve srovnání s rokem 2023. Ceny spotřeby byly meziročně vyšší o 2,8 %, z toho u domácností růst zpomalil na 2,4 % a vládní spotřeba byla dražší o 3,4 %. Ceny kapitálových statků meziročně vzrostly o 2,4 %. Stále kladné zůstávaly meziroční směnné relace, které v 1. čtvrtletí dosáhly 101,6 %. Mezičtvrtletně se celková cenová hladina zvýšila o 1,6 %. Z toho ceny spotřeby vzrostly o 2,1 %, cenová hladina tvorby hrubého kapitálu klesla o 1,1 % (z toho ale ceny investičních statků vzrostly o 1,4 %) a mezičtvrtletní směnné relace dosáhly v 1. kvartálu 100,4 %.

Meziroční růst spotřebitelských cen výrazně zpomalil.

Meziroční růst indexu spotřebitelských cen se v 1. čtvrtletí roku 2024 vrátil blízko inflačnímu cíli a dosáhl 2,1 %. Oproti předchozímu půlroku tak výrazně zpomalil (ve 3. a 4. čtvrtletí 2023 meziroční přírůstek dosáhl 8,0 % a 7,6 %). Ve všech oddílech spotřebitelského koše s výjimkou potravin a nealkoholických nápojů se meziroční přírůstek udržel. Za zpomalením stojí zejména vývoj cen bydlení a energií a potravin. Zmírnění meziroční dynamiky ve zbytku spotřebního koše nebylo tak výrazné. V případě dopravy se ceny dostaly z poklesu ve 4. čtvrtletí 2023 do mírného meziročního růstu v 1. kvartálu 2024. Mezičtvrtletně spotřebitelské ceny v 1. čtvrtletí 2024 vzrostly o 1,4 %. Přírůstek se tak vrátil do mezí, které jsou poměrně typické pro první čtvrtletí roku⁴⁶. Naprostá většina z mezičtvrtletního navýšení byla soustředěna do ledna, kdy tradičně dochází k aktualizaci ceníků i administrativně stanovených cen. Mezičtvrtletně klesly jen ceny potravin a nealkoholických nápojů a odívání a obuvi. Výrazně naopak na začátku roku mezičtvrtletně rostly ceny rekreací a kultury, bydlení a energií, stravování a ubytování nebo alkoholických nápojů a tabáku.

Graf č. 10 Ceny ve vybraných oddílech indexu spotřebitelských cen (meziročně v %)

Zdroj: ČSÚ

⁴⁶ V letech 2022 a 2023 byly přírůstky cen v 1. kvartálu roku mimořádně vysoké (6,3 % a 6,9 %). V 1. čtvrtletí roku 2021 spotřebitelské ceny mezičtvrtletně vzrostly o 1,4 %, v roce 2020 o 1,8 %, v roce 2019 o 1,2 %.

<p>Ceny bydlení a energií nadále nejvíce přispívaly k růstu spotřebitelských cen. Jejich růst ale zpomalil.</p>	<p>Bydlení, voda, energie a paliva zůstaly oddílem spotřebního koše, který nejvíce přispíval k celkovému meziročnímu růstu spotřebitelských cen. V 1. čtvrtletí se zde ceny meziročně zvýšily o 3,4 %. Poměrně silně stále meziročně rostlo nájemné z bytu (7,0 %) i ostatní služby související s bydlením. Ceny elektrické a tepelné energie, plynu a ostatních paliv stouply o 4,8 % a běžné údržby a opravy bytu o 4,9 %. Jen mírný meziroční přírůstek mělo imputované nájemné⁴⁷ (0,8 %). Mezičtvrtletní přírůstek cen bydlení a energií v 1. čtvrtletí zrychlil na 3,2 %, především pod vlivem vyšších cen elektřiny, plynu, vodného, stočného, tepla a teplé vody a nájemného.</p>
<p>Ceny stravování a ubytování rostly téměř nezměněným tempem.</p>	<p>K celkovému meziročnímu růstu spotřebitelských cen výrazně nadále přispíval oddíl stravování a ubytování. Navzdory velmi vysoké srovnávací základně zde meziroční růst výrazněji nezpomalil oproti konci roku 2023 a v 1. čtvrtletí dosáhl 8,6 %. Mezičtvrtletně se zde ceny zvýšily o 2,8 %. Oproti jiným oblastem spotřeby zde inflační tlaky zatím zřejmě nenašly na limity poptávky domácností. Na meziroční růst spotřebitelských cen měly dále vliv alkoholické nápoje a tabák, u kterých ceny meziročně vzrostly o 4,7 % a mezičtvrtletně o 2,6 %. Ceny rekreací a kultury v 1. čtvrtletí meziročně vzrostly o 4,4 %. Nejvíce rostly ceny rekreačních a kulturních služeb a dovolených s komplexními službami. Ceny rekreací a kultury se mezičtvrtletně zvýšily o 3,3 %, což byl nejvyšší mezičtvrtletní přírůstek ze všech oddílů spotřebního koše.</p>
<p>Nadprůměrně rostly ceny v řadě oddílů spotřebního koše.</p>	<p>Výrazně nadprůměrně se v 1. čtvrtletí meziročně zvyšovaly ceny odívání a obuvi (5,6 %), u kterých ale na začátku roku 2024 došlo k mezičtvrtletnímu poklesu cen (-0,9 %). Ceny v oddíle ostatní zboží a služby⁴⁸ byly meziročně vyšší o 3,3 % a mezičtvrtletně stouply o 1,8 %. Poměrně silně meziročně rostly ceny ve dvou oddílech s nižší vahou ve spotřebním koši – vzdělávání (6,6 %) a zdraví (4,9 %). Nadprůměrně stále meziročně rostly ceny pošt a telekomunikací (3,1 %) – přetrvávala zde loni nastavená meziroční dynamika cen poštovních i telefonních služeb i telefonních zařízení. Jejich mezičtvrtletní přírůstek ale patřil k mírnějším (0,3 %). Výrazně zpomalil meziroční růst cen bytového vybavení a zařízení domácnosti (0,6 %), jejichž ceny také mezičtvrtletně stagnovaly.</p>
<p>Ceny dopravy opět meziročně vzrostly.</p>	<p>Ceny dopravy v 1. čtvrtletí roku 2024 meziročně vzrostly o 1,7 % a po třech meziročních poklesech tak opět překonaly úroveň předchozího roku. Hlavní podíl na tom měly ceny provozu osobních dopravních prostředků, především zvýšení cen dálničních známek. Meziročně vyšší ale byly také ceny pohonných hmot (1,4 %). Silně meziročně rostly ceny dopravních služeb (7,0 %). Nákupy automobilů, motocyklů a jízdních kol jako jediné meziročně zlevňovaly (-2,6 %). Ceny dopravy se v 1. čtvrtletí 2024 mezičtvrtletně zvýšily o 0,8 %.</p>
<p>Meziročně klesaly jen ceny potravin a nealkoholických nápojů.</p>	<p>Jediný oddíl spotřebního koše, kde ceny v 1. čtvrtletí meziročně klesly, byly potraviny a nealkoholické nápoje. Nejvíce k tomu přispěl propad cen mléka, sýrů a vajec (-13,8 %) a masa (-5,9 %). Nižší byly také ceny pekárenských výrobků a obilovin (-4,5 %) nebo olejů a tuků (-6,8 %). Meziročně rostly jen ceny zeleniny (2,2 %). Ceny potravin a nealkoholických nápojů klesly i mezičtvrtletně, a to o 1,4 %.</p>
<p>Meziroční růst spotřebitelských cen v EU v 1. čtvrtletí výrazně zpomalil.</p>	<p>Harmonizovaný index spotřebitelských cen (HICP) v EU⁴⁹ v 1. čtvrtletí 2024 meziročně vzrostl o 2,8 %. Meziroční dynamika cen tak dál zpomalovala, především pod vlivem zmírnění růstu cen potravin a nealkoholických nápojů. Zvolnění bylo ale patrné napříč spotřebním košem. Výjimkou byly ceny bydlení a energií, které se z poklesu ve</p>

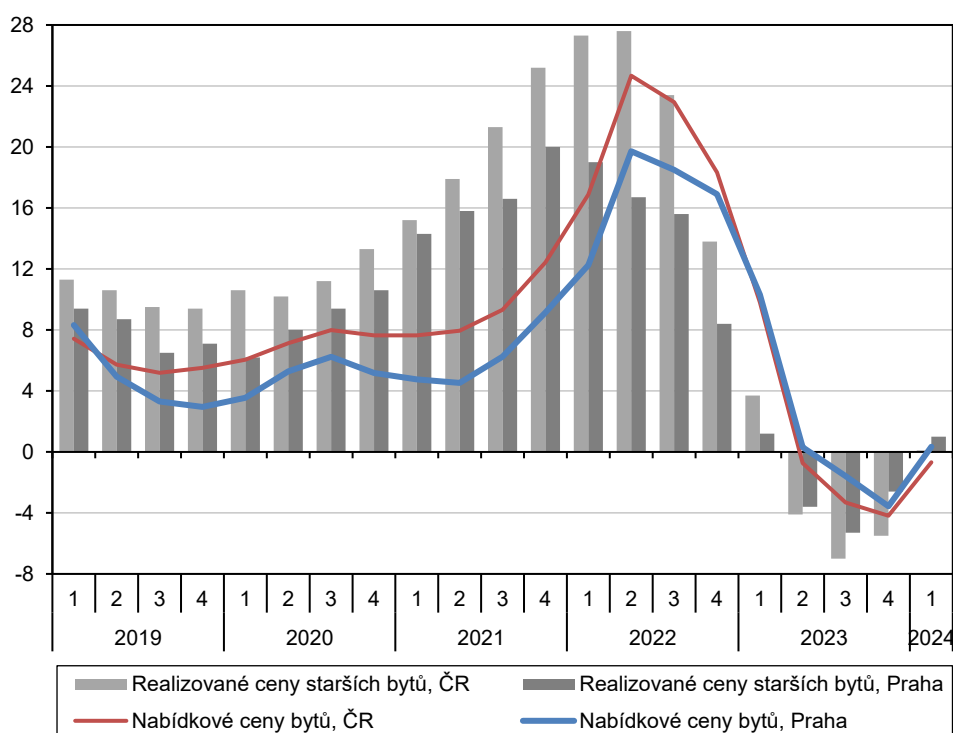
⁴⁷ Imputované nájemné vyjadřuje náklady vlastnického bydlení. Kromě samotných cen bydlení zahrnuje i náklady na výstavbu a renovace a další poplatky. Více na: <https://www.czso.cz/csu/czso/metodicka-poznamka-k-indexu-spotrebitelskych-cen-imputovane-najemne>.

⁴⁸ Zahrnuje služby osobní péče a osobní potřeby a doplňky, sociální péči, pojištění a další finanční služby apod.

⁴⁹ Oproti indexu spotřebitelských cen, který ČSÚ pro českou ekonomiku sestavuje, HICP neobsahuje imputované nájemné, což bývá zdrojem rozdílů mezi HICP a Indexem spotřebitelských cen.

4. čtvrtletí dostaly do mírného růstu. Nejvíce se v 1. čtvrtletí zvyšoval HICP v Rumunsku (7,1 %), Chorvatsku (4,8 %) a Estonsku (4,5 %). O méně než 1 % meziročně rostly ceny v Dánsku (0,8 %), Litvě, Lotyšsku a Finsku (všechny tři shodně o 0,9 %). V rámci středoevropského prostoru meziročně nejvíce rostly spotřebitelské ceny v Rakousku (4,1 %), v Polsku, na Slovensku a v Maďarsku (shodně o 3,6 %), v Německu (2,7 %) a nejmírněji v Česku (2,4 %). Mezičtvrtletně se spotřebitelské ceny v EU zvýšily o 0,4 %. Rostly nejvíce ceny alkoholických nápojů a tabáku, ostatního zboží a služeb, bydlení a energií a zdraví. Výrazně se mezičtvrtletně propadaly ceny oděvu a obuvi. Mezičtvrtletní vývoj cen v jednotlivých zemích EU byl různorodý, protože začátek roku obvykle ovlivňují administrativní změny cen nebo aktualizace ceníků a další faktory, které se mohou v rámci unie lišit. Nejvíce se mezičtvrtletně zvýšil HICP v Rumunsku (1,9 %) a následovalo Česko (1,8 %) a Belgie (1,7 %). V osmi zemích EU došlo k mezičtvrtletnímu poklesu spotřebitelských cen, nejvíce na Kypru (-1,8 %), Maltě (-1,0 %) a v Itálii (-0,8 %).

Graf č. 11 Ceny nemovitostí (meziroční změna, v %)

Zdroj: ČSÚ

Vývoj cen bytů reflektoval oživení na trhu nemovitostí.

Nabídkové ceny bytů v Česku v 1. čtvrtletí počtvrté v řadě meziročně klesly, a to o 0,7 %. Na propadu se podílely ceny bytů mimo Prahu, které byly meziročně nižší o 1,8 %. V samotné Praze vydržel meziroční pokles jen dva kvartály a v 1. čtvrtletí nabídkové ceny bytů opět vzrostly o 0,3 %. Po předchozím roce poklesů v 1. čtvrtletí 2024 nabídkové ceny bytů v Česku mezičtvrtletně vzrostly o 1,7 %. Mimo Prahu přírůstek dosáhl 1,2 % a v Praze to bylo 2,2 %. To odpovídá oživení trhu s nemovitostmi v souvislosti se snížením úrokových sazeb. Realizované ceny starších bytů v Česku v 1. čtvrtletí na předchozí tři meziroční propady navázaly v podstatě stagnací (0,1 %). Ceny bytů mimo Prahu mírně klesly (-0,2 %), ale v Praze už realizované ceny starších bytů meziročně vzrostly o 1,0 %. U realizovaných cen starších bytů v Česku došlo mezičtvrtletně k výraznému oživení o 2,6 %, mimo Prahu to bylo dokonce 3,2 %, v Praze byl mezičtvrtletní přírůstek mírnější (0,2 %). Realizované ceny starších bytů, které jsou zjišťovány pouze za Prahu, se v 1. čtvrtletí meziročně snížily o 3,0 % a klesly tak popáté v řadě. Snižovaly se i mezičtvrtletně (-1,0 %).

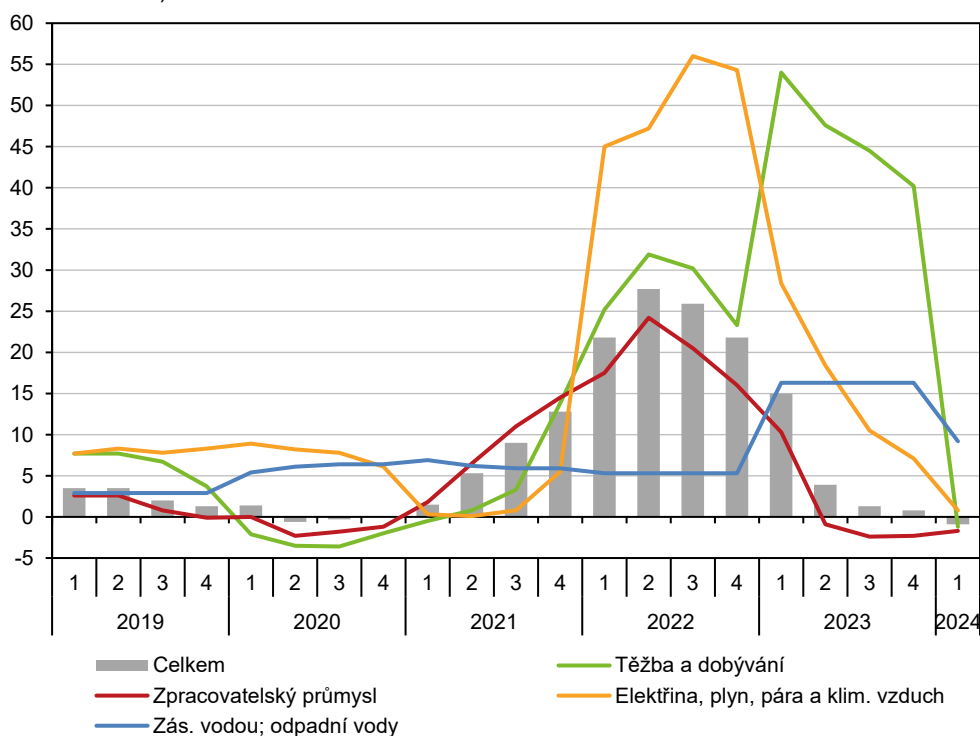
Ceny průmyslových výrobců v 1. čtvrtletí začaly opět mezičtvrtletně růst.

Po třech předchozích mezičtvrtletních poklesech se ceny průmyslových výrobců oproti 4. kvartálu 2023 zvýšily o 2,3 %. Jedinou klesající sekci byly ceny těžby a dobývání (-2,1 %). Po pěti sníženích opět mírně mezičtvrtletně vzrostly ceny ve zpracovatelském průmyslu (0,5 %). Ceny elektřiny, plynu, páry a klimatizovaného vzduchu byly v 1. čtvrtletí vyšší o 8,8 % a zásobování vodou a služeb souvisejících s odpadními vodami o 9,2 %.

Ceny průmyslových výrobců poprvé po více než třech letech meziročně klesly.

Ceny průmyslových výrobců v 1. čtvrtletí 2024 meziročně klesly o 0,9 %. Šlo o první meziroční pokles od 3. čtvrtletí 2020. Až na 0,8 % zpomalil meziroční přírůstek cen elektřiny, plynu, páry a klimatizovaného vzduchu a o 9,2 % vyšší byly ceny zásobování vodou a služeb souvisejících s odpadními vodami. Ceny těžby a dobývání byly v 1. čtvrtletí meziročně nižší o 1,2 %. Vyrchla totiž vliv skokového navýšení z 1. kvartálu 2023, který loni ovlivňoval meziroční dynamiku cen v této sekci. Meziročně nižší tak byly ceny černého a hnědého uhlí a lignitu (-6,8 %) i ropy a zemního plynu (-20,0 %, především kvůli cenám plynu). Nadále ale rostly ceny ostatní těžby a dobývání nerostných surovin (11,9 %).

Graf č. 12 Ceny hlavních skupin průmyslových výrobců (meziroční změna, v %, podle klasifikace CPA)

Zdroj: ČSÚ

Meziroční pokles cen u řady druhů zboží ovlivnila vysoká srovnávací základna.

Ceny výrobků a služeb ve zpracovatelském průmyslu v 1. čtvrtletí meziročně klesly o 1,7 %. Pokles se oproti předchozímu čtvrtletí zmírnil. U řady výrobků se na meziroční dynamice cen projevila srovnávací základna 1. čtvrtletí loňského roku. Výrazně tak meziročně zaostávaly ceny dřeva a výrobků z něj (-16,8 %), papíru a výrobků z něj (-12,3 %), základních kovů (-10,4 %), chemických látek a přípravků (-9,4 %) nebo potravinářských výrobků (-5,4 %), kde přitom ceny v 1. kvartálu mezičtvrtletně klesaly jen mírně, nebo dokonce rostly. Mírný pokles byl zaznamenán rovněž u cen ostatních nekovových minerálních výrobků (-1,1 %), kovodělných výrobků (-1,0 %) a pryžových a plastových výrobků (-1,0 %). V kontrastu s klesajícími cenami potravinářských výrobků dál silně meziročně rostly ceny nápojů (6,2 %) a výrazný byl přírůstek cen oprav, údržby a instalace strojů a zařízení (5,3 %) i ostatních výrobků zpracovatelského průmyslu (3,1 %). Meziročně vyšší byly také ceny výrobků ve významných oblastech

napojených na zahraniční obchod – počítačů, elektronických a optických přístrojů (4,9 %), strojů a zařízení (3,4 %) a motorových vozidel (3,4 %). V zásadě meziročně stagnovaly ceny elektrických zařízení (0,1 %).

Ceny průmyslových výrobců v EU meziročně klesly.

Ceny průmyslových výrobců v EU⁵⁰ v 1. čtvrtletí meziročně klesly o 7,9 % a propad tak zůstal téměř stejný jako v předchozích dvou čtvrtletích. Výrazně meziročně nižší byly ceny elektřiny, plynu, páry a klimatizovaného vzduchu (-23,4 %) a těžby a dobývání (-9,5 %). Mírný pokles si udržely také ceny výrobků a služeb zpracovatelského průmyslu (-1,8 %). Ceny průmyslových výrobců v 1. čtvrtletí klesly v drtivě většině zemí s výjimkou Lucemburska (přírůstek 16,7 %) a Malty (0,7 %). Nejhlubší propad byl zaznamenán v Irsku (-21,8 %) a na Slovensku (-21,0 %) a s odstupem se umístilo Bulharsko (-14,3 %). Mezičtvrtletně se ceny průmyslových výrobců v EU snížily o 2,3 %. Na obnoveném poklesu se projevil vývoj cen elektřiny, plynu, páry a klimatizovaného vzduchu (-8,2 %) i těžby a dobývání (-3,5 %). Ceny ve zpracovatelském průmyslu stagnovaly. Mezičtvrtletní pokles cen průmyslových výrobců byl zaznamenán ve většině zemí EU. Česko bylo nejvýraznější výjimkou (růst o 2,3 %) spolu s Litvou (2,0 %), Švédskem (1,5 %), Maltou (0,3 %) a Portugalskem (0,3 %). Nejhlubší mezičtvrtletní propad byl zaznamenán na Slovensku (-18,6 %), v Irsku (-7,4 %) a v Itálii (-4,8 %).

Ceny stavebních prací rostly.

V 1. čtvrtletí 2024 ceny stavebních prací dle odhadů mezičtvrtletně vzrostly o 0,2 %. Stejně období loňského roku překonaly o 1,7 %. Mezičtvrtletní přírůstek cen materiálů a výrobků spotřebovávaných ve stavebnictví dosáhl 0,6 %. Ceny materiálů a výrobků spotřebovávaných ve stavebnictví meziročně klesly o 1,6 %.

Ceny tržních služeb meziročně vzrostly.

Ceny tržních služeb v 1. čtvrtletí meziročně vzrostly o 4,5 %. Nárůst tak mírně zpomalil oproti předchozímu kvartálu. Mezičtvrtletně se ceny tržních služeb zvýšily o 1,1 %. K celkovému meziročnímu nárůstu nejvíc přispěl vývoj cen služeb v oblasti nemovitostí, u kterých meziroční přírůstek zrychlil na 7,8 %, zejména pod vlivem cen pronájmu a správy nemovitostí. Výrazný vliv na celkový růst cen tržních služeb měly také služby v oblasti programování a souvisejícího poradenství (navýšení o 5,8 %) a ceny reklamních služeb a průzkumu trhu, jejichž meziroční růst zrychlil na 12,4 %. Ve směru růstu cen tržních služeb významně působily také služby v oblasti zaměstnání (11,6 %), právní a účetnické služby (6,2 %), pozemní a potrubní doprava (2,5 %), poštovní a kurýrní služby (8,4 %) nebo architektonické a inženýrské služby (2,7 %).

Ceny zemědělské výroby setrvaly v hlubokém meziročním propadu.

Ceny zemědělské výroby (včetně ryb) v 1. čtvrtletí 2024 pokračovaly v meziročním poklesu a byly nižší o 17,2 %. Mezičtvrtletně se ceny zemědělských výrobců snížily o 0,7 %. Ceny rostlinné výroby byly meziročně nižší o 21,4 %. Hluboce klesly ceny obilovin (-34,1 %), z toho pšenice o 35,7 %, žito o 35,0 %, ječmene o 26,7 %, ovesa o 16,5 % a kukuřice o 40,0 %. Ceny průmyslových plodin se meziročně propadly o 20,8 %, z toho olejnin o 24,0 %, zatímco ceny cukrové řepy byly meziročně vyšší o 14,3 %. Krmné plodiny meziročně zdražily o 24,9 %, zelenina a zahradnické produkty o 14,1 %, brambory o 26,2 % a ovoce o 50,7 %. Ceny živočišné výroby v 1. čtvrtletí meziročně klesly o 12,1 %. Pod vlivem cen drůbeže (-8,7 %) a skotu (-0,7 %) klesaly ceny hospodářských zvířat (-1,9 %). Ceny prasat naopak rostly o 2,9 %. Ceny mléka se meziročně propadly o 17,2 % a vajec o 25,1 %.

Vývoj cen zahraničního obchodu byl ovlivněn posílením kurzu koruny.

Ceny vývozu se v 1. čtvrtletí 2024 meziročně zvýšily o 0,7 %. Po třech předchozích poklesech tak ceny opět vzrostly navzdory relativně silné srovnávací základně loňského 1. kvartálu. Mezičtvrtletně se ceny exportu v 1. kvartálu zvýšily o 1,7 %. Posílení kurzu koruny se především na meziročním vývoji cen zahraničního obchodu

⁵⁰ Bez cen zásobování vodou a služeb souvisejících s odpadními vodami.

v 1. čtvrtletí projevovalo výrazně proinflačně.⁵¹ V 1. čtvrtletí 2024 se meziročně výrazně propadaly ceny exportu elektřiny, plynu, páry a klimatizovaného vzduchu (-29,1 %), produktů zemědělství, lesnictví a rybnářství (-14,3 %) a těžby a dobývání (-10,4 %). Naopak se obnovil meziroční růst exportu výrobků zpracovatelského průmyslu (2,8 %). Z toho nejvíce meziročně rostly ceny ostatních dopravních prostředků a zařízení (17,1 %), nábytku (14,1 %) a motorových vozidel, přívěsů a návěsů (8,3 %). Vyšší byly i ceny vývozu strojů a zařízení (5,2 %), pryžových a plastových výrobků (4,1 %) nebo elektrických zařízení (3,1 %). V hlubokém meziročním propadu naopak setrvaly ceny vývozu dřeva a výrobků z něj (-8,3 %), základních kovů (-7,6 %) a papíru a výrobků z něj (-6,2 %).

Směnné relace zůstaly kladné.

Ceny dovozu v 1. čtvrtletí meziročně klesly o 1,7 %. Šlo o čtvrtý pokles v řadě, propad se ale zmírnil. Mezičtvrtletně ceny importu v zásadě stagnovaly (růst o 0,1 %). Meziročně nižší byly ceny importu elektřiny, plynu, páry a klimatizovaného vzduchu (-38,4 %), těžby a dobývání (-19,0 %) a produktů zemědělství, lesnictví a rybnářství (-8,0 %). Ceny dovozu výrobků zpracovatelského průmyslu mírně meziročně rostly (1,0 %), nejvíce ceny ostatních dopravních prostředků (12,1 %) a motorových vozidel, přívěsů a návěsů (6,5 %), nápojů (5,7 %) a ostatních výrobků zpracovatelského průmyslu (5,5 %). Propadaly se ceny dovozu papíru (-8,6 %), chemických látek a přípravků (-7,6 %) nebo základních kovů (-5,2 %). Meziroční směnné relace v 1. čtvrtletí 2024 zůstaly kladné, ale zmírnily se na 102,5 %. Kladné byly směnné relace u obchodu s elektřinou, plynem, párou a klimatizovaným vzduchem (115,1 %), u těžby a dobývání (110,5 %) i výrobků zpracovatelského průmyslu (101,8 %). Naopak hluboce záporné byly směnné relace obchodu s produkty zemědělství, lesnictví a rybnářství (93,2 %). Mezičtvrtletní směnné relace dosáhly 101,6 %.

⁵¹ Podle údajů ČNB byl v 1. čtvrtletí 2024 průměrný kurz koruny vůči euru 25,070 CZK/EUR. V 1. čtvrtletí 2023 to bylo 23,785 CZK/EUR a ve 4. čtvrtletí 24,521 CZK/EUR. Kurz vůči dolaru též oslaboval. V 1. čtvrtletí 2024 činil průměr 23,090 CZK/USD. Ve stejném období roku 2023 to bylo 22,169 CZK/USD a ve 4. čtvrtletí 2023 22,820 CZK/EUR.

6. Trh práce

Na trhu práce docházelo k částečnému ochlazení, patrném zejména v zaměstnanosti. Situace na úrovni jednotlivých odvětví či podniků se ale lišila.

Mělká recese, jež zasáhla vloni tuzemskou ekonomiku, se s mírným zpožděním částečně aktuálně promítá na trhu práce. Mezikvartální růst celkového počtu pracovníků se zastavil a v průmyslu i stavebnictví dochází k poklesu zaměstnanosti pod vlivem nákladových tlaků i slabé poptávky po produkci. Očekávání podniků v oblasti zaměstnanosti jsou převážně negativní, ovšem během letošního jara došlo k dílčímu zlepšení. Firmy i přes nejisté ekonomické výhledy poptávaly stále ve zvýšené míře levnou pracovní sílu ze zahraničí a vedle toho postupně pokračovala integrace ukrajinských uprchlíků na pracovní trh, což částečně řešilo dlouhodobější nedostatek volných pracovních sil v tuzemsku související s nepravidelnostmi ve věkové skladbě populace. Nezaměstnanost včetně její dlouhodobé složky zůstávala bez výraznějších změn na nízké úrovni. Specifická situace v jednotlivých odvětvích se projevuje v různorodém růstu mezd. Jeho nominální meziroční tempo však celkově mírně sláblo. Díky výrazné dezinflační tendenci v ekonomice se ale meziroční pokles kupní síly mezd ve všech regionech i v drtivé většině hlavních odvětví zastavil.

Celková zaměstnanost mezikvartálně stagnovala. K mírnému meziročnímu růstu přispěli opět hlavně drobní podnikatelé.

Celková zaměstnanost⁵² v tuzemské ekonomice v 1. čtvrtletí 2024, obdobně jako na konci minulého roku, mezikvartálně jen stagnovala. Meziročně se sice mírně zvýšila (+0,3 %⁵³), toto tempo však bylo nejslabší od uvolnění protipandemických restrikcí (jaro 2021). I tak fyzický počet pracovníků (5,47 mil.) lehce překonal vrchol zaměstnanosti z konjunkturního roku 2019 (+0,5 %), z velké části díky rozvoji veřejných služeb. K meziročnímu růstu zaměstnanosti přispěli aktuálně již třetí kvartál v řadě zejména sebezaměstnaní⁵⁴, jejichž počty se vyjma stavebnictví a oblasti nemovitostí zvyšovaly ve všech hlavních odvětvích – zejména v oblasti IT, finančnictví či obchodu, kde mohlo docházet i k „přelivům“ ze zaměstnaneckého postavení. I tak zůstával celkový počet drobných podnikatelů v ekonomice stále významně pod úrovní z počátku roku 2019. Stav zaměstnanců se letos oproti počátku loňského roku téměř nezměnily (+0,1 %), což souvisí s přetrvávající obtížnou situací v těžebním i zpracovatelském průmyslu a navazujícím odvětví dopravy.

Dlouhodobý růst zaměstnanosti ve veřejných službách pokračoval.

Meziroční růst celkové zaměstnanosti byl v 1. čtvrtletí tažen především veřejnými službami⁵⁵ (+1,6 %), které postupně reagovaly na růst poptávky související zejména s dlouhodobějšími změnami ve věkové skladbě populace (v oblasti vzdělávání, zdravotní a sociální péče). S vyššími nároky na kvalifikaci pracovníků se pojil i růst zaměstnanosti v oblasti podnikových služeb (profesní, vědecké a technické činnosti) i v informačních a komunikačních činnostech (+1,4 %). Mírněji rostl počet pracovníků v uskupení obchod, doprava, ubytování a pohostinství, kde se zvyšoval hlavně počet sebezaměstnaných. Ti stáli i za vyšší zaměstnaností v odvětví zemědělství a lesnictví. V průmyslu se celkový počet pracovníků snížil o 1,3 %, meziročně klesal již čtvrtý kvartál v řadě. To souviselo s recesí celého odvětví doprovázeným zesílenými nákladovými tlaky i oslabenou poptávkou v řadě tradičních odvětví. Jestliže v průmyslu dopadal nepříznivý ekonomický vývoj primárně na zaměstnance, ve stavebnictví se naopak mírně snižovaly stavy sebezaměstnaných a počet zaměstnanců fakticky stagnoval. V sektoru služeb se vlivem pokračující digitalizace mírně snížila zaměstnanost

Recese v průmyslu i stavebnictví postupně dopadá i na zaměstnanost.

⁵² Údaje o zaměstnanosti vycházejí z pojetí národních účtů. Jsou vyjádřeny ve fyzických osobách a očištěny o sezónní vlivy. Na rozdíl od údajů z podnikové statistiky či z výběrového šetření pracovních sil (VŠPS) zahrnují např. i odhad vlivu šedé ekonomiky.

⁵³ Zaměstnanost v Česku tak rostla opět pomaleji než v EU. V celé Unii se v 1. čtvrtletí počet pracovníků meziročně zvýšil o 0,9 % (nejméně za poslední tři roky). Z jednotlivých států vzrostl nejvíce na Maltě (o 5,8 %), v Rumunsku (+3,8 %) a Španělsku (+3,1 %). Počet pracovníků klesl jen v pěti vesměs menších zemích – v Estonsku (-1,3 %), Lotyšsku (-0,9 %), Polsku (-0,8 %), Finsku (-0,4 %) a také na Slovensku (-0,2 %). V Německu, shodně jako v tuzemsku, došlo k velmi mírnému růstu o 0,3 %. V rámci středoevropských ekonomik přibýlo nejvíce pracovníků v Maďarsku (+0,5 %). Počet samotných zaměstnanců se v EU zvyšoval procentuálně obdobně jako počet sebezaměstnaných.

⁵⁴ Z detailnějších údajů z VŠPS plyne, že počet zaměstnavatelů (podnikatelů se zaměstnanci) se nadále mírně snížil (a pokračoval tak v nepříznivém trendu trvajícím od roku 2019). Tato početně méně významná skupina podnikatelů je v metodice národních účtů řazena do kategorie zaměstnanců.

⁵⁵ Zahrnují odvětví Veřejná správa a obrana, vzdělávání, zdravotní a sociální péče.

v peněžnictví a pojišťovnictví. Útlum hypotečního trhu se potom odrazil i na zaměstnanosti v oblasti nemovitostí.

Rostl počet specialistů a pracovníků ve službách a prodeji. Přibývalo zaměstnaných žen.

Výše uvedené odvětvové posuny se promítly do změny profesní skladby všech zaměstnaných. Dle údajů z VŠPS pokračoval letos v 1. čtvrtletí dlouhodobý růst počtu specialistů (meziročně +100 tis.), přibýlo i pracovníků ve službách a prodeji (o 50 tis.), mírněji i řemeslníků a opravářů či technických a odborných pracovníků. Stejně jako v předchozích letech ubývalo hlavně úřednických pozic (-58 tis.), což může souviset s postupující digitalizací ve finančnictví, obchodu i ve veřejné správě. Měnily se i další strukturální charakteristiky – z rozvoje služeb profitovaly ve větší míře ženy. Jejich míra zaměstnanosti (ve věku 15 až 64 let) meziročně vzrostla o 1,3 p. b. (na 68,8 %), u mužů se naopak snížila o 0,3 p. b. (na 80,9 %). I tak stále patřila zaměstnanost mužů v ČR spolu s Nizozemskem (85,9 %) a Maltou (85,5 %) v rámci zemí EU k nejvyšším⁵⁶. Naopak míra zaměstnanosti žen v ČR se dlouhodobě řadí v rámci Unie k průměrným⁵⁷.

Počet cizinců v zaměstnaneckém postavení vystoupal na 818 tis. Na jeho meziročním přírůstku se z více než poloviny podíleli Ukrajinci.

Dlouhodobě omezený rezervoár volných pracovních sil v Česku i sílící tlak firem na optimalizaci výrobních nákladů nadále stimulovaly rostoucí poptávku tuzemských zaměstnavatelů po pracovnících ze zahraničí. Snadnějším zaměstnávání cizinců pomáhají legislativní změny snižující administrativní náročnost v této oblasti. To se týká nejen ukrajinských uprchlíků⁵⁸ i cizinců z dalších hospodářsky méně vyspělých zemí mimo EU⁵⁹. Dlouhodobý růst přílivu zahraničních pracovníků do Česka tak pokračoval i v roce 2024. Na konci března bylo na MPSV registrováno 818 tis. cizinců v zaměstnaneckém postavení (meziročně o 39 tis. více), cizích státních příslušníků s živnostenským oprávněním v Česku⁶⁰ evidovalo MPO 119 tis. (+7 tis.). K meziročně vyššímu počtu cizinců v roli zaměstnanců přispěli nejvíce občané Ukrajiny (+22 tis., z toho 14 tis. ženy) a Slovenska (+4 tis.) – ti zde také dlouhodobě tvoří nejpočetnější zaměstnanecké skupiny (aktuálně 284 tis. a 214 tis. osob). O více než 1 tis. se zvýšil i počet občanů Filipín, Indie, Turecka, Vietnamu a Ruska. Významnější pokles naopak postihl občany Maďarska (-1,2 tis., -5,2 %), mírnější, ale dlouhodobější odliv pak nastal u Bulharů a Rumunů. Více než 30 % všech zaměstnaných cizinců registrovaly úřady práce v Praze a 17 % poté ve středních Čechách.

Zrychlil příliv pracovníků z některých asijských států.

Celkový počet odpracovaných hodin v ekonomice, jenž se loni poprvé vrátil na úroveň z roku 2019, se letos v 1. čtvrtletí meziročně snížil o 0,6 % (klesl poprvé po 1. čtvrtletí 2021). Zaměstnanost ve fyzických osobách rostla rychleji než odpracovaná doba i po většinu loňského roku. Mohla se zde projevit nižší potřeba přesčasové práce, rozšiřování zkrácených pracovních úvazků (související s rostoucí zaměstnaností žen podpořenou uprchlickou vlnou i nově zavedeným daňovým zvýhodněním zkrácených úvazků)⁶¹ či pokles počtu osob pracujících na dohody⁶² (vlivem legislativních změn snižujících pro zaměstnance finanční výhodnost těchto forem práce a naopak zvyšujících administrativní náročnost pro firmy). K nejvyššímu poklesu odpracovaných hodin došlo letos v peněžnictví a pojišťovnictví, v ostatních službách⁶³ a také v primárním sektoru.

Počet odpracovaných hodin v ekonomice se poprvé po třech letech mírně snížil.

⁵⁶ Nejaktuálnější data v evropském srovnání jsou k dispozici ke 4. čtvrtletí 2023.

⁵⁷ Ve 4. čtvrtletí 2023 měly ženy vyšší míru zaměstnanosti než v Česku hned v 15 zemích EU, z toho v sedmi státech, jež vstoupily do Unie až po roce 2000 (např. v Estonsku, Maďarsku či Slovinsku).

⁵⁸ Více než tři čtvrtiny všech občanů Ukrajiny působících v ČR v zaměstnaneckém postavení nepotřebovalo povolení k zaměstnání.

⁵⁹ Od 1. července 2024 nebudou potřebovat v Česku pracovní povolení ani zaměstnanecké karty cizinci z některých ekonomicky vyspělých zemí mimo EU (USA, Velká Británie, Kanada, Austrálie, Nový Zéland, Japonsko, Jižní Korea, Izrael a Singapur).

⁶⁰ Mezi nimi se ve srovnání s cizinci v zaměstnaneckém postavení častěji vyskytují lidé v Česku dlouhodobě usazení (např. Vietnamci).

⁶¹ Dle údajů z VŠPS za 4. čtvrtletí 2023 pracovalo v ČR mezi ženami ve věku 15 a více let na zkrácené úvazky rekordních 13,7 %. To je meziročně o 1,7 p. b. více (spolu se Slovenskem jde o nejvýraznější nárůst v rámci EU). Zastoupení těchto úvazků v ČR je ovšem stále v evropském kontextu nízké. V EU dosahovalo (29,6 %), z toho v eurozóně (34,4 %).

⁶² Dle experimentální statistiky ČSÚ klesl v 1. čtvrtletí 2024 počet osob pracujících na dohodu o provedení práce meziročně o 8 %, osob pracujících na dohodu o pracovní činnosti pak o 4 %. Podobně klesl i počet jimi odpracovaných hodin. Osoby pracující na dohody u více zaměstnavatelů současně jsou zahrnuty vícenásobně (tj. samostatně u každého zaměstnavatele).

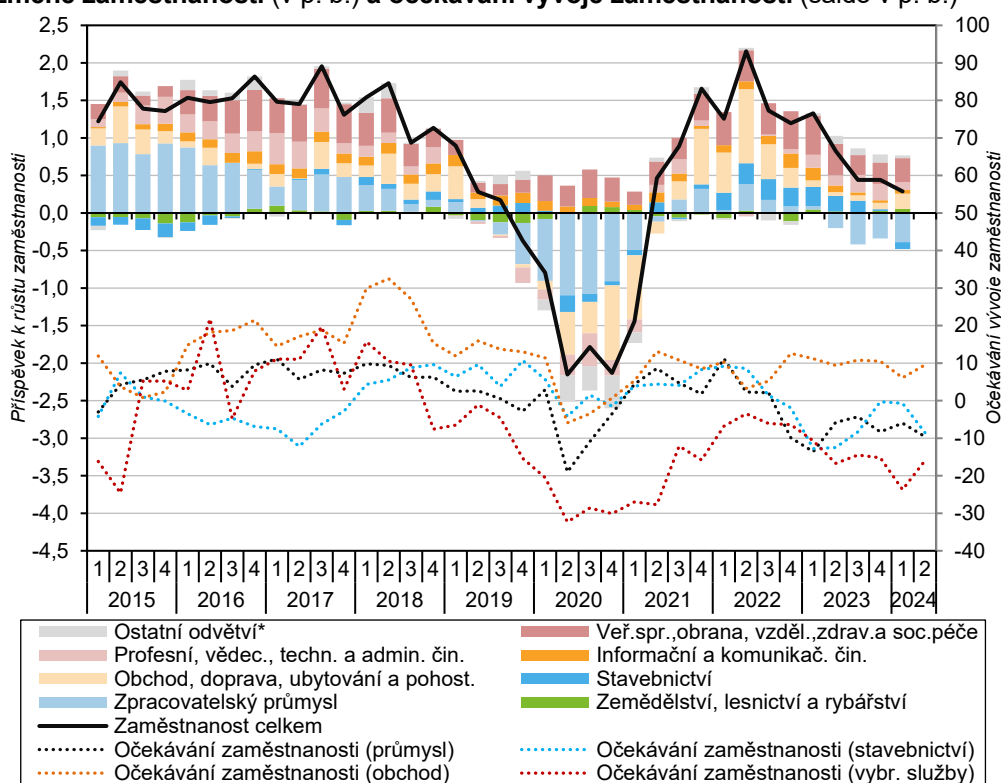
⁶³ Ty zahrnují např. kulturní, zábavní a rekreační činnosti či služby pro domácnosti (opravy výrobků aj.).

Během 2. čtvrtletí se pesimismus podniků v oblasti zaměstnanosti mírně snížil. Ke zlepšení došlo ve službách i obchodu.

V průmyslu i službách představuje nedostatek pracovníků stále menší bariéru.

Krátkodobá očekávání podniků v ekonomice v oblasti zaměstnanosti se od loňského října zhoršovala a letos v únoru sestoupila nejnižší od vrcholu pandemie (březen 2021). V průběhu 2. čtvrtletí se pesimismus mírně snížil. Negativní očekávání převládala zejména ve službách, kde v tříměsíčním horizontu uvažovalo o propuštění pracovníků 29 % podniků, v průmyslu i stavebnictví okolo 15 %. Situace na úrovni dílčích odvětví v rámci průmyslu i služeb se odlišovala⁶⁴. Dlouhodobě optimistické jsou podniky v obchodu⁶⁵. Jediné z hlavních odvětví, kde se očekávání meziročně mírně zlepšila, bylo stavebnictví. Ve srovnání s počátkem letošního roku je patrný pozitivní posun v obchodě i službách (což koresponduje i s oživující spotřebou domácností), zhoršení naopak v průmyslu i stavebnictví. Podíl podniků, pro něž představuje nedostatek pracovní síly jednu z významných růstových bariér⁶⁶, se od počátku letošního roku mírně snížil v průmyslu (na 12 %) i službách (8 %), takřka neměnný byl ve stavebnictví (50 %), kde jde o klíčovou bariéru fakticky již posledních pět a půl roku.

Graf č. 13 Celková zaměstnanost (meziročně v %), příspěvky odvětví k meziroční změně zaměstnanosti (v p. b.) a očekávání vývoje zaměstnanosti (saldo v p. b.)

* Těžba a energetika; Peněžnictví a pojišťovnictví; Činnosti v oblasti nemovitostí; Kulturní, zábavní a rekreační činnosti.
Poznámka: Saldo očekávání vyjadřuje rozdíl v p. b. mezi kategoriemi růst versus pokles zaměstnanosti v nejbližších třech měsících. Údaje jsou sezónně očištěny a vztahují se k druhému měsíci daného čtvrtletí.
Zdroj: ČSÚ (národní účty), Eurostat (konjunkturální průzkumy).

Obecná míra nezaměstnanosti mírně rostla. V lednu 2024

Obecná míra nezaměstnanosti⁶⁷ reagovala na stagnaci tuzemské ekonomiky jen minimálně. Letos v dubnu dosahovala u mužů 2,3 % a u žen 3,5 %, což jsou v podstatě identické hodnoty jako ve stejném období loňského roku řadící nadále Česko k nejméně zasaženým státům

⁶⁴ Převažující negativní očekávání zaměstnanosti vyjádřily (dle šetření z května 2024) podniky skoro ve dvou třetinách zpracovatelských průmyslových oborů – jak v energeticky náročných (hutnictví, výroba stavebních materiálů, kovodělní, chemický a papírenský průmysl), tak ve strojírenství, elektronickém průmyslu a subdodavatelských oborech pro automobilový průmysl či v řadě vesměs menších oborů, jejichž odbytí závisí z velké části na spotřebě domácností (nábytkářský, oděvní, obuvnický a potravinářský průmysl). Naopak mírně pozitivní výhledy přetrvávaly ve výrobě dopravních prostředků, dále ve farmacii, ostatním průmyslu či opravě a instalaci strojů a zařízení. Ve službách převažovala negativní očekávání ve třech pětinach dílčích odvětví. Nejvíce byla patrná v peněžnictví, ve všech druzích dopravy, dále v kulturních, zábavních a rekreačních činnostech, ve většině administrativních a podpůrných činnostech či v reklamě. Naopak u řady jiných podnikových služeb (právní a účetnické činnosti, architektonické a inženýrské činnosti, pracovní agentury) či v oblasti programování, v kurýrních činnostech, skladování, pohostinství či ubytování podniky očekávaly spíše vyšší zaměstnanost.

⁶⁵ Aktuálně zde v tříměsíčním výhledu plánovalo nabírat zaměstnance 16 % firem, propouštět pak 7 %.

⁶⁶ Podniky mohly uvést více bariér současně.

⁶⁷ Není-li uvedeno jinak, vycházejí všechny údaje o mírách nezaměstnanosti z VŠPS (dle metodiky ILO) a jsou očištěny o sezónní vlivy.

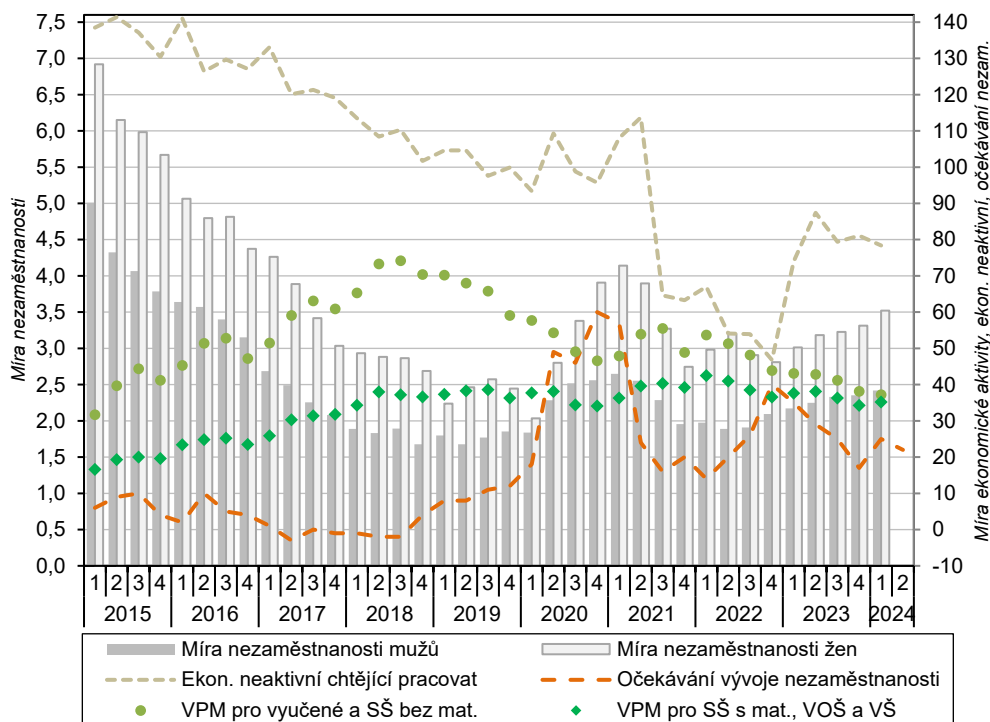

dosáhla nejvýše za posledních dva a půl roku.

EU⁶⁸. Kvartální údaje naznačují nepatrný meziroční růst nezaměstnanosti (+0,1 p. b., na 2,8 % v 1. čtvrtletí 2024), tažený dlouhodobě nezaměstnanými. Ti tvořili v 1. čtvrtletí skoro třetinu všech nezaměstnaných. Ve srovnání s „předcovidovými“ roky se také změnil regionální obraz celkové nezaměstnanosti. Tradičně nejvíce zasažené regiony Severozápad a Moravskoslezsko sice stále vykazují nadprůměrnou nezaměstnanost, ale od ostatních regionů se již výrazněji neodchylují. Meziroční nárůst velikosti potenciální pracovní rezervy (tj. ekonomicky neaktivních osob práci nehledajících), jež probíhal loni, se v 1. čtvrtletí 2024 téměř zastavil (na 78 tis.)⁶⁹.

Graf č. 14 Obecná míra nezaměstnanosti (v %, věk 15 až 64 let), ekonomicky neaktivní osoby chtějící pracovat* (v tis.), volná pracovní místa (v tis.) a očekávání vývoje nezaměstnanosti ze strany domácností (v p. b.)**

Pozn.: Míry nezaměstnanosti jsou sezónně očištěny. VPM = volná pracovní místa (stav na konci čtvrtletí)

*Jde o osoby, které neppracují, aktivně práci nehledají, ale přitom uvádějí, že by chtěly pracovat.

**Sezónně očištěné saldo očekávání nezaměstnanosti v nejbližších 12 měsících (rozdíl mezi procentuální četností odpovědi domácností, růst a pokles vyjádřený v procentních bodech). Vztahuje se k prostřednímu měsíci daného čtvrtletí.

Zdroj: ČSÚ (VŠPS, konjunkturální průzkum), MPSV (volná pracovní místa registrovaná na úřadech práce v ČR)

Počet registrovaných volných pracovních míst v ekonomice se meziročně snížil.

Stabilizovanou aktuální situaci na trhu práce potvrzují také údaje o uchazečích o zaměstnání registrovaných na úřadech práce (ÚP). Podíl nezaměstnaných (k celkové populaci 15–64letých, bez sezónního očištění) činil letos na konci dubna 3,7 % (muži 3,4 %, ženy 4,1 %), meziročně posílil o 0,1 p. b. (nepatrný růst nastal i v předchozích letošních měsících). Navzdory velmi příznivému počasí nebyl zatím letos náběh sezónních prací spojen s významnějším růstem nabídky volných pracovních míst prostřednictvím ÚP (na konci

⁶⁸ Míra nezaměstnanosti (15 až 74letých) dosáhla v letos v březnu EU 6,0 % (v eurozóně 6,5 %). Meziměsíčně i meziročně se téměř nezměnila, což platí pro muže i ženy, jejichž aktuální nezaměstnanost činila v EU 5,7 %, resp. 6,4 %. Celková nezaměstnanost stagnuje v Unii již zhruba dva roky. Nachází se blízko historického minima a proti roku 2008 je nižší o 1 p. b. Nezaměstnanost v Česku (2,9 %) byla letos v březnu spolu s Polskem nejnižší v EU. Výsadní postavení mělo Česko primárně díky mužům (2,4 %), u žen, kde nezaměstnanost tradičně více kolísá, dosáhly nižší úrovně než v tuzemsku (3,6 %) Polsko, Německo, Malta a Slovinsko. Meziroční pokles celkové nezaměstnanosti nastal v březnu v 11 členských státech Unie – zejména v Řecku (z 11,4 % na 10,2 %), Španělsku (z 12,6 % na 11,7 %) a Itálii (ze 7,9 % na 7,2 %). K významnějšímu zlepšení ale došlo např. i ve Slovinsku (na 3,1 %, o 0,6 p. b.). Naopak v některých severských státech (Švédsko, Finsko a Estonsko) se nezaměstnanost zvýšila až o 2 p. b. a pohybovala se kolem 8 %. Díky zlepšení situace na jižním křídle eurozóny pokračoval v posledních měsících v EU mírný pokles míry nezaměstnanosti mladých (do 25 let) – ta v březnu činila 14,6 %. Meziročně je však nezaměstnanost mladých stále vyšší – v EU (+0,6 p. b.). Nejvíce vzrostla v severských státech (zejména ve Finsku – z 14,2 % na 21,4 %), ale i v Bulharsku či Maďarsku. Česko naopak patřilo do šesti zemí, v nichž byl zaznamenán příznivý vývoj (z 10,3 % na 6,8 %). Nižší nezaměstnanost mezi mladými mělo aktuálně v Unii jen Německo (5,8 %). Naopak více než 20% míra sužovala hned sedm členských zemí – zejména Španělsko (27 %) a Švédsko

⁶⁹ Pouze necelá pětina z tohoto počtu je ovšem schopna nastoupit bezprostředně do práce. Významnou část pracovních rezerv totiž tvoří studenti a ženy na rodičovské dovolené.

dubna 268 tis.⁷⁰). Ta tak pátý měsíc v řadě za celkovým počtem uchazečů o práci (280 tis.) lehce zaostávala. Počet registrovaných volných míst se meziročně mírně snížil, a to vesměs napříč kvalifikačními třídami. Obavy lidí z růstu nezaměstnanosti (vyjádřené v rámci konjunkturálních šetření) se letos v květnu pohybovaly blízko dlouhodobého průměru a meziročně se mírně snížily.

Meziroční růst průměrných mezd zvolňoval, což souviselo s přetrvávajícím slabým výkonem ekonomiky.

V 1. čtvrtletí dosáhla průměrná hrubá měsíční nominální mzda zaměstnance v národním hospodářství 43 941 korun. Meziročně vzrostla o 7,0 %, tedy srovnatelně jako na konci loňského roku. Ve srovnání s většinou loňského roku je však patrné, že meziroční růst mezd zpomaluje. Očištěná mzda byla v 1. čtvrtletí 2024 mezikvartálně vyšší o 1,7 % a podobné tempo bylo vykázáno čtvrtý kvartál v řadě. Mzdový růst v ekonomice tlumila silící potřeba úspor v rozpočtové sféře i rostoucí počet zahraničních pracovníků ze „třetích zemí“. Ti nezřídka pracují na nízkokvalifikovaných pozicích a jejich výdělků tudíž zpravidla nedosahují úrovně občanů ČR. Naopak ve směru růstu nominální mzdy stále působila dosud relativně vysoká poptávka podniků po pracovní síle v některých odvětvích či zvýšený tlak zaměstnanců pramenící i z napjatých rodinných rozpočtů vlivem doznívajícího vysokého růstu cen některých položek spotřebního koše. Dynamičtější mzdový růst v řadě odvětví umožňovala i přetrvávající vysoká míra zisku podniků.

Pokles reálné mzdy v ekonomice se po devíti čtvrtletích letos zastavil. Kupní síla průměrné mzdy odpovídala počátku roku 2018.

Díky razantnímu zpomalení meziročního tempa spotřebitelských cen došlo v 1. čtvrtletí k očekávanému nastartování růstu reálné mzdy (+4,8 %). K němu došlo po předchozích devíti kvartálech, kdy se kupní síla průměrných zaměstnaneckých výdělků meziročně snižovala⁷¹. Reálná hrubá mzda je aktuálně srovnatelná s 1. čtvrtletím 2018, od té doby průměrná nominální mzda (po sezónním očištění) a inflace vzrostly shodně v úhrnu o 44 %. V kupní síle mezd se letos negativně projevilo mírné zvýšení daňového zatížení práce (např. znovuzavedení zaměstnaneckých odvodů na nemocenské pojištění) schválené jako součást vládního konsolidačního balíčku.

Relativně nejvíce se zvýšily mzdy ve zdravotní a sociální péči.

Růst nominálních mezd byl v 1. čtvrtletí výrazněji diferencovaný. Relativně nejvíce si v průměru polepšili zaměstnanci ve zdravotní a sociální péči (+11,1 % meziročně). Dvojciferný růst mezd nastal z hlavních odvětví ještě v administrativních a podpůrných činnostech a také v oblasti hospodaření s vodou a odpady – v obou případech se ale jedná o nízkovýdělková odvětví. To platí i pro ubytování, stravování a pohostinství, kde rychle se zotavující cestovní ruch pomohl nejen ke svižnému růstu průměrné mzdy (8,9 %), ale i k vyššímu počtu zaměstnanců (o 6,6 %). Rychleji než v celé ekonomice rostly mzdy v dopravě a skladování (9,2 %), těžebním (9,5 %) i zpracovatelském průmyslu (8,1 %) a ve stavebnictví (7,6 %). Vždy to ale bylo „vykoupeno“ redukcí zaměstnanosti (např. ve strojírenství, na které dopadlo významné snížení investiční aktivity v ekonomice, ubylo meziročně více než 3 % zaměstnanců). Naopak v obchodu či profesních, vědeckých a technických činnostech byl lehce nadprůměrný mzdový růst doprovázen i mírným zvýšením zaměstnanosti. Absolutně nejvíce si polepšili zaměstnanci v informačních a komunikačních činnostech (+5,5 tis. měsíčně) a jejich průměrná mzda (84,3 tis. korun) převýšila již skoro dvojnásobně úroveň v celé ekonomice. Vysokou úroveň výdělků si stále drží i peněžnictví a pojišťovnictví (79 tis.), avšak relativní tempo jejich růstu, stejně jako u zaměstnanosti, za oblastí IT v posledních letech spíše zaostává.

Vyšší mzdový růst v dopravě, průmyslu i stavebnictví byl doprovázen redukcí počtu zaměstnanců.

Podprůměrný mzdový růst v odvětvích s významnou rolí státu

Slabý mzdový růst letos zaznamenala energetika⁷² (3,9 %), což je způsobeno mimořádně vysokou loňskou základnou danou vyplacením mimořádných odměn. Úroveň mezd zde i tak letos překonala hladinu např. ve finančnictví. Nízký mzdový růst

⁷⁰ Ne všechny nabídky volných pracovních pozic v evidenci ÚP lze ale považovat za aktuální. Pouze 122 tis. z celkového počtu míst (269 tis.) bylo na konci 1. čtvrtletí 2024 inzerováno méně než půl roku. Počet volných pracovních míst (na základě šetření v podnicích) na experimentální bázi zjišťuje od roku 2020 i ČSÚ. V 1. čtvrtletí 2024 byl takto odhadnut počet míst v ČR na 105 tis. Jejich četnost se po mírném poklesu ve 2. pololetí 2023 aktuálně meziročně zvýšila o 5 %. K růstu přispěly zejména obchod, administrativní a podpůrné činnosti a zdravotní a sociální péče, k úbytku míst došlo naopak především ve zpracovatelském průmyslu.

⁷¹ V mezikvartálním vyjádření se pokles reálné mzdy zastavil již ve 2. čtvrtletí 2023.

⁷² Zahnuje výrobu a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu.

přetrvával více než dva roky.

nastal i ve většině odvětví s významnou rolí státu⁷³ – ve vzdělávání či veřejné správě, v obraně a sociálním zabezpečení dokonce tento růst ani nepředčil tempo inflace. Málo se „přidávalo“ i ve váhově méně významném odvětví činností v oblasti nemovitostí (2,3 %). Šlo o jediné z hlavních odvětví, v němž mzdový růst významně zaostal za vývojem počtu zaměstnanců (+4,4 %).

Relativně nejvíce vzrostla průměrná mzda ve Středočeském a Plzeňském kraji.

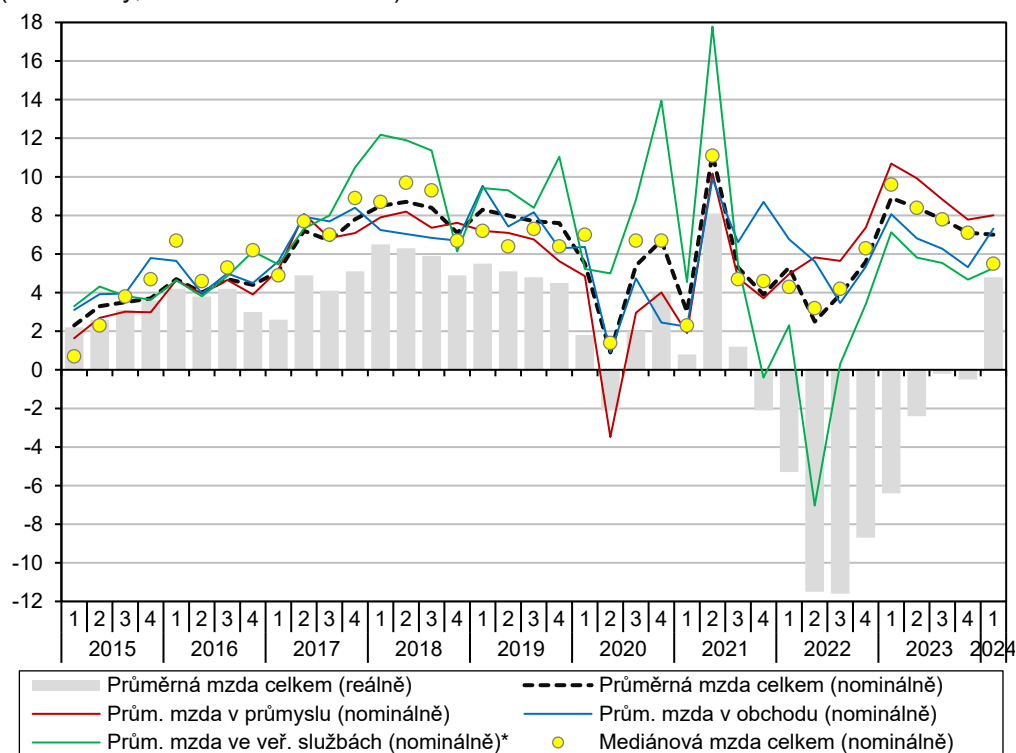
Mzdový růst se v 1. čtvrtletí mezi kraji pohyboval od 6,2 % (Praha) do 7,6 % (Středočeský a Plzeňský kraj). Z pohledu úrovně průměrné mzdy je rozpětí krajů dlouhodobě beze změn – mzda v Praze (56,4 tis. korun) aktuálně převyšuje mzdu v Karlovarském kraji (37,1 tis. korun) zhruba o polovinu. Karlovarskému kraji zatím nepomohlo oživení turismu, celková mzda zde letos vzrostla meziročně o podprůměrných 6,9 %.

Ženám vzrostl mzdový medián více než mužům. Celkové mzdové diference se snížily.

Medián mezd se v 1. čtvrtletí zvýšil meziročně o 5,5 % (na 36,7 tis. korun měsíčně). Mírně vyšším tempem rostl u žen (+5,9 %). Mezera prostřední výše výdělků mezi pohlavími se tak meziročně snížila o 0,8 p. b., na stále však významných 14,5 % (u nízkovýdělkových pracovníků – v nejnižším decilu – však ženy pobíraly oproti mužům již jen o 4,8 % méně). Mzdová distribuce se celkově snížila, neboť horní mzdový decil meziročně narostl o 5,8 %, dolní decil ovšem o 11,7 % (projevil se např. svižný růst mezd v oblastech spojených s cestovním ruchem či mezd agenturních pracovníků, obecně i zrychlení navýšení hranice minimální mzdy).

Graf č. 15 Průměrná nominální i reálná mzda a produktivita práce

(roční úhrny, meziroční změna v %)

*Zahrnuje odvětví s významnou rolí vládního sektoru: Veřejná správa a obrana, povinné sociální zabezpečení; Vzdělávání; Zdravotní a sociální péče; Kulturní, zábavní a rekreační činnosti.

**Vyjadřuje HDP (ve stálých cenách) vztážený na 1 pracovníka (ve fyzických osobách)
Zdroj: ČSÚ

⁷³ Pro zjednodušení zahrnuje odvětví Veřejná správa a obrana, povinné sociální zabezpečení; Vzdělávání; Zdravotní a sociální péče; Kulturní, zábavní a rekreační činnosti.

7. Měnové podmínky

Měnověpolitické sazby byly v 1. čtvrtletí dvakrát sníženy.

Hlavní měnověpolitické sazby v průběhu 1. čtvrtletí pokračovaly v poklesu zahájeném na přelomu loňského roku. Došlo ke dvěma snížením o 0,50 p. b. (v únoru a v březnu) a dvou týdenní repo sazba ke konci března dosahovala 5,75 %⁷⁴, diskontní sazba 4,75 % a lombardní sazba 6,75 %. V průběhu celého čtvrtletí také postupně oslaboval kurz koruny vůči euru (z 24,73 CZK/EUR na konci roku 2023 na 25,31 CZK/EUR na konci března 2024) i dolaru (z 22,38 CZK/USD na 23,41 CZK/USD). Kurz koruny vůči euru za celé 1. čtvrtletí dosáhl průměru 25,07 CZK/EUR, což představovalo mezičtvrtletní oslabení o 55 haléřů a meziroční – o korunu a 29 haléřů. Kurz vůči dolaru dosáhl v 1. čtvrtletí průměru 23,09 CZK/USD. Mezičtvrtletně tak kurz oslabil o 27 haléřů a meziročně o 92 haléřů. Oslabení koruny mělo výrazný proinflační vliv na ceny zahraničního obchodu.

Klesaly úrokové sazby mezibankovního trhu i výnosy vládních dluhopisů.

Snížení měnověpolitických sazeb vyústilo v pokles úrokových sazeb mezibankovního trhu. Sazby depozit s kratší splatností reagovaly bezprostředně na zprávy o snížení dvou týdenní repo sazby a tříměsíční sazba PRIBOR se ke konci března propadla o 1,13 p. b.⁷⁵ na 5,55 %. U depozit s delší splatností byl patrný pohyb dolů ještě v období, kde se na rozhodnutí ČNB jen čekalo. Roční PRIBOR ale během 1. čtvrtletí klesl o dalšího 1,39 p. b. na 4,59 % ke konci března. Snižovaly se také úrokové sazby vládních dluhopisů. Nejvýraznější pokles byl zaznamenán u dluhopisů s krátkodobou splatností (-0,88 p. b. na 3,73 % ke konci čtvrtletí), následovaných střednědobými dluhopisy (-0,39 p. b. na 3,57 %). Jen mírně poklesly výnosy dluhopisů s nejdelší splatností (-0,15 p. b. na 3,82 %).

Snižovaly se úrokové sazby vkladů.

Pro běžné klienty také došlo ke změnám. Úročení vkladů se vesměs snižovalo. Výjimkou byly jednodenní vklady, u kterých průměrné úročení v 1. čtvrtletí stoupl pro domácnosti o 0,10 p. b. na 1,70 % a pro nefinanční podniky o 0,24 p. b. na 1,81 %. Zvýšení bylo zaznamenáno také v poměrně minoritním segmentu vkladů domácností s výpovědní lhůtou nad 2 roky (+0,50 p. b. na 5,40 %). Jinak se v případě domácností průměrné úročení běžných vkladů snížilo o 0,04 p. b. na 0,23 % a vkladů s dohodnutou splatností celkem o 0,56 p. b. na 5,16 %. Nefinančním podnikům se snížilo průměrné úročení na běžných účtech o 0,06 p. b. na 0,97 % a na vkladech s dohodnutou splatností celkově o 0,71 p. b. na 5,39 %. Celkový objem vkladů byl ke konci března meziročně vyšší o 571,1 mld. korun (8,6 %) a nárůst poháněly zejména termínované vklady (+407,7 mld., 16,5 %). Mírně vyšší byly také netermínované vklady (163,4 mld. korun, 3,9 %). Nárůst vkladů byl z největší části způsoben aktivitami domácností⁷⁶ (+286,4 mld. korun, 8,3 %) následovaných vládními institucemi (137,8 mld., 14,8 %). Mírnější byl nárůst u nefinančních podniků (+78,6 mld. korun, 5,4 %) a výrazně zpomalil přírůstek v případě finančních institucí (42,6 mld., 9,4 %).

Úvěry na bydlení zlevnily a jejich objem si držel stabilní tempo růstu.

Úročení úvěrů pro domácnosti celkově klesalo. Úvěry na spotřebu byly ke konci 1. čtvrtletí v průměru úročeny 8,83 %, což představovalo snížení o 0,45 p. b. V případě úvěrů na bydlení pokračoval pokles patrný již na konci roku 2023 a v průběhu letošního 1. čtvrtletí se průměrná úroková sazba snížila o 0,25 p. b. na 5,16 %. Výrazné meziroční růstové tempo si držel objem poskytnutých úvěrů na spotřebu, který byl ke konci března vyšší o 9,4 %. Dynamika poskytnutých úvěrů na bydlení zůstala stabilní a přírůstek dosáhl 4,2 %. Objem dominantních hypotečních úvěrů byl ke konci března o 4,0 %

⁷⁴ Není-li uvedeno jinak, je zdrojem údajů v této kapitole databáze ARAD České národní banky. Hodnoty směnných kurzů jsou rovněž převzaty od ČNB.

⁷⁵ Není-li uvedeno jinak, je změnou úrokových sazeb myšlen rozdíl mezi hodnotou ke dni 31. 12. 2023 a 30. 9. 2023.

⁷⁶ Obyvatelstvo včetně živnostníků.

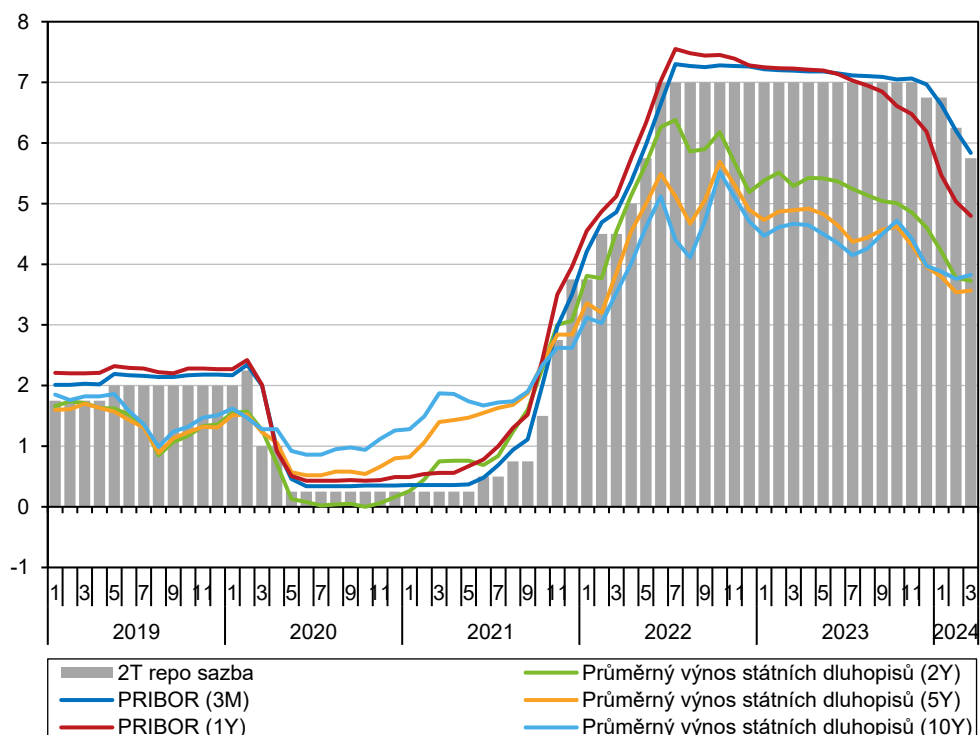

meziročně vyšší. Úvěry ze stavebního spoření dál prudce rostly (32,7 %)⁷⁷. Objem nových hypotečních úvěrů v 1. čtvrtletí zaznamenal zvýšení, které je v posledních letech obvyklé pro začátek roku. Oproti předchozím čtvrtletím, kdy většinu objemu nových smluv tvořila nová ujednání stávajících úvěrů, byl však v 1. kvartálu 2024 patrný skokový nárůst objemu čistých nových úvěrů. Celkové zadlužení domácností ke konci března 2024 dosahovalo 2 337,8 mld. korun a bylo meziročně vyšší o 4,9 %.

Klesalo průměrné úročení úvěrů pro nefinanční podniky.

Úvěrové financování pro nefinanční podniky v 1. čtvrtletí rovněž zlevnilo. Úvěry do výše 7,5 mil. korun včetně byly ke konci března v průměru úročeny 7,46 % (-0,30 p. b.). Ve střední kategorii (od 7,5 do 30 mil. korun včetně) došlo k nejméně výraznějšímu snížení úroků (o 0,95 p. b. na 7,65 %). Úvěry nad 30 mil. korun měly na konci března průměrnou úrokovou sazbu 7,76 % (-0,76 p. b.). Celkový objem úvěrů a pohledávek poskytnutých nefinančním podnikům ke konci března meziročně vzrostl o 10,7 %. Tak jako v předchozích dvou letech byl růst tažen výhradně úvěry v cizí měně⁷⁸, kterých bylo ke konci března 2024 meziročně o 23,3 % více. Úvěry v cizí měně také ke konci 1. čtvrtletí tvořily 52,4 % objemu úvěrů poskytnutých nefinančním podnikům. Ve všech odvětvových sekcích objem poskytnutých úvěrů meziročně rostl. Největší meziroční přírůstek měl objem úvěrů poskytnutých v profesních, vědeckých, technických a administrativních činnostech (41,5 %). Následovaly informační a komunikační činnosti (22,9 %) a ubytování, stravování a pohostinství (14,3 %). O více než desetinu meziročně vzrostl objem poskytnutých úvěrů také v peněžnictví a pojišťovnictví (13,8 %) a v činnostech v oblasti nemovitostí (11,3 %). V odvětví zpracovatelského průmyslu objem poskytnutých úvěrů meziročně prakticky stagnoval (0,2 %), což koresponduje také se zpomalením ekonomické aktivity v tomto odvětví.

Graf č. 16 Tržní úrokové sazby (v %)

Zdroj: ARAD, ČNB

⁷⁷ Dvouciferné tempo si drží úvěry ze stavebního spoření od konce roku 2022. Úvěry ze stavebního spoření, u kterých je maximální úročení zákonem omezeno, se ve srovnání s hypotečními úvěry pro dlužníky staly výhodnějším nástrojem financování.

⁷⁸ Úvěry v cizí měně začaly prudce růst po začátku opětovného zvyšování měnověpolitických sazeb v červnu 2021.

8. Státní rozpočet

Hluboký rozpočtový schodek přetrvával, meziročně se ale o více než třetinu zmínil.

Hospodaření státního rozpočtu⁷⁹ ČR vyústilo na konci 1. čtvrtletí 2024 v deficit ve výši 105 mld. korun⁸⁰. Ten byl na počátku roku vykázan pošesté v řadě, přičemž od roku 2020 se jednalo o významný schodek. Do bilance se stále negativně promítá jen slabý hospodářský růst i přetrvávající vysoký podíl mandatorních výdajů. Meziročně se ovšem rozpočtový schodek snížil o více než třetinu⁸¹, což z velké části souvisí s odezníváním potřeby mimořádných výdajů domácnostem i firmám zasažených dopady vysoké inflace. Ta stále ještě ovlivňuje příjmovou stránku rozpočtu, a to včetně mimořádných daní dočasně uvalených na vybrané sektory ekonomiky. SR začíná velmi pozvolna pociťovat pozitivní dopady mírně se zotavující spotřeby domácností související s jejich zlepšující se finanční situací a celkovou důvěrou v ekonomiku. Vedle toho se v inkasu některých příjmových daní již na počátku roku projevují první dopady schváleného konsolidačního balíčku k ozdravení veřejných financí (např. nárůst inkasa některých spotřebních daní vlivem předzásobení motivovaném blížícím se zvýšením sazby daně). S legislativními úpravami souvisí i změna rozpočtového určení daní, které od ledna 2024 zvyšuje podíl na výnosu některých váhově významných daní ve prospěch SR⁸².

K růstu celkových příjmů zásadně přispělo vyšší daňové inkaso.

Celkové příjmy SR vzrostly v 1. čtvrtletí meziročně o 11,6 % (resp. o 46,6 mld. korun). Přestože posílily všechny významnější příjmové položky, k celkovému růstu více než z poloviny přispělo vyšší daňové inkaso (s růstem o 14,1 %, resp. o 12,1 % po odečtení mimořádných firemních daní), ze čtvrtiny pak příjmy z povinného pojistného⁸³ (+7,9 %). Zvolňování růstu výběru pojistného, jež bylo patrné po celý loňský rok, se na počátku roku 2024 zastavilo. Projevily se v něm nejen aktuální oživení na trhu práce vlivem mírně zlepšeného výkonu ekonomiky, ale i dopady legislativních změn⁸⁴.

Růst celostátního inkasa DPH od poloviny loňského roku mírně zrychloval.

Růst celkového daňového inkasa v 1. čtvrtletí podpořily vcelku rovnoměrně všechny klíčové položky. Nejvýznamnější úlohu hrála tradičně váhově dominantní daň – DPH – z níž SR získal meziročně o 8,7 % více (+6,9 mld. korun). Na úrovni všech veřejných rozpočtů dosáhl růst 6,8 % a jeho tempo se zvyšovalo třetí kvartál v řadě. Inkaso pozitivně ovlivnila pozvolna se zotavující spotřeba domácností⁸⁵. V inkasu se navíc od počátku roku postupně začínají projevovat dopady úpravy sazeb daně⁸⁶ v souvislosti s účinností konsolidačního balíčku.

Svízný růst inkasa spotřební daně souvisel primárně se zvýšením sazby u klíčových produktů.

Inkaso spotřební daně (včetně energetické daně) po nepříznivém loňském vývoji letos v 1. čtvrtletí vzrostlo o 11,6 %, a to především díky výběru daně z minerálních olejů (+14,1 %), jejíž tempo zatím předčilo rozpočtové očekávání. Pozitivně se zde projevuje návrat sazby daně z motorové nafty na úroveň před vzplanutím energetické krize⁸⁷. Spotřeba většiny druhů ropných produktů v ČR navíc letos na počátku letošního roku dále rostla⁸⁸.

⁷⁹ Pokud není uvedeno jinak, vycházejí všechny údaje týkající se státního rozpočtu z dat Ministerstva financí ČR o pokladním plnění.

⁸⁰ To představuje téměř 42 % plánovaného celoročního schodku (dle Zákona o státním rozpočtu na rok 2024, schváleného na konci listopadu 2023). V předchozích letech se ovšem vývoj příjmů i výdajů SR v průběhu roku vyznačoval větší nerovnoměrností (např. v 1. čtvrtletí 2023 byl plánovaný roční deficit naplněn z 56 %, i tak byl na konci roku dodržen).

⁸¹ Tento pozitivní trend byl patrný i po očištění o vliv prostředků z rozpočtu EU (včetně finančních mechanismů). Jde o prostředky na programy z rozpočtu EU a FM, které byly předfinancovány ze SR a následně postupně proplaceny z rozpočtu EU a FM. Bez těchto prostředků, které jsou ve schváleném SR zahrnuté s neutrálním dopadem, činil schodek za 1. kvartál 99,1 mld. korun (meziročně o 57,8 mld. méně).

⁸² Díky této úpravě je letos dle odhadu MF očekáváno celoroční zvýšení inkasa SR u DPH o 5,6 mld. korun, u daně z příjmu fyzických osob o 2,3 mld. a u korporátní daně o 2,9 mld.

⁸³ Jde o pojistné na sociální zabezpečení a aktivní politiku zaměstnanosti.

⁸⁴ Jedná se zejména o znovuzavedení placení pojistného z nemocenského pojištění hrazeného zaměstnancem (0,6 % vyměřovacího základu). Rozpočtově méně významné je zvýšení vyměřovacího základu pro osoby samostatně výdělečně činné a stanovení limitů pro vznik účasti na pojištění zaměstnance pracujícího na základě dohody o provedení práce.

⁸⁵ Dle prvního odhadu HDP se reálné výdaje na konečnou spotřebu domácností mezikvartálně zvyšovaly ve 4. čtvrtletí 2023 i na počátku letošního roku. K opakovanému růstu spotřeby došlo v tuzemsku naposledy během roku 2021 (po uvolnění protipandemických restrikcí).

⁸⁶ To se týká sjednocení dvou snížených sazeb (10 % a 15 %) do jedné ve výši 12 %. Řada zboží a služeb tak nově podléhá nižšímu zdanění. Negativní rozpočtový dopad je současně tlumen přesunem některých položek bez prokazatelného sociálního či zdravotního významu do základní sazby daně ve výši 21 %.

⁸⁷ K tomuto zvýšení došlo loni od srpna (o 1,5 korun na litr). Sazba spotřební daně z motorové nafty se tak vrátila na původní výši (9,95 korun/l) platnou do května 2022.

⁸⁸ Např. u motorového benzínu došlo od ledna do února k meziročnímu posílení spotřeby o 11 %, u motorové nafty o 3 %.

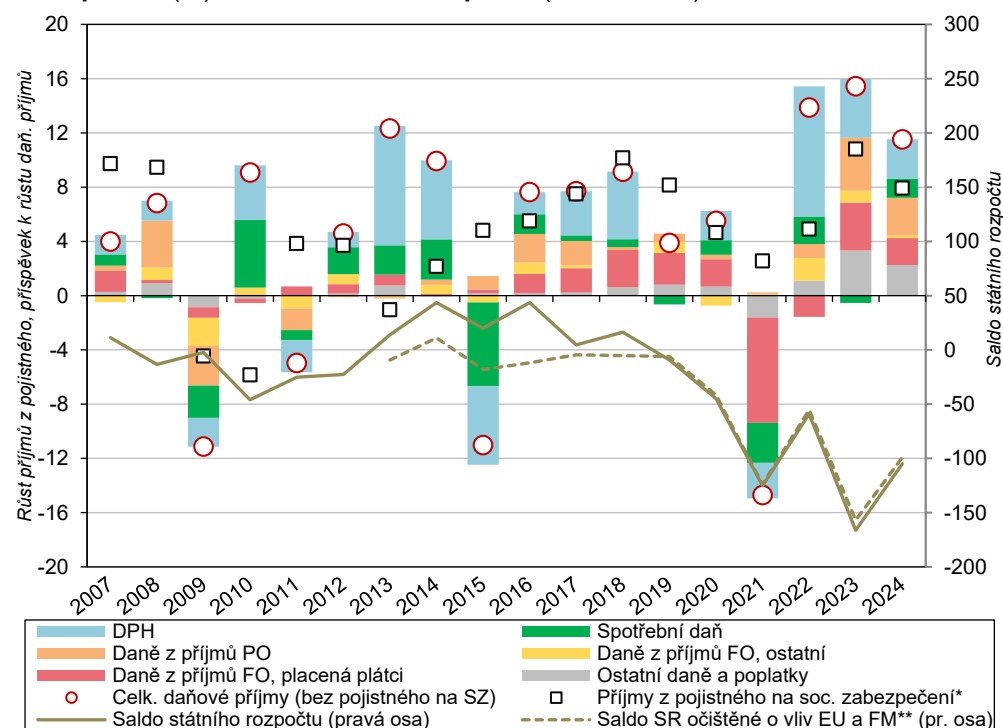

Výběr daně z tabákových výrobků se zvyšoval mírněji (+3,6 %), a to navzdory předzásobení z důvodu navýšení sazby daně. Tento efekt se mnohem výrazněji projevil u daně z lihu, jejíž inkaso na počátku roku vzrostlo o více než 40 % (+1,1 mld. korun). Naopak mírně se meziročně snížil výběr daně z piva, ve srovnání s počátkem roku 2019 pak dokonce o 15 %.

Přetrvávající vysoká míra zisku podniků se odráží ve svižném růstu inkasa korporátní daně. Podobně jako loni získal SR i příjmy z mimořádného zdanění vybraného segmentu firem.

Z přímých daní rostlo v 1. čtvrtletí nejvíce inkaso daně z příjmů právnických osob (+16,7 %, +5,8 mld. korun) a podobně jako v předešlých letech převyšovalo rozpočtové očekávání. Projevuje se zde dlouhodobě vysoká míra zisku podniků⁸⁹. Vedle pravidelných příjmů plynoucích z korporátní daně pokračovaly letos i ty nepravidelné. V březnu získal SR čtvrtletní zálohu daně z neočekávaných zisků⁹⁰ ve výši rovných 13 mld. korun (na zálohách v roce 2023 bylo odvedeno SR 39,1 mld. korun). Na rozdíl od loňského roku již SR prakticky nepočítá s příjmy z daně z nadměrných příjmů⁹¹, na níž za celý rok obdržel 18,5 mld. korun (z toho v 1. čtvrtletí 8,2 mld.). Zatímco za rok 2023 činil plánovaný odhad příjmů SR ze všech prostředků z mimořádného zdanění firem 100 mld. korun, letos 17,2 mld.

Graf č. 17 Příspěvek dílčích příjmů k meziročnímu růstu souhrnného celostátního inkasa daňových příjmů (v p. b.), meziroční růst příjmů pojistného na sociální zabezpečení (%) a saldo státního rozpočtu (v mld. korun) v rámci 1. čtvrtletí

*Zahrnují i příspěvky na státní politiku zaměstnanosti.

**Saldo očištěné o prostředky na programy/projekty z rozpočtu EU a finančních mechanismů, které byly předfinancovány ze SR a následně jsou propláceny z rozpočtu EU a FM. Celoroční údaje jsou k dispozici počínaje rokem 2010.

FO = fyzické osoby, PO = právnické osoby. Ostatní daně z příjmů FO zahrnují daně placené poplatníky (zejména z drobného podnikání) a dále daně vybírané srážkou.

Ostatní daně a poplatky obsahují zejména daň z nemovitých věcí, daň z hazardních her, dálniční poplatky, mýtné a v roce 2023 nově rovněž odvod z nadměrných příjmů a neočekávaných zisků.

Zdroj: MF ČR

Výběr daně od fyzických osob ze závislé činnosti sice rostl nad úroveň

Na dani z příjmů fyzických osob (DPFO) získal SR v 1. čtvrtletí meziročně o 12,9 % více, což bylo obdobně jako loni více, než činilo rozpočtové očekávání. Na tom měla hlavní zásluhu klíčová příjmová daň ze závislé činnosti (+16 %)⁹². Příznivě se v ní promítala jak

⁸⁹ Např. u nefinančních podniků v ČR dosáhl podíl hrubého provozního přebytku k jimi vytvořené hrubé přidané hodnotě za celý loňský rok 48,7 % a byl nejvyšší za posledních sedm let.

⁹⁰ Ta se týká energetických, petrochemických a těžebních firem a zahrnuje rovněž velké banky. Drtivá většina inkasa této daně ovšem plynula do SR jen z odvětví energetiky.

⁹¹ Tento odvod (zdaněný 90% sazbou) představuje rozdíl mezi skutečným příjmem a stropem tržního příjmu z prodeje elektřiny nad stanovenou hranici (za období od 1. prosince 2022 do konce roku 2023).

⁹² Navzdory tomu se celostátní inkaso DPFO ze závislé činnosti (na úrovni všech veřejných rozpočtů) v 1. čtvrtletí 2024 nacházelo jen mírně nad úrovní roku 2018 a za rekordní výši z počátku roku 2020 zaostávalo o 16 %. Klíčovou roli zde sehrálo snížení daňového zatížení práce od roku 2021 (zrušení tzv. superhrubé mzdy).

rozpočtového očekávání, ve srovnání s 1. čtvrtletím 2019 i 2020 ale stále zaostával.

dobrá kondice trhu práce (vyšší zaměstnanost i svižný nominální růst průměrné mzdy v podnikové sféře), tak legislativní změny (především snížení pásma pro druhou zvýšenou sazbu této daně či úprava zdanění vybraných nepeněžních benefitů). Nadále se dařilo inkasu DPFO vybírané srážkou. Za více než 13% růstem inkasa oproti počátku loňského roku stály přetrvávající vyšší úrokové sazby na vkladech, nově se projevilo i snížení limitu pro osvobození příjmů z tombol a hazardních her.

Nedaňové a kapitálové příjmy svižně rostly díky prostředkům z EU.

Nedaňové a kapitálové příjmy se na počátku roku zvýšily o 14,2 % a vyvíjely se tak zatím lépe než celoroční rozpočtové očekávání. Za to vděčí především příjmům z rozpočtu EU (včetně finančních mechanismů), jež překonaly úroveň z 1. čtvrtletí 2023 o sedminu, resp. 3,8 mld. korun. Tyto prostředky určené na krytí již SR dříve předfinancovaných výdajů rostly hlavně díky OP Doprava 2021+, zčásti rovněž vlivem dobíhajících plateb vázaných na končící programové období 2014 až 2021 (např. Integrovaný regionální operační program). Klesly naopak přijaté platby na společnou zemědělskou politiku (o 3,7 mld. korun, na 12 mld.).

Na poklesu celkových výdajů se podílely v první řadě běžné výdaje, v nichž se projevily především útlum mimořádných dotací v energetice.

Výdaje SR se v 1. čtvrtletí 2024 v souladu s celoročním rozpočtovým očekáváním meziročně snížily, a to o 2,6 % (-14,6 mld., korun). Pokles v této části roku tak zaznamenaly teprve podruhé po roce 2010. Ve srovnání s „běžným“ počátkem roku 2022, kdy již rozpočet nebyl významně zatížen financováním protipandemické pomoci, ovšem celkové výdaje narostly o celou třetinu. Letošní meziroční pokles souvisí primárně s nižšími běžnými výdaji (-12,1 mld. korun), v nichž se zřetelně projevily útlum dotací do oblasti energetiky (-16,6 mld. korun) umožněný díky příznivému vývoji cen energií na světových trzích. Zklidnění cenového růstu v ekonomice se příznivě odrazilo i v redukci výdajů na obsluhu státního dluhu a v nižším tlaku na valorizaci širokého spektra sociálních dávek. Ten byl dále u důchodů zmírněn legislativními změnami řádné i mimořádné valorizace či zpřísněním podmínek přiznání předčasného důchodu. Dílčí vliv mělo i utlumení uprchlické vlny a postupující integrace ukrajinských držitelů dočasné ochrany na tuzemský pracovní trh. Na druhou stranu pokračující válka na Ukrajině spolu s obecným nárůstem geopolitického napětí zvýraznily vyšší potřebu veřejných výdajů na obranu a bezpečnost.

Navzdory úpravě valorizace přispěly loni k fiskální expanzi nejméně výdaje na důchody. Schodek důchodového pojištění se meziročně významně nezměnil.

Proti hlubšímu poklesu běžných výdajů působily i letos tradičně sociální dávky. Ve srovnání s 1. čtvrtletím 2023 se zvýšily o 10,5 mld. korun, resp. 4,8 %. Jejich podíl na veškerých výdajích SR vystoupal na 41,4 %, když byl za posledních šest let vyšší pouze na počátku roku 2022. Takřka veškerý růst u sociálních dávek pokryly vyšší výdaje na důchody, jež posílily o 5,5 % (+9,3 mld. korun). Vlivem ústupu inflace i změny valorizačního mechanismu⁹³ šlo však o nejnižší procentní růst za posledních osm čtvrtletí. Objem výdajů byl ovlivněn jak loňským mimořádným navýšením, tak letošní řádnou valorizací. Vlivem výrazně vyššího zájmu o předčasné penze⁹⁴ se zastavil více než tři roky trvajících pokles počtu příjemců některého z důchodů. Ačkoli stále dobrá kondice tuzemského trhu práce i změna legislativy podporovaly svižný růst příjmů důchodového pojištění (a jeho meziroční tempo bylo na počátku roku srovnatelné s výdaji), saldo systému důchodového pojištění⁹⁵ vykazovalo za 1. čtvrtletí stále významný deficit (23 mld. korun), meziročně fakticky srovnatelný.

Výdaje na rodičovské příspěvky třetí rok v řadě klesly, snížil se i objem humanitárních dávek pro ukrajinské uprchlíky.

Růst výdajů na ostatní sociální dávky, obdobně jako u těch důchodových, letos v 1. čtvrtletí razantně zvolnil (na 2,5 % meziročně, nejméně v tomto období za posledních šest let). To souviselo s poklesem objemu váhově významných rodičovských příspěvků (-0,5 mld.),

⁹³ Jde zejména o to, že při zvýšení důchodu se nově nezohledňuje polovina, ale pouze třetina nárůstu reálné mzdy. Od ledna 2024 došlo pouze k navýšení základní výměry všech důchodů (o 360 korun), procentní výměra nevzrostla. Průměrný starobní důchod se navýšil o 1,8 % a na konci března dosáhl (bez souběhu s ostatními důchody) měsíčně u mužů 21,9 tis. korun, u žen 19,4 tis. korun.

⁹⁴ Růst počtu všech příjemců trvale krácených starobních důchodů (KSD) během loňského roku zrychloval a tento vývoj pokračoval i letos (v 1. čtvrtletí na 8,8 % meziročně, nejvíce od roku 2012) a jejich podíl na všech příjemcích starobních důchodů se blížil 32 %. Do počtu KSD nejsou zahrnuti osoby, které podaly žádost o předčasný důchod, ale zahájení jeho výplaty si odložily.

⁹⁵ To vyjadřuje rozdíl mezi příjmy z pojistného na důchodové pojištění a výdaji na dávky důchodového pojištění (včetně nákladů na jeho správu).

Nejrychleji se zvyšovaly výdaje na příspěvky na bydlení. Většina ostatních dávek rostla jen mírně.

kteřý pokračoval třetím rokem v řadě. Zejména vlivem většího zacílení⁹⁶ se snížil objem humanitárních dávek pro uprchlíky z Ukrajiny (−13 %, na 1,9 mld. korun). SR naopak více zatížily především vyšší výdaje na příspěvky na bydlení (+30 %, resp. +1,2 mld. korun⁹⁷), a to při navýšení počtu příjemců o 10 %. Projevil se zde dopad vysokých cen energií a zvýšení nákladů uznatelných pro výplatu, ale i růstu povědomí o možnosti čerpání této pomoci v populaci a zjednodušení procedury podání žádosti o dávku. Podruhé v řadě se meziročně zvýšily výdaje na podporu v nezaměstnanosti (letos o 0,5 mil. korun, zejména kvůli mírnému růstu počtu osob s nárokem na pomoc). Mírnějším tempem (do 5 %) se zvýšil objem některých významnějších příjmově testovaných dávek (přídavky na děti, příspěvek na živobytí) nebo dávky pro zdravotně postižené. Objemově významné příspěvky na péči pro dlouhodobě nemocné stagnovaly, podobně jako vyplacené dávky nemocenského pojištění.

Za vyššími výdaji na neinvestiční nákupy stál zejména nákup armádní techniky.

Vedle sociálních dávek více zatížily SR vyšší výdaje na neinvestiční nákupy a související výdaje (bez obsluhy dluhu), jež se meziročně zvýšily o více než čtvrtinu (resp. 4 mld. korun). To souviselo s vyššími nákupy služeb (v oblasti armádní techniky), dále s výdaji na opravy a udržování a s mírným posílením výdajů na nákup vody, paliv a energií. Dále vlivem automatické valorizace vzrostly o 3,1 mld. (+9 %) výdaje za platby veřejného zdravotního pojištění za tzv. státní pojištěnce. O desetinu více než loni vydal SR na dotace státním fondům, především vlivem vyšších transferů na krytí deficitu v oblasti dopravní infrastruktury.

Dotace podnikatelům po mimořádném roce 2023 letos razantně klesly, proti roku 2019 však byly stále bezmála dvojnásobné.

Ve směru poklesu celkových výdajů SR působil v 1. čtvrtletí 2024 nejméně očekávaný hluboký propad neinvestičních dotací podnikatelům. Ty meziročně klesly o více než třetinu (byly i ztlačně nižší než v „pandemickém“ roce 2021, ale úroveň z počátku roku 2019 současně převyšovaly skoro dvojnásobně). Velká část jejich objemu i poklesu byla spjatá s dotacemi do oblastí energetiky (např. výdaje na zastropování cen elektřiny a plynu zákazníkům klesly z 21,1 mld. na 6,5 mld., snížily se i dotace provozovatelům přenosové soustavy a program na pomoc podnikatelům se zvýšenými cenami energií byl zcela zastaven). SR dále ušetřil i na aktivní politice zaměstnanosti. Naopak u zálohových dotací na obnovitelné zdroje energií bylo zatím letos vyplaceno více (+4,4 mld. korun).

Pokles výdajů na státní dluh ovlivnila vysoká loňská výplata státních protiinflačních dluhopisů.

Významnější meziroční pokles, jenž nastal také u dotací územním rozpočtům (−6,5 mld. korun), souvisel v první řadě s loňským předfinancováním záloh soukromému školství, v menší míře také s klesajícím kompenzačním příspěvkem na nouzové ubytování osob z Ukrajiny. Oproti rekordním výdajům na obsluhu státního dluhu z počátku loňského roku⁹⁸ vydal SR letos skoro třetinu (o 5 mld. korun méně). Nižší byly i povinné odvody ČR do rozpočtu EU (−3,5 mld.), nicméně rozpočtový plán počítá za celý rok 2024 s jejich mírným navýšením. Dotace příspěvkovým organizacím letos spíše stagnovaly a podobně platí také o výdajích na platy v organizačních složkách státu, kde se promítá plošné snížení o 2 % související s realizací konsolidačního balíčku.

Investice SR se na počátku roku po loňském svižném růstu snížily. Pokračovaly zvýšené nákupy v oblasti obrany.

Kapitálové výdaje SR se v souladu s rozpočtovým očekáváním v 1. čtvrtletí meziročně snížily, a to o 7,1 %, resp. 2,6 mld. korun. Na poklesu se podílely oblasti, u nichž se předpokládá financování čistě z národních zdrojů. Nižší byly nepravidelně poskytované dotace Státnímu fondu dopravní infrastruktury (−6,4 mld. korun) a Státnímu fondu životního prostředí (−4,1 mld. korun). Mírněji naproti tomu rostly transfery územním rozpočtům a podnikatelům – v obou případech určené na dobíhající projekty z programového období 2014 až 2021. Podobně jako loni se zvyšovaly investiční nákupy (pořízení dlouhodobého hmotného majetku), především v oblasti obrany. Celkové investice SR tvořily v 1. čtvrtletí

⁹⁶ Od července 2023 jsou při výpočtu výše dávky zohledňovány započitatelné náklady na bydlení (stanovené vládním nařízením), jejichž výše je odvislá od počtu osob a typu bydlení. Letos v březnu pobíralo humanitární dávky 55 tis. příjemců, meziročně skoro o polovinu méně.

⁹⁷ Ve srovnání s 1. čtvrtletím 2022 se objem příspěvků téměř ztrojnásobil (na 5,1 mld.) a počet příjemců vzrostl o dvě třetiny (na 285 tis.).

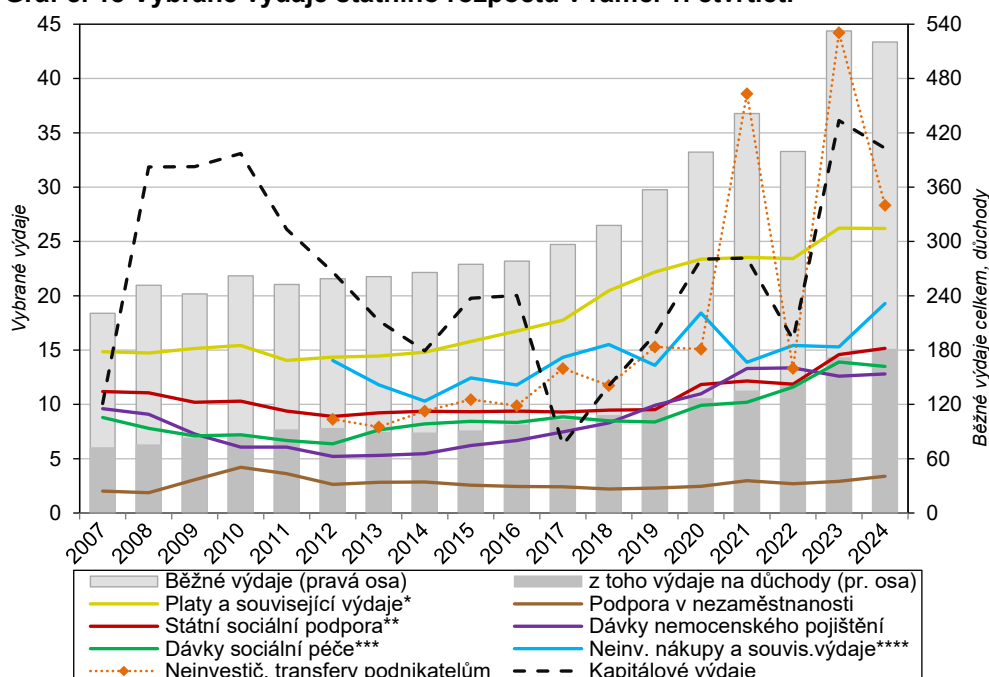
⁹⁸ Čisté výdaje odpovídají saldu rozpočtové kapitoly Státní dluh (č. 396). Zásadní vliv na růst výdajů zde měly výplaty protiinflačních státních dluhopisů občanům, dílčí roli pak rostoucí úrokové sazby u dalších instrumentů dluhového financování a celkový trend růstu zadlužení z předchozích let.

6,1 % veškerých rozpočtových výdajů, v kontextu poslední dekády jde za toto období roku o mírně nadprůměrný podíl.

Státní dluh vystoupal na rekordní výši, tempo zadlužování však zvolnilo.

Pokračující deficitní hospodaření SR se promítlo v úrovni státního dluhu. Ten vystoupal na konci 1. čtvrtletí 2024 na rekordních 3 221 mld. korun. Meziročně se zvýšil o 7,5 %, rostl tak již 19 kvartálů v řadě. Tempo růstu však ve srovnání s 1. čtvrtletím loňského roku zvolnilo na polovinu. Od počátku letošního roku se dluh navýšil o 110 mld. korun, rostl tradičně zejména vnitřní zadlužeností, a to hlavně vlivem emise středně- a dlouhodobých státních dluhopisů, u nichž zároveň docházelo k postupnému prodlužování průměrné doby splatnosti⁹⁹. Mezi držiteli všech domácích dluhopisů v oběhu dominovaly na konci 1. čtvrtletí finanční instituce (59,0 %, zejména banky, ale i pojišťovny a investiční a penzijní fondy), nerezidenti pak vlastnili 34,5 % dluhopisů.

Graf č. 18 Vybrané výdaje státního rozpočtu v rámci 1. čtvrtletí

*Pokrývají výdaje na platy v organizačních složkách státu. Nezahrnují například mzdové výdaje na regionální školství.

**Zahrnuje i dávky péčovské péče.

***Zahrnuje i dávky pomoci v hmotné nouzi, dávky osobám se zdravotním postižením, příspěvek na péči dle zákona o soc. službách. Jsou zde obsaženy i dávky humanitární pomoci poskytnuté občanům Ukrajiny.

****Obsahují zejména výdaje na nákup služeb, materiálů, energií či ostatních služeb (například výdaje na opravy a udržování).

Zdroj: MF ČR

Deficit sektoru vládních institucí se ve 4. čtvrtletí meziročně mírně prohloubil.

Sektor vládních institucí (VI) v ČR hospodařil ve 4. čtvrtletí 2023¹⁰⁰ s deficitem 107 mld. korun¹⁰¹, když schodek vykázaly ústřední, místní VI i zdravotní pojišťovny. Celkový deficit se meziročně mírně prohloubil (o necelou desetinu), příjmy i výdaje VI přitom rostly identickým tempem (+9,1 %). Za celý loňský rok činil schodek 268 mld. korun, oproti roku 2022 se navýšil skoro o čtvrtinu. Na to mělo zásadní vliv prohloubení schodku ústředních vládních institucí (o 53 mld. korun), jež financovaly klíčové mimořádné výdaje související s řešením dopadů vysoké inflace či s integrací uprchlíků z Ukrajiny. Jen okrajovou roli sehrálo mírné zhoršení salda hospodaření zdravotních pojišťoven (na -5 mld. korun) i lehké zvýšení přebytku místních VI (na rekordních 70 mld.). Za loňským růstem všech příjmů celého sektoru VI (+9,0 %) stály nejvíce běžné daně z důchodů a jmění (jejichž meziroční růst inkasa zrychlil na 16,8 %) a dále pak čisté sociální příspěvky (+7,8 %). K růstu výdajů (+10,1 %) přispěly skoro z poloviny sociální dávky (včetně

K většímu zhoršení došlo v celoročním pohledu, a to navzdory tomu, že přebytek místních vládních institucí vystoupal na rekordní výši.

⁹⁹ V 1. čtvrtletí 2024 byly prodány státní dluhopisy v celkové jmenovité hodnotě 78,7 mld. korun s průměrnou zbytkovou dobou do splatnosti 11,2 roku. To je o 2,7 roku více než ve stejném období v předchozím roce a o 2,1 roku více než za celý rok 2023.

¹⁰⁰ Údaje o hospodaření sektoru vládních institucí v ČR za 1. čtvrtletí 2024 zveřejní ČSÚ 2. července 2024, Eurostat za členské státy Unie následovně 22. července. Detailnější zhodnocení tuzemského vývoje za 4. čtvrtletí 2023 je obsaženo v publikaci [Analýza sektorových účtů](#)

¹⁰¹ Není-li uvedeno jinak, jsou údaje o hospodaření sektoru VI v ČR vyjádřeny bez sezónního očištění.

naturálních sociálních transferů), jejichž růst zrychlil na 10,8 % a dále téměř pětinou vyplacené dotace (+38 %) a podobným dílem i růst tvorby fixních investic (+16,9 %).

Schodek hospodaření vládních institucí v EU se prohluboval i vlivem slabého výkonu ekonomiky během loňského roku.

Pomalejší růst celkových příjmů než výdajů (vztažených k HDP) sektoru VI v EU způsobil, že jeho schodek hospodaření (po sezónním očištění) se během loňského roku prohluboval. To souviselo s velmi slabým hospodářským růstem v celé Unii¹⁰². Ve 4. čtvrtletí dosáhl tento schodek již 4,0 % HDP. V Česku zůstával během roku 2023 deficit vcelku stabilní a na jeho konci činil 3,4 % HDP. Ke zhoršování hospodaření naopak docházelo u většiny sousedních států – v Polsku činil ve 4. čtvrtletí schodek již 7,4 % HDP (po Maltě nejvíce v EU), na Slovensku 6,8 %. Pod 3 % HDP celkově dosahoval skoro v polovině států Unie¹⁰³ (např. včetně Německa). Přebytek hospodaření registrovaly jen Irsko, Bulharsko a také Dánsko. To dosáhlo v rámci Unie nejvýraznějšího přebytku i za celý loňský rok (+3,1 % HDP), těsně následované Kypr a dále Irskem (+1,7 %) a Portugalskem (+1,2 %). Naopak relativně velmi hluboký schodek postihl Itálii (-7,4 % HDP, nejhorší pozice mezi státy EU třetí rok v řadě), Maďarsko (-6,7 %), Rumunsko (-6,6 %), Francii (-5,5 %) a Polsko (-5,1 %). Tuzemský schodek (-3,7 % HDP) byl loni devátý nejvyšší mezi členskými státy, což bylo sice nejhorší postavení po roce 2005, zároveň však významně nezaostal za úrovní v EU (-3,5 % HDP) či eurozóně (-3,6 %).

Celoroční schodek hospodaření VI v ČR byl v posledních třech letech srovnatelný s EU i eurozónou.

Pokles míry zadlužení v zemích EU loni pokračoval, byť mírnějším tempem.

Navzdory prohlubujícímu se schodku hospodaření sektoru VI v EU se jeho míra zadlužení během loňska dále snižovala, byť pomaleji než v roce 2022. Na konci 4. čtvrtletí 2023 se v Unii rovnala 81,7 % HDP, z toho v eurozóně 88,6 % HDP, a meziročně se snížila o 1,7 p. b., resp. 2,2 p. b. Pokles zadlužení nastal ve dvou třetinách členských států, nejvyšší byl v dlouhodobě vysoce zadlužených ekonomikách – Portugalsku (ze 112,4 % HDP na 99,1 % HDP) a Řecku (ze 172,7 % na 161,9 %). V zemích, kde došlo ke zhoršení (zpravidla novější členské státy Unie), byl nárůst zadlužení jen mírný (např. v Lotyšsku ze 41,8 % HDP na 43,6 % HDP). V Česku se zadluženost meziročně téměř nezměnila a činila rovných 44 % HDP (devátá nejnižší hodnota v Unii). Bezmála v polovině zemí zadluženost aktuálně převyšovala 60 % HDP, z toho ze států, jež vstoupily do Unie až po roce 2000, šlo o Chorvatsko (63,5 % HDP), Slovinsko (69,2 %), Maďarsko (73,5 %) a Kypr (77,3 %). Ve srovnání s úrovní před propuknutím pandemie (4. čtvrtletí 2019) byla ve více než dvou třetinách zemí EU současná míra zadlužení stále vyšší. To platilo zejména o Česku (+14,0 p. b.), Rumunsku (+13,7 p. b.), Francii (+12,7 p. b.), Estonsku (+11,1 p. b.) a Finsku (+10,9 p. b.). Nad předkrizovou úroveň zadlužení se nacházely všechny středoevropské státy.

Míra zadlužení v Česku byla devátá nejnižší v Unii, ale její souhrnný nárůst od konce roku 2019 byl mezi státy nejvyšší.

¹⁰² HDP se zde loni reálně zvýšil jen o 0,4 %, což bylo nejméně za poslední tři roky. V největší ekonomice Unie – Německu – se dokonce výkon ekonomiky o 0,2 % snížil.

¹⁰³ Bez Itálie, Řecka a Kypru, za něž nebyly k dispozici údaje o saldu hospodaření po sezónním očištění.